לציונות–לסוציאליזם–לאחוות עמים

על המשמר

יום ג', כ"ז בתשרי תשמ"ח, 20 באוקטובר 1987 / שנת מ"ח מס' 13473 / המחיר 1.10 ש"ח כולל מע"מ

כנפי טייס של ח"א לעולה מבריה"מ

מאת אבי בניהו, כתבנו הצבאי

קולונל לייב אובשיצ'ר, מסורב עליה מבריה"מ עומד להגיע הלילה לישראל ויתקבל בנמל התעופה על ידי נציגים של חיל האוויר. קולונל לייב אובשיצ'ר, בן 68, היה טייס רב מעללים בחיל האוויר הסובייטי, שהפיל 11 מטוסים גרמניים במלחמת העולם השנייה ועוטר ב־15 מדליות גבורה של הצבא הרוסי. הוא יתקבל בשדה התעופה על־ידי אלוף מישנה אבי ארוך, ראש מחלקת פרט במפקדת חיל האוויר. מפקד חיל האוויר, האלוף אביהו בן נון, החליט להעניק לקולונל ברימוס לייב אובשיצ'ר כנפי טייס של חיל האוויר הישראלי.

נפילה חסרת תקדים בבורסה הניו־יורקית – גדולה אף מהמשבר של 1929

התמוטטות בוול־סטריט — מפולת בבורסות בעולם

מדד דאו־ג'ונס צנח אתמול ביותר מ־500 נקודות (22.6%) ● הפסדים של מאות מיליארדי דולר למשקיעים ברחבי העולם ● הדולר בירידה – עלייה במחירי הזהב ● בהלת מכירות בכל הבורסות הגדולות באירופה ובמזרח הרחוק ● חשש שההידרדרות תימשך – הנשיא רייגן הביע דאגה, נועד עם מנהל הבנק המרכזי

שערי המניות נפלו אתמול בכל הבורסות המרכזיות בעולם. בתמונה: המכה נוחתת על ראשו של ברוקר בבורסה של פאריס

מאת כתבי „על המשמר" בניו־יורק, בלונדון ובפאריס וכתבי סוכנויות הידיעות

ניו־יורק. — נחשול של פקודות מכירה קדחתניות ומבוהלות שטף אתמול כמעט את כל המרכזים הפיננסיים בעולם וגרם מפולות מחירים חסרות־תקדים — חמורות אף יותר מהמשבר הגדול של שנת 1929 — בבורסות של וול־סטריט (ניו־יורק) טוקיו, לונדון, פאריס, פראנקפורט, ציריך, אמסטרדאם, בריסל, מילאנו ואחרות.

בבורסת ניירות־הערך של וול־סטריט צנח מדד דאו־ג'ונס (ממוצע של 30 מניות תעשייתיות „מובי־לות") ב־508.32 נקודות (שיעור של 22.62%) והתייצב בנעילת המסחר אתמול על 1,738.74 נקודות בלבד.

(המשך בעמוד 2)

פאניקה בבורסה של לונדון – אומרת כותרת העתון הלונדוני „סטאנדרד". (צילום: איי.פי)

פירושו של דבר

משבר עמוק, עתיד מעורפל

המפולת בוול־סטריט היא חמורה ביותר מאז השבת השחורה בשנת 1929, שגררה את כל העולם לשפל עמוק, שנמשך עד פרוץ מלחמת העולם השנייה. מדד המניות ירד בתוך יום אחד ב־500 נקודות. בראשית אוקטובר עמד מדד דאו ג'ונס סביב 2700 נקודות. אתמול תוך 20 דקות ירדה רמת השערים ב־170 נקודות, כאשר השיא הקודם, של ירידה ביום שלם היה 95.46 נקודות בלבד. משקיפים מעריכים כי הזעזוע נגרם מחולשת הכלכלה האמריקנית. המאזן המסחרי בחודש האחרון נסתיים ב־15.65 מיליארד דולר גרעון, במיליארד דולר יותר ממה שהעריכו קודם. ממשלת ארה"ב הודיעה שאינה מתכוונת לתמוך בדולר. ביחד עם זאת העלה „הפדרל רזרב" את הריבית פעם שנייה תוך שבועיים מ־5.5% ל־6 אחוזים. העלאת הריבית ננקטה למרות שגם ראשי הבנק המרכזי הגדירו צעד זה כמסוכן ביותר באומרם כי „שיעורי הריבית גבוהים עד כדי סכנה". למשבר מאזן התשלומים ומשבר הדולר מתלווה המשבר של חובות של העולם המתפתח והגרעון התקציבי של ממשלת ארה"ב. בנוסף לכל הסממנים האוביקטיביים מתלווה למפולת הזו ההיסטריה והפאניקה של רבבות, או מיליונים, הרואים את חסכונותיהם יורדים לטמיון.

קשה לדעת האם מסוגלת התערבות ממשלתית בארה"ב או של הבנק המרכזי לתרום להצלת המצב. הורדת הריבית בארה"ב ללא הורדה מקבילה בגרמניה ויפאן, עשויים להחליש עוד יותר את הדולר ולהגביר את האינפלציה בעוד ששערי ריבית גבוהים גורמים למפולת בבורסה. האפשרות העומדת לפני ארה"ב היא קיצוץ גדול בתקציב. במצב הפוליטי הנוכחי, של קונגרס דמוקרטי, הקיצוץ האפשרי היחיד הוא בהשגת הסכם עם מוסקבה להגבלת מירוץ החימוש, אך אין בכך צעד מיידי אלא רק הדרגתי. עדיין קשה להתנבא אם ההתמוטטות, הנובעת מחולשת הכלכלה, תגרור אחריה את כל שוק ההון ואת כל המערכת הבנקאית העולמית. המסחר מתנהל כיום, פחות מאשר בשנת 1929, על בסיס אשראי בנקאי. אולם אין ספק כי המשבר הוא עמוק בכל התחומים. לכן מפולת זו גם לא תהיה האחרונה בסדרה איטית של הידרדרות, שתעצר רק כאשר יושג איזון חדש בכלכלה העולמית. ניתן רק לקוות כי ראשי הממשל והבנק המרכזי האמריקני למדו את הלקחים ולא יחזרו לשגיאות של 1929, שהחריפו את הבעיות. קרוב לוודאי שינקטו גם צעדים זמניים להשקטת הרוחות ולבלימת ההיסטריה, ע"י הפסקה זמנית של המסחר. מכל מקום, מבלי להגיע למסקנות נחפזות, העולם צועד לקראת מצב כלכלי סוער ומעורפל.

צבי טימור

גרנות: שמיר מסתבך בקירוב המלחמה / שמיר: דרישה עם הסובייטים רק בתמורה ליחסים ● עמוד 3

לגליון היום מצורף הדף הירוק

משחתות אמריקניות השמידו מתקני נפט של איראן
טהרן: ארה"ב פתחה במלחמה כוללת — נגיב בעוצמה

ויינברגר: הותקפו שתי אסדות להפקת נפט – שהיוו בסיס להתקפה על השיירות שלנו; אנו רואים הפרשה סגורה ואיננו חותרים לעימות ● נשיא איראן: צפוייה תגובה מוחצת ● מתיחות בוושינגטון – חשש להידרדרות למצב של מלחמה ממש

המפרץ הפרסי – אחת מאסדות הנפט האיראניות שהותקפו – עולה באש (צילום: איי.פי)

מאת כתב „על המשמר" בארה"ב

וושינגטון. — ארה"ב המתינה אתמול במתיחות לראות כיצד תגיב איראן על השמדת אסדות־ההפקה שלה במפרץ הפרסי, והובע החשש, כי תגובה איראנית חריפה תגרום להסלמה בתגמול האמריקני ותגרור את ארה"ב למצב מלחמה ממש עם איראן. סגן הנשיא, ג'ורג' בוש, הביע אתמול את החשש, כי האיראנים יגיבו בתקיפת מטרות אמריקניות.

חמש אוניות של הצי האמריקני במפרץ הפרסי תקפו אתמול והשמידו שתי אסדות ימיות להפקת נפט של איראן, במבצע־גמול „מדוד והולם" על תקיפת מיכלית שהניפה דגל אמריקני, ביום ו', על־ידי ספינת־טילים איראנית.

נשיא איראן, עלי חאמינאי, הכריז אמש, כי צפויה פעולת־גמול איראנית, ואיש צבא איראני בכיר הכריז, כי ארה"ב פתחה במלחמה כוללת נגד איראן, ותגובת האיראנים תהיה „מוחצת".

ויינברגר: בסיס יציאה

שר ההגנה האמריקני, קספר ויינברגר, אמר, כי ארבע משחתות של הצי האמריקני תקפו את אסדות־ההפקה „רוסטאם" ו„ראקש", כ־200 ק"מ מזרחית לבאחריין, במרכז המפרץ הפרסי.

„בחרנו באסדות־נפט, מאחר שהן מהוות בסיס לתקיפה על השיירות

(המשך בעמוד 4)

סגירה איננה פתרון

השביתה ברשות השידור מצויה במבוי־סתום ההולך ומתמשך. השביתה עצמה נולדה במזל רע. האפקט שניסו העיתונאים השובתים להשיג אינו חריף במידה מספקת, ולא הצליח להביא את המעסיקים לפתרון מהיר וחד של הבעייה. כלי־התקשורת האלטרנטיביים ממלאים חלק נכבד מהחלל שהותירה רשות השידור, והציבור למד לקלוט את החדשות מגלי צה"ל, את תוכניות הבידור והסרטים מהערוץ השני, הווידאו הפרטי והתחנות השכנות. הנזק המצטבר של השביתה הוא לטווח הארוך – פגיעה ברצף התדשותי השוטף והמקצועי, במידע הוויזואלי שאין לו תחליף על המתרחש בארץ ובעולם. בטווח ארוך עוד יותר נפגעת משביתה כזו רמת התקשורת האלקטרונית בארץ, והקהל הולך ומתרגל לתוצרת חלקית ומקצועית פחות ופחות.

את אוזלת היד של הממשלה בנושא ביטא דווקא שר־החינוך, כאשר העלה את ההצעה התלויה בחלל מזה שנים, לסגור את רשות השידור. סגירת גוף ציבורי כדי לפתוח אותו מחדש על בסיס בריא יותר אינה פסולה, אבל היא איננה רלוונטית למקרה הנוכחי. העיתונאים השובתים עתה הם דווקא הגוף השקט והסבלני יותר במערך הרשות, והשביתה המזעזעת על־ידם לא היתה גחמה של ראש־ועד זה או אחר על רקע אירוע שולי, כפי שקרה לא אחת ברשות, אלא על רקע מאבק מתמשך ומוצדק להכיר בעיתונאים כבעלי מקצוע בתחומם, ולהשוות את שכרם לשכר הנהוג בעיתונות הכתובה, שגם הוא אינו גבוה במיוחד. כדי להגיע להחלטה עקרונית בנושא זה אין צורך לסגור את הרשות. החלטה כזו יש להחליט לגופה, ולהיכנס לביצועה. העובדים עשו היום צעד לקראת החלטה מסוג זה כאשר הביעו הסכמה להקמת ועדת מומחים, מסוג „ועדת עציוני", שפסקה בנושא המורים, שתקבע עקרונות בנושא שכר העיתונאים ברשות.

הממשלה והנהלת הרשות צריכים עתה להרים את הכפפה. החשש העיקרי שלהם מפני שינוי בתנאי השכר של העובדים הוא שהדבר יזעזע את הרשות מבחינה כלכלית, כאשר ידוע שהיא מנופחת בעובדים, ויש בה רבים המקבלים שכר בלי לייצר. המצב המעוות הזה נוצר ממקור אחד בלבד: ניהול כושל ואווילי. המבוי הסתום ברשות, אם כן, ממפגש של שני חטאים – חטא השכר הלא־הוגן לעיתונאים, וחטא ניפוח המנגנון וצוות העובדים. היציאה מן המבוי הסתום צריכה להיעשות בשתי החזיתות – ייעול וצמצום הצוות, והעלאת שכרם של אלה המפיקים תוצרת. דומה שהעובדים מוכנים לתהליך הזה. ספק אם הנהלת הרשות ומשרד החינוך מוכנים לו.

בעלי מניות ההסדר כבר נתנו פקודות מכירה בסך 800 מיליון ש"ח

סבורים שכ־70% משני מיליארד השקלים, העומדים לפידיון, ימומשו על־ידי המשקיעים

מאת איל שגב, כתבנו הכלכלי בת"א

בעלי מניות ההסדר הבנקאיות, שנהסכמו משעתו ל־4 שנים, נתנו כבר פקודות למכירת המניות הללו בהיקף של 800 מיליון שקל — כך עולה מסיכומים שנעשו עד כה במערכת הבנקאית.

היום הוא היום האחרון שבו ניתן להודיע לבנקים על הכוונה לפדות את המניות הללו. הריווחים של הבנקים, לגבי קצב הפידיון הם שונים: בבנק הפועלים אומרים כי הפידיון הגיע כבר ל־45 עד 50 אחוז

(המשך בעמוד 2)

ציור מצב

לו יהי / לוויין

כחול־לבן וחאקי

בימים אלה נחתם הסכם בין חברה פרטית ללוויינים של אלוף (מיל.) מאיר עמית וחזי כרמל לבין התעשייה האווירית, על ייצור שני לוויינים, „עמוס 1" ו„עמוס 2". מדובר בפרוייקט של 250 מיליון דולר (!) שיקפיץ את ישראל לעידן התקשורת הלוויינית, ישמור על המקום שקיבלה בחלל העמוס לוויינים מהגופים הבינלאומיים האחראים לנושא: מגרש בשמיים, 36 אלף ק"מ מעל זאיר שבאפריקה.

ישראל זקוקה לא רק ללוויין אזרחי, אלא גם ללוויין צבאי שיתן לה מידע עדכני, רצוף וממלא על כל מה שיש ומה שזז במזרח־התיכון.

מי שקורא כיצד האמריקני בוב וודוורד טוען בספרו, שישראל הפציצה את הכור בעיראק כשהיא נעזרת בצילומי לוויין אמריקניים, ורפול מכחיש — מבין את התועלת שבלוויין כזה, ויכול לשער שגם גורמים רשמיים מבינים זאת.

כמה עובדות שלוקטו מהפרסומים האחרונים בעיתונות:

● מאיר עמית, מיוזמי הלוויין, היה ראש אמ"ן וראש 'המוסד'.

● נמסר („ידיעות", 18.10) שלישראל היו הצעות לשכור שירותי לוויין ממדינות אחרות, אולם „מסיבות רבות וטובות הוחלט שעדיף, כי ישראל תהיה בעלת הלוויין והעיקר — תייצרו בעצמה."

● „עמוס" יהיה לוויין מודולרי ראשון ואפשר יהיה להחליף בקלות את מערכותיו במערכות מודולריות אחרות.

● מ־1992 ואילך, ישוטו, בו זמנית, שני הלוויינים. הנימוק — הם „יתנו גיבוי" האחד לשני. מעניין. בעולם, לוויינים מסוג זה לא טסים בזוגות!

● זאב שיף, ב„הארץ", ציטט לפני מספר שבועות עיתונים זרים שטענו שישראל מפתחת לוויין צבאי.

● את הכסף לפרוייקט יגייסו ממשקיעים זרים ובשוקי הכספים בעולם שאמורים, משום מה, להיות להוטים להשקיע בפרויקט. היה מעניין לדעת, מי הם בדיוק אותם „משקיעים זרים".

כפי שאתם רואים, זה לא הפרט המעניין היחיד בסיפור זה.

עודד לימשיץ

על המשמר

בשטח / ביקור שולץ

פסק־זמן אקדמי

בכניסה לבניין דה־בוטון, אוניברסיטת ת"א, הסתובב קוקר־ספנייל קטן ושחור על תקן של מסניף חומרי נפץ, וגרר אחריו ברצועה שוטר משמר הגבול. סיור שגרתי של רחרוח בטחוני לקראת ביקורו של מזכיר המדינה. במגרש החנייה מוודאים אנשי ביטחון עם רחשים באוזניים שמכונית הפיג'ו הלבנה בעלת לוחית הרישוי מעזה היא סתם מכונית חונה ללא קשר לג'ורג' שולץ. אחר כך, כשהעניינים נכנסים לתלם, נשאר רק להקשיב בקשר מתי אמורה הלימוזינה להגיע ולדאוג שהעיתונאים יעמדו בצד ולא יפריעו. אנשי הביטחון הישראלים עם תגית ירוקה. הקוליגות מאמריקה עם

תעודת הוקרה לג'ורג' שולץ

תגית ארומה. נוהלי עבודה משותפים שמוכרים לשני הצדדים. בין שמיר לבין פרס מתפנה ג'ורג' שולץ לליטוף אקדמי לאגו המקומי. מגיע לחדר האח"מים כדי לחנוך קרן מילגות על שמו, המיועדת לדוקטורנטים במדעי החברה, כלכלה ומינהל עסקים. יוזמה של אגודת ידידי האוניברסיטה בארה"ב המבקשים להגיע לקרן בהיקף של שבע ספרות עגולות בדולרים. שולץ עצמו תורם 10,000 דולר.

לעיתונאים הכניסה לחדר האחמ"ים אסורה. הגירסה הרישמית מדברת על כך שהאורח ביקש לערוך פגישה קלילה, לא רישמית. חילופי דיעות עם נציגי הדוקטורנטים ועם דיקני הפאקולטות על כלכלה בסוף המאה העשרים. מדבר על משאבי כוח־אדם כחומר־גלם איכותי, על הצורך להשיג ולארגן ידע, על מהפיכת המידע. „מדינות שלא „ידעו כיצד להשתלב בעולם המשתנה, תוך שמירה על יתרון", מזהיר שולץ, „ישארו מאחור־והראייה: יציאתן מהבידוד של בריה"מ וסין. למדענים חלק מכריע במסחר הבין־לאומי של מידע ונכסים אינטלקטואלים."

אחר כך מורשים העיתונאים להיכנס לחדר כדי לראות את הרקטור יהודה בן־שאול מקריא מברק ברכה של שמעון פרס ומעניק לאורח את תעודת ההוקרה של הקרן. ציקצוק מצלמות, פלאשים, והעיתונאים נהדפים הצידה על־ידי צבא שומרי הראש. הפמלייה בדרך ללימוזינה ומשם בשיירה של אורות כחולים אל תוך הגשם והמציאות המזרח־תיכונית.

ירון זליג

מרגליות / גוונים

חגי קרן־צבי, ספורט „ידיעות אחרונות", יום א':

„זו הזכייה השנייה של עמוס בטורניר בסדרת הפרס הגדול... הראשונה היתה ביוהנסבורג המגודה. השם הגדול שעמוס ניצח שם היה אנדרס גומז, שחקן טוב־מאוד בגוון אפור כהה... ברמת השרון השם הגדול היה ג'ימי קונורס, שחקן מעולה בגוון הכי בהיר שקיים.

חיטוט־מות / פדיון המניות

אי־אמון מתמשך

באחרונה עם הגיע מועד פדיון מניות הבנקים נשלחו אלי הצעות הבנק. בטפסים אלה הועלו מספר הצעות לאפשרות פדיון המניות. כשהגעתי לסניף על מנת להתום על פדיון, נתקלו עיני בהצעות מפתות לתוכניות חיסכון לבעלי המניות.

בעמדי בתור נזכרתי באותו סיפור על אב שהחליט ללמד את בנו פרק בחיים. נעמד האב אל הקיר ואמר לבנו: „בוא תחבוט עם ראשך בבטני". הבן, כולו בת שחוק וחדוות המשחק, רץ כשראשו מוטה קדימה. כשהבן התקרב זז האב וראשו של הבן נחבט בקיר. אמר האב לילדו הבוכה: „למד בני, שבחיים אינך יכול לסמוך אפילו על אביך".

מפולת מניות הבנקים משולה לאותה מכה בקיר שהובילה אותנו למשבר אמון. אמון לעומת אי־אמון — זהו השלב הראשון מתוך שמונת השלבים של התפתחות האדם, על־פי הפסיכואנליטיקאי אריק אריקסון. בשלב זה לומד האדם עד כמה הוא יכול להימצא במצב של ביטחון מתמשך, כשאי־אמון מתייחס לעובדה עד כמה דואגים לו. רגשות אלו נבנים ומותאמים בכל התקשרויותיו של היחיד. כשהאמון — נפגע — וזה מה שקרה למחזיקי המניות — לומד האדם לסמוך על עצמו. כשאר חלה פגיעה בפונקציה כה ראשונית, יעדיפו חלק מבעלי המניות, בשלב ראשון,

אוקטובר 1983. צעקות וויכוחים מחוץ לאולם הבורסה בת"א, לאחר מפולת מניות הבנקים.

השקעות אלטרנטיביות שאינן קשורות בבנקים, עד שאמונם במערכת יחזור.

הרצל מלח, פסיכולוג קליני

נרדפי חוק / שוטרים כועסים

הזיכוי מעצבן אותם

שוטרי משטרת ערד לא יסלחו לשמעון אסייג, חולה לב, בן 47, אב לחמישה ילדים. בסיבוב הראשון של משחקי כוח שוטרים־אזרחים, אסייג לקח את כל הקופה, והשוטרים כועסים.

לפני כארבעה חודשים זיכה שופט השלום צבי סגל את אסייג מאשמת תקיפת שוטרים. אז, דרשו ממנו השוטרים תעודת־זהות בעת שהיה לבוש בגדים בחוף ים־המלח. הוא ביקש להביא את התעודה מרכבו, והם הפליאו בו מכותיהם, ועוד הגישו נגדו תלונה על תקיפת שוטרים. השופט סגל מתח ביקורת נוקבת על השוטרים, אמר כי ניצלו סמכותם לרעה, ומצא סתירות מהותיות בעדותם.

עכשיו, אומר אסייג, השוטרים מחפשים אותו. גירסתו: „ישבתי בבית־קפה במרכז. עבר שוטר וצעק לי, ,מניאק'. אמרתי לו ,אתה מניאק'. השוטר התישב מולי, ואמר שאם אמשיך ככה — הוא יפתח אותי. הוא אמר: ,אנחנו מחפשים אותך, ונמצא אותך', תוך שהוא מסמן לי על גופי איך יפתח אותי מאבר המין עד הצוואר. אחר כך הוא נתן לי אגרוף בלחי. דחפתי אותו, והתפתחה תגרה. שאר השוטרים הפרידו בינינו. הם אמרו לו: ,מה אתה מרביץ לו ברחוב, טפל בו בתחנה'.

„בתחנה הכניסו את שנינו לחדר, והוא הכניס לי אגרופים. שוטרת אחת עברה וצעקה עליו שיפסיק, כי הוא הורג אותי במכות. אחרי שגמר להרביץ, נכנסו שוב שאר השוטרים, גבו ממני עדות, אמרו לי שאני חשוד בתקיפה, ושחררו אותי. אחר כך אושפזתי ליום שלם לבדיקות בגלל הלב. הזיכוי שלי אצל סגל מעצבן אותם. עכשיו הם לא נותנים לי מנוחה".

גרסת המשטרה, דובר מרחב הנגב, פקד מישאל עידו: „לטענת השוטרים, אסייג היה זה שפתח בפרובוקציה. הוא אמר מאניאק הם ענו לו, והוא התחיל להרביץ. אסייג מחפש את השוטרים ולא להיפך. הוא חולה־לב, לכן אושפז, ולא בגלל שהרביצו לו".

יד על הלב. למי אתם מאמינים?

שלי יחימוביץ'

בשטח / שיטפון

פתאום באו המים

בשלהי הקיץ גם העצים והדשא בבאר־שבע מקבלים גוון צהוב. הכל מתמזג עם המדבר שסביב. נהר שוצף ומים רבים זה כמו חלום רחוק על נורווגיה. ואז פתאום, באמצע הצהריים, באו המים.

כמה מימס נחשול פתאומי שהפך ברגע לאוקיינוס. והמים עולים ועולים ועולים. הבית הראשון ברחוב שלנו כבר הוצף. ממה שהיה קודם האוטוביאנקי של השכן מבצבץ רק הגג. מהבית השני מדווחים בצעקות שהמים הגיעו לשיש של המיטבח. בבית השלישי אין אף אחד, המים כבר מבקיעים את הדלת. אני בבית הרביעי. קצת יותר גבוה אבל המים שעל הסף מיישרים את הכל.

מה עושים מול פלא טבע אימתני כזה. מחלצים את הרכוש. אבל אין זמן, חצי־שעה כבר ביזבזנו על ההתפעלות מן הטבע. לא מאמינים שהמים יגיעו עד אלינו ועכשיו הדרכים כבר חסומות. אפשר אולי למלא את הפיאט הקטנה ולעלות קצת יותר גבוה במעלה הרחוב. מה מחלצים תחילה? שאלה מעניינת, אבל אין זמן לדיון.

מי שמחזיק דולרים ממהר לבלטות, לנו אין. אז מה שבוחרים זה את אלבומי התמונות ומגירות המכתבים. הפיאט מתמלא מהר וקצר, צריך מקום לעוד ארבע נפשות. ואז, כשהמים כבר שלחו משושים לכיוון שלנו, מישהו שלח יונה. המבול נעצר. כמו שהמים עלו כך הם כלו. נישאר רק בוץ חום שמחר יתייבש כחרס ויהפוך צהוב, כמו המדבר שמסביב.

זאב צחור

מדף / סיפורים

עלילות „שחורות"

אהוד יורם; שלג באשקלון; סיפורים ורשימות מסע; עיצוב עטיפה: אריאלה לב; ספרית פועלים, אוקטובר 1987; 165 עמודים.

אהוד יורם בונה עלילות „שחורות", המשלבות מתח ומסתורין עם יסודות מלודרמתיים, ועם זאת ניכר שהוא מספר רגיש וחד־עין. סיפוריו ספוגים יצריות חזקה, הבאה אל ביטוייה השלם באלימות (מוסוית, אמנם) ובמוות. אין סיפור שבו לא נפתרת בעייתיותה של אחת הדמויות, ולמעשה של העלילה כולה, בהתאבדות, בהרג, או ברצח.

ישנה אחידות מסויימת באפיון הדמויות לאורך הסיפורים. רוב הגברים הם בורגנים אמידים, או בעלי מקצועות חופשיים. הנשים, אמניות — יותר בכוח מאשר בפועל — או מזכירות, או „נשים של". התיאורים הישראליים של שיכבה חברתית זו רופפים מאוד; היא אפופה ניחוחות מערב־אירופיים, ניו־יורקים, לטינו־אמריקנים, רוסיים — מה שמרומז יפה בשם הפרדוקסלי „שלג באשקלון" — אבל אלה רק ניחוחות.

למרות שמצטייר כאן רובד חברתי מוגדר, פחות או יותר, המיקוד הוא פסיכולוגיסטי בעיקרו. אל העלילה ה„שחורה" חודרת בתזזית הנערה אדומת השיער, עזת המבע ותאבת החיים, היפה שהיא גם חיה. סטריאוטיפ נשי זה — המוקד היצרי וההרסני שבסיפור — משמש כמניע וכפתרון ספרותי בעת ובעונה אחת. פתרון קל מדי, לטעמי. עם זאת, יש משהו באופן התאור והחדירה לפרטים שמעיד על רגישות ועל יכולת.

הספר נחתם ברשימות מסע, שהם מיני־מסעות תרבותיים. כצד האקטואלי־סנסציוני, שיורם מקפיד דווקא על הפן האנושי שלו, ישנה היאחזות בהיבט ה„לא מוזיאוני" של התרבות. בסך הכל, חוברים הסיפורים והרשימות לרצף מהנה.

תמר משמר

עורך „עמודאחורי": אפי לנדאו

העיתונאים דחו תוכנית פורת

נמשך המבוי-הסתום ברשות השידור — אנשי עסקים מציעים לקנות הרדיו והטלוויזיה

מאת ירון זליג,
כתב "על המשמר"

המשא ומתן בין האיגוד הארצי של עיתונאי ישראל לבין הנהלת רשות-השידור ניקלע אמש שנית למבוי סתום, לאחר שנציגי האיגוד החליטו לדחות את תוכנית ששת הסעיפים שהעלה שלשום מנכ"ל הרשות, אורי פורת.

בתום הישיבה בת שלוש שעות, שקיימו אמש נציגי האיגוד עם סמנכ"ל הרשות ומנהל כוח-האדם, עמרם עמר, ואשר בה נכח גם הממונה על יחסי-העבודה, נחמן אורי, פירסם ועד העיתונאים הודעה, שבה הוא דוחה את התוכנית המוצעת, שאותה הגדיר כאולטימטום של הנהלת הרשות.

יחד עם זאת, ציינו נציגי האיגוד הארצי, כי הצעתו של פורת, כמו גם כל תוכנית אחרת שתועלה, תוצג לפני עיתונאי הרשות באסיפה כללית, שתכונס בתוך יום או יומיים ואשר החלטתה תחייב את האיגוד.

לא הצעת-הסכם

בהודעתו טוען האיגוד הארצי, כי במהלך הישיבה, ולאחר שנציגיו ביקשו הבהרות להצעתו של פורת, הוברר, כי גם לו רצו נציגי האיגוד לחתום על ההצעה כפי שהיא, לא היה הדבר אפשרי, שכן לא היתה זו הצעת הסכם.

עוד טוען האיגוד, כי מספר של 320 מפוטרים, שהעלה פורת בהצעתו, הינו נתון שלא הוגש על סמך תוכנית כלשהי או על-פי צרכים שנבדקו, וכן לא נבדק הנתון לאור תכנון לוח-המישרים.

עוד טוען האיגוד הארצי, כי לרשות-השידור לא היתה כל הצעה כיתס לתנאי הפרישה המוצעים לעובדים שיפוטרו מהרשות וכן לא לגבי שאלות קונקרטיות הקשורות לנושאים שונים, כהסבה מקצועית.

האיגוד שב והודיע, כי הוא עומד על דרישתו לקביעת סולם-שכר זהה לזה הקיים בעיתונות הכתובה, כפי שהיה נהוג במשך השנים.

בעיית הקבלנים

כתבנו מוסיף, כי במהלך הישיבה אמש, ציינו נציגי האיגוד, שרק לאחר שרשות-השידור תפסיק להעסיק עובדים קבלניים בתפקידים עיתונאיים, ולאחר שיוכח פירוט מדויק של תוכנית-ההצלה, יהיה ניתן לנהל מו"מ על פרישת עיתונאים. הם הוסיפו, כי במיקרה זה, יסכימו העיתונאים לבצע את עבודתם של העובדים הקבלניים ללא תוספת-שכר. הם שבו והצהירו, שהאיגוד מוכן לנהל משא ומתן על התייעלות נוספת, מעבר להפסקת עבודתם של העובדים הקבלניים.

לידיים פרטיות

בתוך כך נודע, כי בשיחות שקיימו אתמול יו"ר האיגוד הארצי של עיתונאי ישראל, אמנון נדב, ומזכ"ל האיגוד, רזי גוטרמן, עם גורמים ישראליים זרים, הועלו הצעות לרכישה והפעלה של הרדיו והטלוויזיה כחברות מסחריות פרטיות.

את הצעות הרכישה הפנו לראשי העיתונאים אנשי עסקים שונים וכן בעלי עיתונים ידועים בארץ, המוכנים לקבל הצעות מפורטות למו"מ על רכישת הרדיו והטלוויזיה, במגמה להפעילם במתכונת מסחרית, שתיכלול שידורי פרסומת, כחלופה לסגירת רשות-השידור ופיטורי העובדים.

יו"ר האיגוד הארצי של העתונאים, אמנון נדב, מסר אתמול, כי נוכח המבוי הסתום והשביתה המתמשכת, על הנהלת הרשות והממשלה לשקול ברצינות ובהקדם את מכירתו של הערוץ הראשון והרדיו לגורמים מסחריים רציניים ולהפעיל את הערוץ השני כרשות-שידור ציבורית.

כספים לשובתים

ועדי העובדים בעיתונות הכתובה ממשיכים לאסוף כספים בשביל השובתים, כדי להעבירם לנזקקים לקראת תשלום משכורת חודש אוקטובר, בתחילת נובמבר.

האיגוד הארצי של העתונאים חזר אתמול על דרישתו מחברי אגודת העתונאים, לא לתת יד לשבירת השביתה על-ידי עבודה בערוץ השני או בשידורי "קול השלום". הנהלת האיגוד תנקוט בצעדים משמעתיים נגד עתונאים שיעברו על הוראה זו.

כתבנו בכנסת, יצחק שור, מוסר: הנהלת המערך החליטה אתמול לקרוא לעיתונאים השובתים ולהנהלת הרשות לחדש את העבודה מייד. כן קורא המערך לממשלה לשפר את שכר העובדים ברשות.

שרון בוושינגטון: תוכנית שמיר רצינית יותר מכל דמיונות השווא של מישהו

החלו השיחות על הסחר החופשי עם ארה"ב

מאת אודי נחשון, כתב "על המשמר"

וושינגטון. — "התכנית שהציג שמיר בפני שולץ רצינית יותר מכל דמיונות השווא של מישהו בשלוש השנים האחרונות" — אמר אתמול שר-התעשייה והמסחר אריאל שרון במסיבת עיתונאים בוושינגטון, עם פתיחת דיוני הוועדה המעורבת ישראל-ארה"ב.

שרון אמר עוד, כי לדעתו לא נכשל שולץ בביקורו — אלא שמע את העמדות האמיתיות של ישראל והובהר לו שישראל אינה מתכוונת לחזור לגבולות 67. שר המת"ס הוסיף, כי צריכה להיות גישה סימטרית בוויתורים במסגרת המו"מ וישנם שני תנאים מוקדמים שחייבים לחול על שני הצדדים: שלא יהיה לחץ של זמן ושהשלום יוצג כדבר סימטרי שחשוב באותה מידה לישראל ולערבים. התכנית היחידה שהתקבלה היא תוכנית האוטונומיה, ואני בטוח ששמיר הבהיר את זה לשולץ — אמר שרון.

דיוני הוועדה המעורבת

שרון הגיע לוושינגטון בראש המשלחת הישראלית לדיוני הוועדה המעורבת העוסקת בנושא אזור הסחר החופשי בין שתי המדינות. בשיחות יעלו הנציגים הישראליים את נושא תעו הסחר החופשי במצעם בגלל הגרעון בתקציב האמריקני. ישראל מבקשת למנוע פגיעה באינטרסים שלה על-ידי פרשנות חד-צדדית של החוק. כן יידון חוק הטקסטיל, שעלול לפגוע ביצוא הטקסטיל הישראלי והחוקים המשווים שעלולים לפגוע בתעשייה הישראלית.

במקביל לדיוני הוועדה המעורבת, מתקיימים בוושינגטון איחוד שבוע הסחר ישראל-ארה"ב, בהשתתפות עשרות אנשי עסקים משני הצדדים.

המשכים

התמוטטות בוול-סטריט — מפולת בבורסות בעולם

(סוף מעמוד ראשון)

יותר מ-600 מיליון מניות החליפו ידיים בוול-סטריט והפסדים של מאות מיליארדי דולר נגרמו למשקיעים בניו-יורק וברחבי העולם כולו.

התופעה החמורה ביותר

משקיעים מעריכים, כי התופעה החמורה ביותר מתבטאת בכך, שבסוף המסחר בניו-יורק אתמול לא ניכרה כל מגמה של בלימה. אדרבה, ההידרדרות אף החריפה, וב-20 הדקות האחרונות של המסחר נרשמו ירידות של 170 נקודות במדד דאו-ג'ונס. בכך נשבר שיא הירידות שנקבע בניו-יורק ב-28 באוקטובר 1929.

השיא של מדד דאו-ג'ונס היה ב-25 באוגוסט השנה: 2,722.42 נקודות. מאז ירד ערך השוק של המניות בוול-סטריט ב-36.2 אחוזים, ל-1,739 נקודות. השיא הקודם בירידה נרשם ב-14 באוקטובר, היום שבו נפל השוק ב-95.46 נקודות. שיא קודם נרשם כשבוע לפני כן, כאשר המדד ירד ביום אחד ב-91.55 נקודות.

התייעצויות בוושינגטון

הנשיא רייגן הורה לאנשי מימשלו להוועץ בנגיד הבנק המרכזי ובראשי קהיליית המשקיעים, אך דובר הבית הלבן הדגיש, כי לא היו התייעצויות בדבר האפשרות להפסיק את המסחר בבורסה.

"הכל אפשרי"

יו"ר הנהלה האמריקנית לניירות-ערך הודיע, כי הוא יבקש הפסקות קצרות בעסקות בוול-סטריט, אם יהיה צורך בכך. "הכל אפשרי. אינני יודע מה נעשה," אמר היו"ר, דייוויד רודר.

"שוררת כאן עכשיו בהלה ומהומה גדולה. בינתיים יש רק היצעים ואין מי שיבוא ויתמוך" — אמר סוכן של אחת מחברות הסחר החשובות בוול-סטריט.

"מרחץ דמים"

"זה באמת מרחץ דמים," אמרה אליזבט רייברס, סגנית הנשיא של חברת השקעות ניו-יורקית גדולה. "כל השווקים התפוררו לחלוטין ומבוכה גדולה שוררת בכל מקום."

הגורמים למפולת

רוב הפרשנים מאוחדים בדיעה, כי הגורם המרכזי להתמוטטות בשוקי-הכספים בעולם הוא הגרעון הגדול במאזן המסחרי האמריקני, שלא השתפר, על אף הירידות התלולות של הדולר, וכן רמזים שהשמיע שר האוצר האמריקני, ג'יימס בייקר, כי ארה"ב עלולה להניח לערך הדולר לרדת אל מתחת לריצפה שעליה הוסכם בפגישת שרי האוצר של המדינות התעשייתיות הגדולות בפאריס, בפברואר שעבר. לכך יש להוסיף את הירידה התלולה של הדולר אתמול בשוק הכספים של טוקיו, את החשש מפני שיעורי-ריבית גבוהים יותר וכן את הידיעות על ההסלמה החמורה במתיחות שבין ארה"ב לאיראן במימי המפרץ הפרסי.

לונדון: ביותר מ-10%

ההתמוטטות בוול-סטריט היא שגרמה לבהלה הגדולה ברחבי העולם כולו.

דפנה ורדי, כתבת "על המשמר" בבריטניה, מוסרת, כי הבורסה הלונדונית עברה אתמול מה שאחד מאנשי העסקים המקומיים כינה "סופה פיננסית" כאשר רוב המניות ירדו ביותר מ-10%, הירידה התלולה ביותר עד היום, גדולה פי שלוש מהשיא הקודם.

בעיקרה היתה הירידה תגובה על הירידה התלולה בשערי המניות בוול-סטריט ובטוקיו, ולמרות כל הטענות של הכלכלנים על יציבותה של הכלכלה הבריטית, הגיבה הבורסה הלונדונית על הירידות בבורסות האחרות בעולם.

הסופה נבעה גם מן החששות, שחברות הביטוח יתחילו בימים הקרובים לממש חלק מהונן המושקע בבורסה, כדי לגייס את המזומנים, שיידרשו להן במטרה לממן את התביעות הצפויות על נזקי הסופה שהתמוטטו ועצים שקרסו וגרמו נזקים לנפש ורכוש, בסופת ההוריקן שהיתה בבריטניה ביום ו'.

החששות שהתאמתו מפני מיתקפה אמריקנית נגד איראן תרמו גם הם לתחושת חוסר היציבות בבורסה.

רוב המומחים הכלכליים, שרויים במשך היום בבריטניה, נראו מכולבלים לגמרי, והיה קשה לקבל מהם תשובה חד-משמעית, הם חזרו ואמרו, שיש להניח, שבסופו של דבר תתאושש הבורסה, אבל קשה לנבא מתי תבוא ההתאוששות.

בשלון "הקפיטליזם העממי"

מפאריס מוסר ארנון יפת, כתב "על המשמר" בצרפת, כי בהלה מוחלטת שוררת בבורסה של פאריס. שערי המניות נפלו אתמול אחרי-הצהריים, בתוך שעה, כמעט 10 אחוזים, אך הממשלה הימנית מגיבה בשלווה, חרף ההתמוטטות של מדיניות "הקפיטליזם העממי" שלה, שהתבססה על מכירת חברות ובנקים מולאמים בבורסה לחסכנים קטנים.

משקיעים עממיים אלה איבדו אתמול בבת-אחת את כספם. הרכוש נזל להם מבין האצבעות. קפיטאליזם זה נתגלה כאשלייה. שערי-המניות של החברות שמכרה הממשלה ירדו הרבה אל מתחת למחיר רכישתן. בנק "פאריס בא", סמל הצלחת ביטול ההלאמות במכירת המפעלים והבנקים לידיים פרטיות, איבד בבת-אחת 29 אחוז. המשקיעים הקטנים התקהלו אתמול הסריי-אונים מול שערי הבורסה וחזו במפולת. בפנים לא יכלו המחשבים להדביק את קצב המכירות.

הסוציאליסטים מאשימים את הממשלה הימנית בגזל ובהונאת החסכנים הקטנים. הללו לא ידעו כי השקעה בבורסה כרוכה בסכנה ובאי-וודאות.

וביתר הבורסות

בבורסה של פראנקפורט ירדו המניות בשיעור של יותר מ-10 אחוזים ומדד "קומרסבנק" ירד ב-132.5 נקודות.

בציריך היתה הירידה במניות החמורה ביותר ב-25 השנים האחרונות, ומדד "קרדיט סוויס" ירד ב-11.5 אחוזים, ל-558.2 נקודות. "מעולם לא חוויתי דבר כזה ואני נמצא בעסקים 20 שנה" — אמר אחד מראשי "בנק יוניון" בציריך.

הסוחרים בבורסת אמסטרדאם כינו את יום אתמול "יום של טבח". המדד העיקרי של הבורסה ירד ב-12.9 אחוז, ל-82.7 נקודות.

תופעה דומה היתה גם במילאנו (ירידה של 6.26 אחוזים) וההפסד שנגרם למשקיעים הסתכם ב-9.2 מיליארד דולר. בבריסל היתה ירידה של 15 אחוז וסוחר כלכי אמר: "זה היה היום הגרוע ביותר למן משבר מפרץ החזירים ב-1962."

בבורסת טוקיו העצקית ירד המדד ב-620 נקודות ובבורסת הונג-קונג ירד ערך המניות ב-10 אחוזים בממוצע.

ירידה תלולה לדולר

הדולר ירד אתמול ירידה ניכרת בניו-יורק ונסגר בנעילה ב-141.60 ין וב-1.7784 מארק.

עלייה לזהב

הזהב איבד חלק מעלייתו אתמול בבוקר, אך למרות זאת, היה מחירו גבוה בהרבה מאשר ביום ו'. בנעילת המסחר נמכרה אונקיית זהב ב-481.70 דולר. (איי.פי., עי"ה, עי"מ)

פרופ' סרנת: המפולת כמו ב-29 — המשמעות עדיין לא ברורה

מאת כתב "על המשמר"

"מוקדם מדי להסיק מסקנות סופיות, גם ע"י מומחים וגם ע"י לא-מומחים ביחס למשמעות המפולת בבורסה בוול-סטריט", אמר אמש לכתבנו פרופ' מרשל סרנת מבית-ספר למינהל עסקים באוניברסיטה העברית מי שהיה חבר ועדת בייסקי שבדקה את התמוטטות מניות הבנקים בישראל.

ללא ספק היקף המפולת רציני ביותר, ומשתווה עם המשבר הגדול של 1929. אמר פרופ' סרנת. עם זאת יש כעת מצב שונה, כי השוק לא נשען כרגע על אשראי בנקאי לרכישת מניות, כפי שהיה בתקופת המפולת הגדולה. לכן, אמר, מוקדם מדי לקבוע אם נשקפת סכנה כלשהי מהמפולת במערכת הבנקאות העולמית. המשבר הפיננסי של חובות הארצות המתפתחות הוא עמוק יותר ומסוכן יותר.

שוק ההון הישראלי: "בגויים לא יתחשב"

מאת איל שגב,
כתבנו הכלכלי בת"א

למשבר הפוקד בימים אלה את שוקי הכספים ואת הבורסות השונות בעולם לא תהיה, ככל הנראה, השלכה ישירה על הבורסה הישראלית — כך העריכו אמש בבנקים. ראשי המערכת הבנקאית אומרים כי שוק ההון הישראלי מנותק משוקי הכספים בעולם והוא מושפע ברובו מאירועים פנימיים בתוך ישראל ואינו מושפע כמעט כלל מאירועים בבורסות אחרות. לפיכך אין צופים למפולת בשוק המניות הישראלי כתוצאה מההתרחשויות בבורסות העולמיות. הבנקאים סבורים גם שלקראת סוף החודש כאשר יגיעו לבורסה כספי הפדיון של מניות ההסדר צפויה אף גיאות שערים בבורסה שכן בכספי הפדיון ירצו לשוק זה.

בעלי מניות

(סוף מעמוד ראשון)

בכלל ובבנק דיסקונט מדוברים על סכומים נמוכים יותר של 35 עד 40 אחוז ובבנקים הקטנים והבינוניים, אף פחות מכך.

70% משני מיליארד

ההערכה בבנקים היא שבסה"כ יגיע היקף הפדיונות ל-60-70 אחוז מסך שני מיליארד השקלים העומדים עתה לפידיון, אולם מעריכים כי רוב הכסף יושקע בתכניות חסכון. אתמול גם הודיעו שני בנקים, בנק המזרחי והבנק הבינ"ל על שיפור נוסף בהטבות שהם נותנים למשקיעים בתכניות החסכון שלהם. בבנקים אלה ניתן לקבל הלוואה ללא ריבית, עד סוף אוקטובר, וכן שיעורי ריבית מוגדלים לחוסכים בתוכניות צמודות מדד ובתכניות הבריה.

בבנקים מצפים כי עיקר הזרם של פודי מניות ההסדר יורגש היום, בעוד שביומיים האחרונים גדל מדי יום קצב הפודים בכ-10%, והערכה שתיא שהיום תהיה הכמות כפולה. מי שלא יודיע לבנק דבר על רצונו לפדות את המניות — ישארו המניות לרשותו והן יירשמו למסחר בבורסה החל מתחילת נובמבר.

ביום ראשון 25.10.87
במלאת שלושים לפטירתו של חברנו היקר
אהרל'ה דינר ז"ל
נתייחד עם זכרו
בשעה 15.45 עלייה לקבר לגילוי המצבה
ובשעה 21.15 אזכרה בחדר האוכל
מוקירי זכרו מוזמנים
המשפחה
ובית סאסא

במלאת שלושים לפטירתו של
יצחק פרי (פרידוביץ) ז"ל
תתקיים אזכרה לגילוי מציבה
ביום חמישי 22.10.87 בשעה 15.30
בבית העלמין בחולון (שער חדש)
אוטובוס ייצא מבית המגוח, המשקם 59 גבעתיים בשעה 14.45
המשפחה

במלאת 14 שנים לנפילת בננו
כחשון ינאי
במלחמת יום הכיפורים
נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו
ביום רביעי 21.10.87 בשעה 15.30
המשפחה
ובית געתון

"המשמר"
עתון יומי
המו"ל: עתון וספר בע"מ
עיתון מפלגת הפועלים המאוחדת
עורך ראשי: מארק גפן
עורך משנה: ישראל זמיר
מרכז המערכת: רוביק רוזנטל
המערכת והמנהלה: רח' חומה ומגדל 2, תל-אביב טל. 378833
חשבון בבנק הדואר 3-43360-4
המען למכתבים: שירות שק-דואר נעול ת"א 61999
"AL-HAMISHMAR"
(The Daily Guardian) 2, Choma Umigdal St. Tel-Aviv 67771 Phone: 378833 Telex: 341652
סניפים: ירושלים 94622 רח' בן-יהודה 2, בניין מגסור חדרים 102-121. טל' 3-233161. המען למכתבים: ת"ד 1216 ירושלים 91008. חיפה: 33134 רח' פבזנר 17, טל' 673673. המען למכתבים: ת"ד 4007 חיפה 31040.

בישיבה הראשונה של הכנסת לאחר הפגרה

שמיר: דו-שיח עם ברה"מ – רק בתמורה על יחסים נורמאליים

חזר ושלל קיום ועידה בינלאומית: "היא לא תביא את השלום"

מאת יצחק שור,
כתבנו בכנסת

ראש הממשלה יצחק שמיר, פתח אתמול את ישיבתה הראשונה של הכנסת בתום הפגרה, בהודעה מדינית שבה חזר ושלל קיום ועידה בינלאומית והיתנה את חידוש היחסים בין ישראל וברית-המועצות בכך שהיא תקיים עם ישראל יחסים נורמליים ותשנה עמדתה ביחס לזכותו של העם היהודי בברית-המועצות לשוב למולדתו. הוא גם שיבח את רייגן ושולץ, המסורים כי עם ידידים ובעלי-בריות יש להתדיין, ולא לכפות, ללחוץ או להעמיד במבוי עובדות מוגמרות.

שמיר שלל ועידה בינלאומית בטענה שלא היא תביא את השלום. אדרבא, היא עלולה לסכך את המצב משום שיהיו מיוצגים בה אינטרסים רבים וסותרים, ומתוך עמדות שרובן מנוגדות לעמדות ישראל. שלום יוכל להתגשם רק על-ידי מפגש ישיר בין יריבים מאתמול, שגמלה בלבם החלטה לשים קץ ליריבות ולמצב המלחמה. הוא הבהיר, כי עם אש"ף לא ייערך כל מו"מ. הוא חזר וקרא לחוסיין לבוא לשולחן המו"מ, כדי להגיע עם ישראל להסדר של שלום.

שמיר הבהיר, כי ישראל מעוניינת בחידוש מלא של היחסים הדיפלומטיים בין ישראל לברית-המועצות. אין ולא צריך להיות קשר בין עליית יהודי בריה"מ לבין הבעיות המדיניות ביחסי שתי המדינות. ישראל מוכנה לנהל דו-שיח מדיני עם ברית-המועצות, כשם שהיא עושה עם כל המדינות המקיימות איתה יחסים. המאבק שישראל מנהלת ביחס לעליית יהודי ברית-המועצות אינו מיועד להשגת מחות או לשחרור יהודים, אלא לשינוי מהותו ביחסה של בריה"מ לעליה.

שמיר קרא למערב, ובמיוחד לארה"ב, לפעול כדי להביא לשחרור יהודות סוריה, המונה 6000 נפש, ולשחרור יהודות אתיופיה, המונה 10,000 נפש.

שיתוף הסובייטים

מיכה חריש (מערך) התפלמס עם שמיר, אשר מסרב להכניס את השלום לסד של זמן, אבל גורם הזמן הוא מכריע, מתנהלת מלחמה בין עיראק לאיראן, והממשל האמריקני נוח לישראל — אין להחמיץ את המאבק לשלום.

יצחק ארצי (מערך) אמר כי שמיר לא יוכל למנוע שיתוף הסובייטים בדיונים על עתיד המזרח-התיכון, משום שארה"ב מעוניינת בהידברות עם הסובייטים. שולמית אלוני (ר"צ) אמרה שכל עוד לא יהיה שלום, תהיה עוד מלחמה, ולא תהיה עליה. אברהם ורדיגר (פא"י) האשים את השמאל ואת העיתונות בגלותיות, משום שהם טוענים כי אילו לא היו יושבים יהודים בשטחים, לא היה שם טרור. ח"כ מצא (ליכוד) טען כי פרס זורע בהלה דמוגרפית ובכך הוא כופר ברעיון הציוני. גאולה כהן (תחיה) אמרה ששלום איננו מטרה אלא אמצעי שצריך להיות כפוף להשגת המטרה — מדינה יהודית בארץ-ישראל.

מי שדוחה את השלום מקרב המלחמה – אמר גרנות לשמיר

מאת יצחק שור,
כתבנו בכנסת

מזכ"ל מפ"ם ח"כ אלעזר גרנות, התפלמס אתמול במליאת הכנסת עם הודעת ראש הממשלה, יצחק שמיר, אשר דחה מכל וכל ועידה בינלאומית ומו"מ עם אש"ף.

גרנות אמר, כי ועידה בינלאומית היא המסגרת לקיום מו"מ ישיר בין הצדדים היריבים. "זוהי המסגרת הריאלית היחידה, ומי שרוחה את השלום מתכוון למלחמה. השלום לא יוכה, בשביל השלום צריך לפעול למען הגשמת הסיכוי. הוא לא תלוי רק בנו. השלום יכול להתרחש על-ידי מפגש ישיר של יריבים מאתמול, ואלו רוה"מ מוציא מן הכלל של יריבים של אתמול את העם הפלשתיני. בלי פתרון בעייתו הלאומית לא יהיה פתרון של שלום באיזור. אפשר להכיר באויב למלחמה ולא להכיר בו כנושא לשלום? כל זמן שהוא אויב והוא נלחם בנו, אנחנו צריכים להילחם נגדו, אבל אויב הוא גם כתובת לשלום," אמר.

גרנות שאל אם יש משהו יותר אינטימי ממפגש בין שני עמים או שני אנשים, שאחד מהם מכוון רובה מול רעהו. "השאלה איננה אם אנחנו נגד רצח אלא אם אנחנו מוכנים לעשות הכל כדי למנוע את הקרקע שמולידה רצח מבלי להפסיק לרגע לגדוע את חיד הרוצחת. זו זכותה של ישראל, אבל לכך דרוש משהו משלים, והוא מאבק כדי להפוך את מצב המלחמה בינינו לבין העם הפלשתיני למצב של שלום.

בעניין ברית-המועצות אמר גרנות, כי חשוב שהיא תשתתף בוועידה הבינלאומית לצד ארצות-הברית.

בתום דבריו, קרא גרנות לממשלה — א) כי תודיע על תמיכתה ביוזמה להפסקה כוללת של כל מעשי אלימות ותגובה. ב) כי תקיים בחירות מוניציפליות בשטחים. מי שטוען כי אש"ף איננו נציג העם הפלשתיני מוכרח לתת בידיו של העם הפלשתיני את הזכות לבחור בנציגיו. ג) להתיר חופש פעולה פוליטי לאלה הרוצים בשלום ולהפסיק פגיעה בזכויות המים והקרקע של תושבי השטחים, ולהפסיק את ההתנחלויות.

"כדי לקדם שלום, צריך ליצור אווירת שלום, ודבר זה נתון בידי הממשלה. אך היא אסרה על נטשה וחבריו להשתתף בוועידת הלייבור ואת מקומו מילא שם נציג אש"ף בלונדון. סאיז אבו-רחמה היה כשר להשתתף במשלחת הירדנית-פלשתינית למו"מ עם ישראל, אך הממשל לא התיר לו לצאת לדיאלוג על שלום בסאן-דייגו, קליפורניה, אמר גרנות.

גרנות בהתפלמסות עם שמיר (צילום: אליהו הראתי)

בפנותו אל שמיר, אמר גרנות: "החודשים הקרובים מומנים מרחב של סיכוי למי שחותרים לפתיחתו של מו"מ לשלום כמהל"ת. אותם החודשים מומנים גם מרחב סיכון למי שרוצים לקדש את הסטטוס קוו ולעכב כל מהלך לקראת השלום ולקראת הסדר מוסכם, כי פתיחתו של מסע הבחירות בארה"ב באביב 1988 ופתיחתה של מערכת הבחירות לכנסת הי"ב בישראל עלולים לדחות את חירוש הסיכוי או הסיכון — תלוי לטעמו של מי — לשנה אחת לפחות אולי גם ליותר מכך. לכאורה, גם החודשים האלה הם חודשים שאפשר לומר עליהם: הכל צפוי והרשות נתונה, אבל לכאורה בלבד. מתוך מה ששמענו כאן מפי ראש-ממשלת ישראל, שבישר לנו את הצפוי, אנחנו יודעים שלחלקה השני של הממשלה בראשותו של מר פרס הרשות אינה נתונה."

לפרס, אמר גרנות אדוני שר החוץ, מסתבר שמה שהחמצת בשנתיים של ראשות הממשלה אינך יכול לתקן בשנתיים של היותך שר חוץ. צר לי מאוד, שלתמיכתך בוועידה בינלאומית לא הגעת שעה שתמיכתך יכולה היתה לקבוע מהלכים בעתידה של ישראל.

"אתם אינכם מכירים באש"ף? אפשר להכיר באויב לצורך מלחמה ולא להכיר בו לצורך עשיית שלום? איזה מין מוסר הוטנטוטי הוא זה? אויב קיים רק למלחמה? כל זמן שהוא אויב והוא נלחם בנו אנחנו חייבים להילחם נגדו, אבל הוא גם הכתובת לשלום."

קצה החוט שנתן שמיר לשולץ: שיתוף ברה"מ – בתמורה ליחסים ויהודים

פירושו של דבר

על-פי נאומו של ראש הממשלה, יצחק שמיר, אתמול בפתיחת מושב החורף של הכנסת, חל שינוי בעמדתו כלפי ברה"מ. על-פי נאום זה אפשר להסיק, כי השינוי הוא קצה החוט ששמיר הסכים לתת למזכיר המדינה האמריקני ג'ורג' שולץ כדי שלא ייצא מכאן לגמרי בידיים ריקות.

שמיר אמר אתמול בכנסת, בפעם הראשונה, שישראל מכירה בכך שלברה"מ יש אינטרסים לגיטימיים במזרח-התיכון וישראל תהיה מוכנה להחליף דעות עם ממשלת ברה"מ ונציגיה המוסמכים כדי לסלק אי-הבנות, לקרב בין העמדות ולהכשיר את הקרקע לשלום-אמת באיזור.

בפעם הראשונה, היתנה שמיר נכונות ישראלית זו בחידוש היחסים מצד ברה"מ עם ישראל ובשינוי עמדתה לגבי זכות העם היהודי בברה"מ לשוב למולדתו. ההתניה אמנם נשמעת כפזמון מוכר, אך בכל זאת, עד היום היא היתה נחלת שר החוץ שמעון פרס בלבד. שמיר הקפיד בעבר לחזור ולהדגיש, כי קיום יחסים נורמליים מצד ברה"מ עם ישראל אינו דבר מיוחד שישראל צריכה לתת דבר תמורתו, וגם לא שיפור היחס ליהודי ברה"מ. שמיר אף נהג לומר, שדווקא בשנות ה-70', כשכבר לא היו יחסים דיפלומטיים בין ברה"מ וישראל, הגיעה העליה מברה"מ למספרים מרשימים. (על כך אמר לו השר עזר ויצמן באחת הישיבות האחרונות של הממשלה, שאולי, אם כך נבטל את היחסים עם ארה"ב ויעלו גם משם הרבה יהודים).

שמיר שינה, אפוא, את עמדתו כשהסכים עתה, שאם יתקיימו שני תנאים (יחסים ויהודים), תסכים ישראל למעורבות סובייטית כלשהי בתהליך השלום. שמיר לא פירט בנקודה זו, אך במקום אחר בנאומו שלל שוב בתוקף ועידה בינלאומית. מכאן, שבהסכמתו למעורבות סובייטית כלשהי, מוכן שמיר כפי הנראה לבדוק אפשרויות הידברות שונות, פרט לוועידה בינלאומית. אולי הידברות בילטראלית ישראלית-ברה"מ ובילטראלית ישראלית-ארה"ב; אולי שיחות מקדימות בין שתי המעצמות והצדדים, שיסייעו לקדם פתיחה של מו"מ ישיר בין משלחת ישראלית ומשלחת ירדנית-פלשתינית.

קצה החוט ששמיר נתן לשולץ טעון עתה בדיקה אצל חוסיין. למעשה, שמיר גלגל עתה את הכדור אל חוסיין. גם אם יתברר, שחוסיין דבק במתכונת הוועידה הבינלאומית ואינו מוכן לשום מתכונת אחרת — הרי מבחינת יחסי ישראל-ארה"ב לא יצא מכאן שולץ בידיים ריקות ויש לו גם מסר לעמיתו הסובייטי אדוארד שוורנאדזה. המסר הזה יקל עליו את הדרישה, שהוא מתכוון להעלות, שברה"מ תאפשר את עליית היהודים הרוצים בכך ותחדש את היחסים עם ישראל.

והערת-שוליים: שמיר מעוניין שברה"מ תפנה את כל היהודים המקבלים אשרות-יציאה, לישראל. לכן הוא תובע, שהיהודים יקבלו אשרות על בסיס "רפטריאציה", שיבה למולדת (על בסיס איחוד משפחות, כפי שהדבר נהוג היום, רובם יוצאים לארה"ב). כדי לבסס את תביעתו השתמש שמיר בנאומו אתמול בביטוי חדש: "כל זה בתנאי שברה"מ... תשנה את עמדתה לגבי זכות העם היהודי בברה"מ לשוב למולדתו". עד היום הם היו "יהודי ברה"מ", מהיום — "העם היהודי בברה"מ". לא מילתא זוטרתא היא. על קטנות כאלה סירב אש"ף להכיר בהחלטה 242.

בכנסת

יצחק שור

דואר כנסת — רק עם חתימה אישית של ח"כ

בעקבות פנייתו של יו"ר ועדת האתיקה ויקטור שם-טוב, הורה יו"ר הכנסת, שלמה הלל, למנהל דואר הכנסת לא להעביר דברי דואר שאינם חתומים אישית בידי הח"כ. המכתב נשלח בעקבות מקרים, שבהן כמה מפלגות שלחו חומר מפלגתי, כאילו היו אלה מכתבים אישיים.

פלד מבקש לסגור התיק נגד דאהר

ח"כ מתי פלד (המתקדמת) פנה אתמול לשר המשטרה וליועץ המשפטי בתביעה כי ייסגרו תיקי חקירה שפתחה המשטרה נגד עו"ד — כמאל דאהר ונגד מזכיר "המתקדמת" בכנסת, חיים הנגבי.

שלשום שוחרר עו"ד דאהר בערבות של 100 אלף שקל. הוא הואשם בהמרדה והסתה לאלימות בעקבות מאמר שפירסם ב-12.6.87 בשבועון מפלגתו אל-זטאן. הנגבי פרסם בידיעות אחרונות ראיון עם המשורר הפלשתיני מחמוד דרוויש. הוא שוחרר בערבות עצמית לאחר ששוטרים לקחו ממנו טביעת אצבעות.

קצבאות הילדים ישולמו במועדן

שר העבודה והרווחה משה קצב, הורה למוסד לביטוח לאומי לשלם את קצבאות הילדים במועדן. בכך הגיב השר על הודעת המוסד לביטוח לאומי, לפיה לא ישלם את הקצבאות לחצי מליון משפחות, בנימוק שהאוצר לא העביר אליו כספים. לדעת השר, מצבו הכספי של המוסד לביטוח לאומי מאפשר לו לשלם למשפחות את הקצבאות ולאחר מכן להתחשבן עם האוצר.

גרוסמן: צה"ל מפלה לרעה קצינות

בשאילתה לשר הבטחון והתריעה ח"כ חייקה גרוסמן על כך, שחיילות לאחר קורס קצינים, המתחייבות על שירות של 6 חודשים נוספים, מקבלות משכורת של חייל במדיר, לעומת חייל אשר מקבל לאחר קורס קצינים משכורת של חייל קבע, במשך שנת השירות הנוספת.

ח"כ גרוסמן סבורה כי הטענה לפיה חיילת משרתת רק 6 חודשים בתום קורס הקצינים, ואילו חייל תותם שנה — אינה יכולה לשמש הסבר להפלייה זו בין המינים.

עיצומי מערכת הבריאות הפחיתו התפוקה

העיצומים וסכסוכי העבודה המתקיימים במערכת הבריאות הקטינו את תפוקת העבודה בבתי-החולים בהיקף של 30-40 אחוז — אמרה אתמול שרת הבריאות, שושנה ארבלי-אלמוזלינו, בישיבתה של ועדת העבודה והרווחה.

שרת הבריאות סיפרה, כי במערכת מצויות עתה 22 קבוצות עובדים, שכל אחת מנהלת עם המעסיקים מו"מ נפרד ומשבשת את העבודה. שביתת המרדימים בלבד גרמה לעיכוב ניתוחים למשך 3-4 חודשים. היא קראה לאומה ולהסתדרות להגיע להבנה מהירה עם עובדי המעבדות המקרוביולוגיות והרוקחים. לדבריה, זה שנים שמתעלמים מצרכי קבוצות אלה ויש לכלול אותן בקבוצת העובדים הפרא-רפואיים.

"פז לא מונה לסמנכ"ל באופן שרירותי"

משרד העבודה והרווחה טען אתמול, כי מינוי אלי פז לתפקיד סמנכ"ל לא נעשה באורח שרירותי, כפי שהאשים ועד העובדים את הנהלת המשרד.

אלי פז — אמר דובר המשרד, אריה מיקל, — עובד במשרד זה עשרים שנה וכיהן כמנהל אגף. עתה הועלה לדרגת סמנכ"ל כוח-אדם. האיש שסטר ליו"ר ועד העובדים לא היה המנכ"ל, אלא הסמנכ"ל, אלי פז.

אשר לתביעות העובדים, מסר הדובר, בשם המנכ"ל, כי העובדים דרשו להוסיף 250 תקנים, 30 תקנים חדשים לרכב והשוואת שכרם לשכר עובדי שירות התעסוקה. "הנושא נמצא במו"מ עם הנציבות והאוצר. מה שמקשה על מציאת הסדר מיידי. זו תביעת ההסתדרות לא לתת תוספות מיוחדות לקבוצות סטאטיפיות. המנכ"ל אמר, כי העובדים החליטו באורח חד-צדדי לנקוט עיצומים, ולכן לא תהיה ברירה בידי, אלא לנכות את ימי העיצומים משכרם."

ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י
המועצה הארצית של קופ"ח
ישיבת המועצה הארצית
שנקבעה ליום ראשון 25.10.87
נדחית
ליום חמישי 29.10.87 בשעה 16.30
סדר-יום:
1. מעורבות חברים — המשך דיון
2. שונות
א. מואל - יו"ר המועצה הארצית

המשכים

משחתות אמריקניות

(סוף מעמוד ראשון)

שלנו, אם כי חדלו מהפקת נפט לפני יותר משנה. אנו יודעים, כי אסדות כאלה אכן שימשו למטרה זו, מהן יצאו סירות מהירות לתקוף אוניות ומהן נורתה אש על מסוקים אמריקניים", אמר ויינברגר.

"הפרשה סגורה"

עם זאת הוסיף: "אנו רואים את הפרשה כסגורה. אין אנו חותרים לעימות נוסף עם איראן, אולם אנו מוכנים לעמוד נגד כל הסלמה בפעילות המלחמתית האיראנית ונגיב עליה מכות־נגד חזקות".

הוא גילה, כי 20 עד 30 האיראנים, שעבדו על אסדות הנפט, קיבלו אזהרה של 20 דקות לצאת מן המיתקנים. "עד כמה שאני יודע, הם אמנם עזבו את האסדות", אמר ויינברגר.

בתשובה לשאלה, אמר, כי קרוב לאלף פגזים, בקוטר חמישה אינץ', נורו על־ידי המשחתות האמריקניות לעבר האסדות האיראניות. לדבריו, היו על האסדות תותחים נגד מטוסים ומקלעים אך הם לא נכנסו לפעולה.

ויינברגר הדגיש, כי פעולה זו אין פרושה שארה"ב מתייצבת לימין עיראק, במלחמתה נגד איראן.

ויינברגר מסר, כי כוויית וסעודיה קיבלו הודעה מוקדמת על התוכנית האמריקנית. הוא הדגיש, כי בדרך־כלל, שיתוף־הפעולה בין מדינות אלה לבין הכוחות האוויריים־הימיים הפרוסים באזור "טוב מאוד."

התייעצות עם "ממשלות ידידות"

הנשיא רייגן הודיע קודם לכן, כי לאחר התייעצות עם "ממשלות ידידות", החליט המימשל האמריקני להגיב על התקפת הטילים על שתי מיכליות במים הטריטוריאליים של כוויית, בשבוע שעבר.

דובר הבית הלבן הדגיש את "האופי המתון" של ההתקפה.

"מטרתנו היתה להימנע מקורבנות, אולם בו־זמנית להדגיש נקודה צבאית ופוליטית חשובה," אמר דובר הבית הלבן, מרלין פיצווטר.

משקיפים מציינים, כי ארה"ב נמנעה מלתקוף בתחום איראן.

חמש משחתות

רשתות טלוויזיה דיווחו, כי חמש אוניות מלחמה אמריקניות הגיעו למרחק של טווח־אש מאסדות הנפט האיראניות ופתחו עליהן באש תותחים. בידיעות הודגש, כי לא נגרמו אבידות לכוח הצי האמריקני.

בשעה שהחשכה ירדה על המפרץ, עדיין היתמר עשן סמיך ממגדל "רוסטאם" וגוררות של איראן נאבקו בדליקה.

"על סף מלחמה טוטאלית"

בהודעה של משרד החוץ האיר־אני נאמר, כי "ההתקפה האמריקנית הציבה את האזור על סף מלחמה טוטאלית", כי מדובר בפגיעה בשלמות הטריטוריאלית של איראן.

בריטניה תומכת

שר החוץ הבריטי, סר ג'פרי האו, אמר אמש, כי לדעת בריטניה, היתה ארה"ב רשאית בהחלט לנקוט בפעולה צבאית נגד איראן, נוכח ההפרה הגסה שהפרה איראן את כללי הסדר הבינלאומי. הוא הזהיר את איראן, כי התקפות נוספות מצידה רק יחזקו את זכותה המלאה של ארה"ב לנקוט בפעולות תקיפות להגנתה העצמית.

בריה"מ מגנה

סוכנות הידיעות הסובייטית "טאס" הוקיעה אתמול את ההתקפה האמריקנית כ"מעשה הרפתקנות צבאי, שלא יביא רווחים למימשל של רייגן". פרשן "טאס", מיכאיל קרוטיחין, אמר, כי המימשל עלה על דרך הרפתקנית, על־מנת להסיח את הדעת מן השערוריה של מכירות נשק אמריקני לאיראן והעברת הרווחים למורדים בניקראגואה.

(עי"ר, עי"צ ואי.פי.)

פרס חוזרז לברך

מאת דליה שחורי

דובר משרד החוץ הודיע אתמול כי ישראל מברכת על הפעולה האמריקנית לשמירת חופש השיט במפרץ.

פירושו של דבר

לא תרתיע ולא תרגיע

ללא הסכמה מלאה מבית, יצאו האמריקנים אתגמול למתקפה על יעד איראני אסטרטגי כתגובה על שורת התגרויות מכוונות ומוצהרות של איראן כלפי ארצות־הברית, בשל מעורבותה במלחמה במיפרץ הפרסי. משקיפים באזור סבורים כי הפעולה האמריקנית, שכללה תקיפת שתי דוברות נפט היא "לא רצינית והססנית למדי" כהגדרתם, ועלולה להשיג את ההיפך מההרתעה המתבקשת. אם קיווה המימשל, באשרו את הפעולה המוגבלת הזו, להשיג את המסקת ההטרדות והפרובוקציה האיראנית המתמשכת, נגד ספינות כוויתיות נושאות דגל ארצות הברית במיפרץ, הרי שניראה כי ישיגו בדיוק את ההיפך. להערכת המשקיפים יש לצפות עתה לגל של תקיפות איראניות רשמיות ובלתי מזוהות נגד יעדים אמריקניים בעולם בכלל, ובאירופה ובמזרח התיכון בפרט. "לעולם לא תקבל הזדמנות שנייה לעשות רושם ראשוני טוב", קובע פיתגם מוכר. את זאת כנראה לא שיננו האמריקנים היטב בטרם ההחלטה.

אבי בניהו

צור לסוכנות: ליישם דו"ח כץ בעניין קליטת העלייה

שר־הקליטה יעקב צור פנה אמש לראשי הסוכנות היהודית להקים צוות משותף של הסוכנות ומשרד הקליטה כדי לדון בדרכים ליישום המלצות דו"ח כץ בכל הקשור לקליטת עולים. דו"ח כץ, שבדק את התיפקוד והמיבנה של מחלקת העליה בסוכנות היהודית, ממליץ לבטל את המיצול בנושא הקליטה ולהעביר את מלוא האחריות לקליטת העולים בישראל לידי הממשלה. השר צור אמר כי המלצות דו"ח כץ לא רק מבטיחות שיפור במתן השירותים לעולים אלא יש בהן גם משום פישוט הליכים והגדרת אחריות ברורה וכתובת אחת בכל הקשור לטיפול בעולים ובצרכיהם.

מרכז מפלגת העבודה ביום ראשון החליט לפעול לארגון מחדש של מערכות העליה והקליטה. פעולות עידוד העליה יהיו בתחום פעולתה של ההסתדרות הציונית באמצעות תנועת המגשימים. האחריות הכוללת כלפי קליטת עולים במדינת ישראל תהיה כולה בידי ממשלת ישראל באמצעות משרד הקליטה.

מפלגת העבודה החליטה בישיבת המרכז כי החלטה זו תהווה את עמדתה הרשמית לקראת הקונגרס הציוני הקרוב וכי תנועת העבודה הציונית תפעל כדי שעמדה זו תקבל בקונגרס רוב. זו הפעם הראשונה שמפלגת העבודה מקבלת החלטה מעין זו.

(שע"ה)

יעקבי שוקל להציע משאל־עם בשאלת שינוי שיטת הבחירות

מאת דורית גמן, כתבנו לענייני מפלגות

השר גד יעקבי מתח אתמול ביקורת על יו"ר ועדת חוקה חוק ומשפט בכנסת חה"כ אלי קולס אשר בגלל לחצים המופעלים עליו אינו מביא את הצעת החוק לשינוי שיטת הבחירות, אשר הוועדה קיבלה ברוב קולות.

לדבריו, אם הצעת חוק זו לא תוגש, הוא יציע בממשלה הצעת חוק לקיים משאל־עם בשאלה האם לשנות את שיטת הבחירות.

יעקבי דיבר בפני הכתבים לענייני מפלגות בתל־אביב. לדבריו, מפלגת העבודה חייבת בזמן הקרוב ביותר להתנער ולהיערך לקראת שנת הבחירות, לקבוע את הנוהל, את המסרים והדגשים ואת האסטרטגיה הכללית של מערכת הבחירות וכן את ציבורי היעד. כמו כן יש, לדבריו, להקים בהקדם צוות היגוי מרכזי במפלגה שיכלול את כל השרים, את מזכיר ההסתדרות, מזכיר המפלגה, מזכירת נעמ"ת ואישים נוספים. נוסף על כך, יש גם להקים בהקדם מטה בחירות אופרטיבי — אמר. בהתייחסו למסרים של מפלגת העבודה במערכת הבחירות אמר, בין היתר, כי יש להציג את ההתקדמות לשלום כעניין קיומי למדינת ישראל. לא צריך לעסוק יותר מדי בטכניקה כיצד להגיע למו"מ אלא להציג את עצם ההתקדמות לשלום. עוד אמר כי יש להבליט את נושא המשק והחברה ולהדגיש את ההבדלים היסודיים את תפישות המערך והליכוד.

השר יעקבי אמר כי הוא מאמין בסיכוי של מפלגת העבודה לנצח בבחירות, כלומר, להקים ממשלה שבראשותה ובמרכזה מפלגת העבודה.

בהתייחסו לנושא המדיני, אמר יעקבי כי אין היום אלטרנטיבה לוועידה בינלאומית כפתיחה למו"מ. עוד אמר כי הוא תומך בהסדרי ביניים, ולדעתו, אלה עדיפים על פני הסטטוס־קוו עם הסדרי ביניים טריטוריאליים או פונקציונליים. בהדגישו את חומרת המשך המצב הקיים, אמר כי במקרה הגרוע ביותר עדיף אפילו הסדר חד־צדדי על פני הסטאטוס־קוו.

כתבנו בכנסת, יצחק שור, מוסר כי הנהלת הליכוד הזהירה אתמול את המערך "לבל יגרור את המדינה למערכת בחירות בטרם זמן, ויאפשר המשך קיום הקואליציה עד נובמבר 1988, הוא מועד הבחירות".

רכב לפיזור הפגנות מתוצרת בית־אלפא מעורר עניין בעולם

מאת אבי בניהו, כתבנו הצבאי

משטרות וגופים בטחוניים ברחבי העולם מגלים עניין רב ברכב המשוריין לפיזור הפגנות מתוצרת מפעל המתכת של קיבוץ בית־אלפא.

באחרונה נודע, כי משטרת צרפת כבר רכשה שתי שריוניות כאלה, בשווי 350 אלף דולר, ובכוונתה לרכוש כלים נוספים.

חברי משלחת של המשטרה הצרפתית, שביקרה באחרונה בישראל לצורך למידת המערכת, חזו ברכב בשעת פיזור הפגנה של עובדי התעשיה האווירית והתרשמו רבות מביצועיו ומיעילותו. עוד נודע, כי משטרת גרמניה־המערבית מגלה אף היא עניין רב בפיתוח החדש של בית־אלפא, וקיבלה שריונית אחת לניסיון.

בינתיים, ממשיך המפעל בייצור הלהיט החדש; וכבר מכר ממנו 14 יחידות תוך שנה וחצי. לבד משתי מכוניות לצרפת, נמכרו כבר שש לדרום־אפריקה. שלוש למשטרת ישראל, אחת לתאיילנד ושתיים נוספות מצויות עתה בשלבי הרכבה במשטרת אורגוואי.

גנראל מדרום־קוריאה התעניין באחרונה ברכב הישראלי, לאחר שצפה בארצו בשידור טלוויזיה שתיאר את פיזור הפגנות החרדים בירושלים. הגנראל שלח מברק לחברת השיווק לציוד משטרתי "אבנון אינטר־נשיונל" המייצגת את מפעל בית־אלפא בעסקות בינלאומיות, ובו ביקש לבחון את הכלי.

הרכב לפיזור הפגנות, שפותח על־ידי יצחק לוסטיג מרמת־גן, נרשם כפטנט באירופה. ייחודו בתותח המים הפועל בשיטת הפולסים ויורה פגזי מים בעוצמה רבה של 10־7 ליטר מים כל־אחד, לטווח של 60 מטר "בקצב אש" של פגז מים אחד לשנייה. על־פי דרישת המזמין, ניתן להרכיב על הרכב לפיזור הפגנות גם מערכת טלוויזיה במעגל סגור, מצלמות וידיאו להנצחת מפגינים, מפנה מכשולים קדמיים המופעל חשמלית על־ידי הנהג, מערכת קצף לכיבוי אש תחת הרכב, תא נהג משוריין נגד כדורים עד קוטר 9 מ"מ ושכלולים נוספים.

משלחת הירוקים, העושה עתה בישראל, ביקרה אתמול ב"יד ושם" יחד עם הנשיא הרצוג (צילום: אנדרה ברוטמן)

א־שאווה מבקש להפיץ עיתונו גם בישראל וביו"ש

ראש עיריית עזה לשעבר, רשאד א־שאווה, אשר קיבל לפני חודשים אחדים היתר להוציא עיתון יומי, טוען כי הוא מעוכב את תחילת הוצאתו לאור של העיתון, כיוון שטרם קיבל היתר הפצה גם ביהודה ושומרון ובישראל.

עיתונו של א־שאווה, "אל הודה" (הדרך הנכונה), יהיה העיתון היומי הראשון שיופק ויופץ ברצועת עזה. לפני חודשים אחדים אישר ראש המינהל האזרחי ברצועה, תת־אלוף שייקה ארז, את הוצאת העיתון, וא־שאווה ביקש היתר להפיצו גם בגדה ובתחומי הקו הירוק. א־שאווה אמר כי הגיש בקשה להיתר הפצה זה. אך טרם קיבל מענה על בקשתו. לדבריו, בית הדפוס כבר מוכן וברשותו כל האמצעים להפיק את העיתון, ביום שיקבל לידיו את היתר ההפצה שביקש.

במינהל האזרחי של חבל עזה אישרו את דברי א־שאווה, ונמסר שהאישור העקרוני להפצת העיתון בשטחים ובישראל כבר ניתן, אך קבלת ההיתר הרשמי אורכת זמן וגם היתר זה יינתן בזמן הקרוב.

(עתי"ם)

מודעי הסיר מועמדותו ליו"ר הסוכנות; המועמד הבולט: פת

מאת דורית גמן, כתבתנו לענייני מפלגות

השר יצחק מודעי הודיע אתמול כי לא יעמיד את מועמדותו לתפקיד יו"ר הסוכנות וההנהלה הציונית מטעם הליכוד.

בשבועות האחרונים הוזכר שמו של מודעי כאחד המועמדים הבולטים, אך תביעתו לאפשר לו לכהן גם כשר בממשלה וכן דרישתו להבטיח את בחירתו על־ידי הארגונים בארה"ב — נדחו. בעיקר לא היתה מקובלת התביעה שימשיך להיות שר בממשלה. בינתיים, נשארה מועמדותו של השר גדעון פת, שנחשב עתה למועמד הבולט ביותר לתפקיד יו"ר הסוכנות וההנהלה הציונית מטעם הליכוד, שיתמודד נגד מועמד מפלגת העבודה עקיבא לווינסקי.

המורמונים מתכננים שיתוף פעולה עם הממסד האקדמי

מאת אלי תבור

האוניברסיטה המורמונית של הר הצופים מתכננת שיתוף פעולה בתחומים שונים עם האוניברסיטאות וסטודנטים בישראל — נמסר אתמול רשמית על־ידי נציגי האוניברסיטה ל"על המשמר".

אתמול הגיעו ארצה ג'פרי הולנד נשיא אוניברסיטת בריגהם־יאנג במרכז המורמוני בסולט־לייק־סיטי בארה"ב, וג'יימס פאוסט, נציג חבר הנאמנים. השניים יעמדו מקרוב על קצב פיתוח המרכז בן 8 הקומות שהוקם בשנה האחרונה על הר הצופים.

נודע, כי ראשי המרכז המורמוני יעכבו, לפי שעה, את הפתיחה הרשמית של המרכז במספר חודשים עד שיושלם הפיתוח הסביבתי ותסתיים תקופת ההרצה, במהלכה יגיעו בשנה הקרובה מדי שלושה חודשים כמאה סטודנטים מארה"ב. המורמונים אינם מאפשרים בשלב זה, ביקור חופשי במקום שבו מתנהלים כבר לימודים סדירים. הביקורים נערכים רק בתיאום מראש, לאחר זיהוי ואישור ובלוויית מדריך צמוד.

"שנת רבי יוסף קארו" — במלאות 500 שנה להולדתו

נשיא המדינה חיים הרצוג פתח את "שנת רבי יוסף קארו", במלאות 500 שנה להולדתו.

בטכס הפתיחה אמר נשיא המ־דינה כי "כמו השואה בימינו, כך גירוש ספרד בסוף המאה ה־16, הציב סימן שאלה גדול על עתידו של העם היהודי. שני המאורעות המזע־זעים והמכריעים הללו איימו לפורר את העם ולהפסיק את דופק־חייו כאומה.

שולץ מצא במזה"ת נטייה לשלום, העשויה להביא לשיחות בין ישראל למדינה ערבית

מעריכים שהמדינה היא ירדן ● שולץ נפגש אתמול עם מובארק במצרים ועם חוסיין בלונדון ● יוצא היום לשיחות במוסקווה

מזכיר המדינה האמריקני ג'ורג' שולץ יצא אתמול בבוקר, יחד עם רעייתו הלנה, את ישראל, בדרכו לקהיר, בתום יומיים ומחצה של דיונים שבמהלכם נפגש שלוש פעמים עם ראש הממשלה וכן עם שר החוץ לפגישות עבודה, קיים מסיבת עיתונאים בירושלים, נפגש עם אידה נודל ועם אישים אחרים.

בצאתו אתמול משיחה בקהיר עם הנשיא מובארק אמר שולץ כי גילה בביקורו נטייה לעשיית שלום במזה"ת, העשויה להביא לשיחות ישירות בין ישראל לבין מדינה ערבית, שבשמה לא נקב.

שולץ התכוון כנראה לירדן, המתכחשת דרך למו"מ עם ישראל תוכנית ועידה בינלאומית כזירה לשיחות כאלה.

"הבחנתי במגמות לחשיבותו של השלום, בתחושה של הזדמנות אמיתית, העשויה להביא למימוש מטרה זו", אמר שולץ. "וככל שהרגשה זו גוברת, יסייע לנו הדבר להביא לשיחות דו־צדדיות ישירות, כמכשיר להשגת השלום."

שולץ, שנפגש גם עם ראש ממשלת מצרים ועם שר החוץ שלה, אמר, כי השיחות נסבו על ענייני נוהל לקידום שיחות השלום, יותר מאשר על נושאים אחרים. נדון גם המצב במפרץ הפרסי והמתיחות הגוברת שם. לפני צאתו מקאהיר אמר שולץ, "אין לי מה להודיע לגבי התקדמות כלשהי, מחוץ לעובדה, שלצדדים יש עכשיו מבט כללי על הבעייה והם עוסקים בהסדרת בעיות של נוהל ובעיון מחדש בבעיות אלה."

עם זאת מציינים משקיפים, על סמך מידע מישראל, כי שולץ שכנע כנראה את ראש הממשלה, יצחק שמיר, לתמוך במו"מ דו־צדדי וישיר עם ירדן, בחסות קבוצה בינלאומית, שבה יהיה לבריה"מ ייצוג מוגבל.

אתמול בערב תגיע שולץ ללונדון, לשיחה עם חוסיין מלך ירדן על תהליך השלום במזרח התיכון.

שולץ עשה ארבעה ימים במזה"ת, ואחרי שתי פגישות עם המלך חוסיין הוא ייצא היום בצהריים במטוס למוסקווה לשיחות עם עמיתו הסובייטי שווארנאדזה.

סגן שר החוץ המצרי בוטרוס גאלי אמר בראיון שפורסם בשבועון ירדני, ושאותו העניק לפני שיחות שולץ בקאהיר, כי וושינגטון נעשתה פתוחה יותר לגבי הצעות לוועידה בינלאומית.

"ארה"ב מביטה עתה בצורה יותר חיובית על הרעיון של ועידת שלום בינלאומית על המזה"ת, אך יש עמדות שליליות וקשיים".

שולץ גם מסר, ללא פרטים, כי שוחח עם הנשיא מובארק על מלחמת עיראק־איראן ועל המצב במפרץ.

שולץ גם נועד במצרים עם עמיתו, עבדל מאגיד, ועם ראש ממשלת מצרים, עטף צידקי. אמצעי הביטחון היו קפדניים ביותר. שולץ נע בעיר במכונית מרצדס משו־ריינת, מלווה אנשי ביטחון אמרי־קאים רבים עם אקדחים שלופים בידיהם. (עי"צ, רויטר, עתי"ם)

מחפש אלטרנטיבה עם חוסיין

מאת דפנה ורדי, כתבת "על המשמר" בבריטניה

"ניסינו להתגבר על כל ההתנגדויות של הצדדים ולא מצאנו דרך", כך אמר מזכיר המדינה האמריקאי ג'ורג' שולץ לעיתונאים האמריקנים אשר ליוו אותו במסעו למזה"ת.

הוא דיבר עם הכתבים בדרכם ללונדון בה נפגש לארוחת ערב עם המלך חוסיין. השניים אמורים לשוחח על האפשרויות למצוא דרכים אחרות שכן ברור להם עתה שראש ממשלת ישראל איתן בהתנגדותו לרעיון הוועידה הבינלאומית.

שולץ אמר לעיתונאים שזה היה הניסיון האחרון שלהם למצוא דרך לכינון הוועידה הבינלאומית, ועתה הרגשתו היא שיש לחפש אלטרנטיבה.

יותר מ־100 הרוגים באסון רכבות באינדונזיה

גופות הנספים מוצאות מקרונות הרכבת המחוצים (צילום: איי.פי)

ג'קארטה. — יותר מ־100 בני־אדם נהרגו אתמול ו־305 נפצעו בהתנגשות חזיתית בין שתי רכבות נוסעים, כנראה בגלל תקלה במערכת האיתות.

רבים מן ההרוגים והפצועים נסעו על גגות הקרונות או בחיבורים שביניהם.

אחות הנמנית עם צוותי ההצלה אמרה, כי היה זה מחזה אימים, שהזכיר את אימי המלחמה. "מעולם לא ראיתי כל כך הרבה ראשים כרותים ואברים זרוקים", אמרה.

יחידות צבא, שהוזעקו לפינוי הפצועים וההרוגים, עבדו לאור זרקורים כדי לשחרר אנשים שנלכדו בין הקרונות המנופצים. עשרות אמבולנסים העבירו מתים ופצועים לשישה בתי־חולים בג'קארטה, שהוכרזו כמצב־חירום.

היתה זו תאונת הרכבות החמורה ביותר באינדונזיה ב־20 השנים האחרונות. מקורות מבתי־החולים מסרו, כי 86 גופות הגיעו מאתר האסון ו־16 פצועים מתו בבתי־החולים. צוותי ההצלה מסרו, כי יש עדיין גופות בתוך הקרונות ההרוסים. (עי"ר, עי"צ)

בחירות בשוויץ השאירו על כנה את הקואליציה השלטת מ־1959

כוחם של ה"ירוקים" עלה במקצת ● רק 48 אחוז הצביעו

ברן.— הבוחרים בשוויץ דחו אפשרות של הקמת גוש "אדום־ירוק", והחזירו לשלטון את הקואליציה הקודמת, אם כי כוחם של הירוקים גבר.

בבחירות ניצחו ארבע מפלגות הקואליציה, הראדיקל־דמוקרטים, הנוצרים־דמוקרטים, מפלגת העם והסוציאל־דמוקרטים. ארבע מפלגות אלה מחזיקות ברוב בשני בתי הפרלמנט והן שולטות בשוויץ למן 1959.

שיעור ההצבעה בבחירות, שהת־קיימו ביום א', היה נמוך ביותר ולא עלה על 48 אחוז. משקיפים אומרים, כי היתה אדישות בקרב הבוחרים.

שתי קבוצות הירוקים יקבלו 16 מתוך 200 המושבים בבית התחתון, בכך הכפילו הירוקים את נציגותם, אולם הם רחוקים מאוד מעשרת האחוזים שניבאו להם.

בין המפלגות המרכיבות את הקואליציה, נחלשו מאוד הסוציאל־דמוקרטים, ואחד מציריהם בפרל־מנט אמר: "היינו קרובים להתמוטטות." המפלגה תקבל 40 מושבים בבית התחתון, שבעה פחות מאשר הפרלמנט הקודם, והיא ירדה מן המקום השני לשלישי. (עי"ר)

קול התקווה הרעה

ראשיה, לבנון. — ארגון ... [illegible]

בריטניה נדרשת להסביר למועצה לזכויות האדם מדוע נאסר פרסום "לוכד המרגלים"

מאת דפנה ורדי, כתבת "על המשמר" בבריטניה

לונדון. — עוד בטרם פסק בית הדין העליון באוסטרליה בעתירתה של ממשלת בריטניה בעניין פרסומו של הספר "לוכד המרגלים." חייבה המועצה האירופית לזכויות האדם את הממשלה הבריטית, להצדיק את החלטתה שלא להרשות לשבועון "סאנדיי טיימס" לפרסם פרקים מהספר.

עד סוף דצמבר, חייבת ממשלת בריטניה להשיב לתלונת העיתון, לפיה עברה הממשלה על העקרונות הבסיסיים של האמנה האירופית לזכויות האדם. נראה שטיעוני הממשלה לא יצליחו להוכיח, שאכן הספר מהווה סיכון לאומי לביטחונה של האומה הבריטית, בדרגה המצדיקה התעלמות מעקרונות האמנה בכל הנוגע לחופש הביטוי.

בראזיל תייצר אורניום מועשר

ריו דה־ז'אנרו. — בראזיל תהיה מסוגלת לייצר, החל במרס 1988, אורניום מועשר בממדים תעשייתיים — הודיע יו"ר הוועדה הבראזילית לאנרגיה גרעינית, רקס נאזר.

מדענים טכנאים בראזיליים הצליחו, בעזרת כ־200 מפעלים פרטיים ו־10 אוניברסיטאות במדינה, להעשיר אורניום באורח ניסיוני בשיעור של 180 ק"ג בשנה — הוסיף נאזר.

מקור זה מאפשר לבראזיל להתנער מההתחייבויות שקיבלה על עצמה, בהתאם להסכם הרשמי לשיתוף־פעולה כלכלי, שנחתם בחודש יוני 1976, בינה לבין גרמניה המערבית.

הנשיא חוזה סארני הצהיר, כי ארצו לא תסכים לפיקוח של הסוכנות הבינלאומית לאנרגיה אטומית, כפי שמקובל לגבי כל המדינות המסוגלות להעשיר אורניום. (עי"צ)

● יותר מ־3 מיליון פועלים פתחו אתמול בשביתה כללית בת יומיים בבנגלה־דש.

הפועלים, שהכריזו על שביתה כללית שביעית השנה, דורשים להעלות ב־60 אחוז את תוספת היוקר שמקבלים עובדי התעשייה.

● שני שגרירים חדשים, מבראזיל ומשווייצריה, הגישו אתמול את כתבי־האמנתם לנשיא המדינה חיים הרצוג.

הבחירות בבלגיה יוקדמו בעקבות התפטרות הממשלה

בריסל. — המלך בודואן קיבל אתמול את התפטרותה של ממשלת הקואליציה הבלגית, לאחר ששיחות לא הצליחו ליישב סכסוך על רקע שתי השפות המדוברות במדינה זו.

המלך ביקש מראש הממשלה היוצא, וילפריד מארטנס, בן 51, להרכיב ממשלה זמנית עם מנדט מוגבל, עד שייערכו בחירות כלליות, בתוך חודשים ספורים.

מקור ממשלתי אמר: "אני צופה הקדמת הבחירות, לסביבות סוף שנה או ראשית 1988." הבחירות הבאות היו אמורות להתקיים רק בסוף 1989. (עי"צ, עי"ר)

השר השוודי התפטר בגלל בריחת המרגל הסובייטי

שטוקהולם. — שר המשפטים השוודי סטם ויקבום התפטר אתמול, בקבלו על עצמו אחריות לבריחתו של מרגל סובייטי, שעקבותיו נעלמו כאשר בילה חופשה בבית רעייתו.

המרגל סטיג ברגלינג הושאר ללא משמר בדירת אשתו למשך כל שעות הלילה.

ראש הממשלה, אינגואר קארלסון, הודיע, כי בכוונתו לקבל את ההתפטרות.

מצבו של חומייני מחמיר ארה"ב רוצה ברפסנג'אני

פאריס. — ידיעות על החמרת מצב בריאותו של חומייני מוסיפות להגיע למערב — מוסר העיתון "אל־טליעה אל־ערביה".

מקור הידיעה הוא רופא אוסטרי, המתמחה בנוירוכירורגיה, שדיווח כי חלה הידרדרות חמורה במצב בריאותו של חומייני, ולהצלתו זומנו נוירוכירורגים רבים מאוסטריה ומגרמניה.

העיתון מוסר, כי ארה"ב ובריה"מ גם יחד חותרות למצוא שלטון חלופי באיראן, שניתן להגיע עימו להסדר מלחמת המפרץ.

רווחו שמועות, כי וושינגטון ופאריס תומכות בראפסנג'אני, שצידד מלכתחילה באופציה המערבית. הן מהמרות על תמיכתו הפוליטית והצבאית לסלק את מחנה הקיצוניים שבראשות מונתזארי.

האמריקנים מצפים עד סוף הסתיו ל"מלחמת חיסולים" בין הפלגים השונים.

העיתון מוסר עוד, כי על רקע זה פתחו האמריקנים בהידברות עם סוריה, במטרה לעודדה לחסל פעולות "חיזבאללה" בלבנון. (עי"מ)

למי שייכים 20 טון נשק שנלכדו על אונייה באיטליה?

מאת אהרון ניר, כתב "על המשמר" באיטליה

רומא.— אונייה מסתורית עוגנת בנמל העיר סאבונה, צפונית־מערבית לגינואה. שמה "פאתול קאחיר", היא מניפה דגל של נסיכות קאטאר במפרץ הפרסי, ועליה שלוש מכולות, האחת גובהה 13 מטרים, ובמקום "סחורות שונות" שהוצהרו במסמכי־המשלוח, גילתה בה משטרת המכס 20 טונות נשק, ארוז ב־500 ארגזים: 350 מכונות־יריה מתוצרת של מפעל נשק גרמני, חלפים למכביר, תחמושת וכן מנגנוני כיוון אלקטרוניים מתוחכמים.

שוטרים החרימו את הנשק ועמלו לא מעט בהעברת המשא הכבד לקסרקטין הקרוב של הצבא האיטלקי.

רב־החובל של האונייה, האירלנדי ג'ון סקאלה, הצהיר, שהאונייה הפליגה מנמל דובאי, הגיעה לנמל הצרפתי לה־האוור ועגנה אחר־כך בנמלים הגרמניים האמבורג וברמן, באנטוורפן, לליוורפול.

החוקרים האיטלקים סבורים, שבכל תחנותיה העמיסה האונייה נשק.

"המסתורין" האופף את האונייה הערבית מתבטא גם במספרם הגדול של הנמצאים בה: 23 קצינים לעומת 17 מלחים. ארבעה מן הקצינים הם עיראקים, עובדה המחזקת את ההשערה, שמשלוח הנשק היה מיועד לעיראק.

נקאסונה הכריע: טקשיטה יהיה ראש ממשלת יפן החדש

טוקיו. — שר האוצר לשעבר, של יפן נובורו טקשיטה, נבחר אתמול לראש ממשלת יפן, במקומו של יאסוהירו נקאסונה, והודיע מיד, כי ימשיך בכל קווי המדיניות העיקריים של קודמו.

נקאסונה בחר בטקשיטה (63) ליורשו, לאחר שטקשיטה ושני מועמדים אחרים לא הצליחו, בישיבות מרתוניות, שנערכו בדלתיים סגורות, להסכים ביניהם מי יהיה המנהיג הבא. הם התמודדו על הנשיאות של המפלגה הדמוקרטית הליברלית השלטת. תפקיד המעניק אוטומטית את ראשות הממשלה הודות לרוב הפרלמנטרי של מפלגה זו.

שערי מטבע־חוץ בנק הפועלים — 19.10.87

	היחידה	בנקנוטים קניה	בנקנוטים מכירה	העברות והמחאות קניה	העברות והמחאות מכירה	שערים יציגים
סל מטבעות	1	—	—	1.6750	1.6960	1.6849
דולר אמריקאי	1	1.55	1.62	1.5801	1.5999	1.5900
מרק גרמני	1	0.88	0.92	0.8917	0.9029	0.8957
לירה שטרלינג	1	2.61	2.73	2.6572	2.6903	2.6752
פרנק צרפתי	1	0.25	0.27	0.2661	0.2694	0.2677
ין יפני	100	1.10	1.15	1.1188	1.1328	1.1253
גילדן הולנדי	1	0.77	0.81	0.7915	0.8013	0.7963
פרנק שווייצרי	1	1.05	1.10	1.0727	1.0861	1.0799
כתר שבדי	1	0.25	0.26	0.2519	0.2550	0.2530
כתר נורווגי	1	0.24	0.25	0.2419	0.2449	0.2434
כתר דני	1	0.23	0.24	0.2317	0.2346	0.2330
מרק פיני	1	0.36	0.38	0.3671	0.3716	0.3692
דולר קנדי	1	1.20	1.25	1.2176	1.2327	1.2270
דולר אוסטרלי	1	1.11	1.19	1.1456	1.1599	1.1509
ראנד דר' אפריקאי	1	0.47	0.79	0.7847	0.7945	0.7873
פרנק בלגי	10	0.41	0.44	0.4276	04330	0.4297
שילינג אוסטרי	10	1.24	1.30	1.2654	1.2812	1.2728
לירה איטלקית	1,000	1.21	1.28	1.2325	1.2479	1.2377

שולץ: גשרים באפילה

סודו של האיפול הכבד, שהוטל על שיחות שולץ, נעוץ בתהליך המפתיע של התקרבות... בין פרס לשמיר. שולץ באמצע. רבין, בצד

מאת פנחס ענברי

אולי בעניין העיקרי של קידום הוועידה הבינלאומית, אין תזוזה של ממש, אבל בכל זאת, על רקע שיחותיו של שולץ מתפתח תהליך מפתיע אחר: התקרבות בין...פרס ושמיר. דווקא. התהליך עדיין לא תבשיל, אבל המשכו עשוי להיות מעניין מאוד.

הרבה לא ידוע על שיחותיו של שולץ בגלל האיפול הכבד שהוטל עליהן. האיפול היה חיוני כדי למנוע מידע רגיש מיריביו של שמיר בליכוד, ומ...רבין.

שולץ עצמו לא הסתיר את מאווייו לגשר בין פרס לשמיר, שהרי זה התנאי מבחינתו לכל התקדמות ממשית בתהליך המדיני. צריך לברור, אפוא, את עמדות שני הצדדים כדי לדעת להעריך על מה עשוי היה שולץ לשוחח עימם, ומה מידת יכולתו למצוא מכנה־משותף ביניהם.

את נושאי שיחותיו אפשר לחלק לשניים: טיב ההסכמים לפתור את בעיית השטחים, ונוהלי התהליך המדיני.

בעניין הראשון, המחלוקת בין פרס לשמיר פחותה ממה שנוטים לחשוב: שניהם רוגלים במה שהם קוראים „הסדרים פונקציונאליים" ואחרים — „פתרונות קונפדרטיביים", וכל עוד אין נכנסים לפרטים, נראה הדבר על פניו בהסכמה עקרונית לגבי טיב הפתרון. חילוקי הדעות האמיתיים הם לגבי נוהלי התהליך המדיני, והדברים ידועים. פרס דוגל בוועידה בינלאומית במתכונת של טקס פתיחה לשיחות ישירות. שמיר מטיל ספק אם דגם כזה אפשרי בכלל, וממליץ לרחוק מן הוועידה הבינלאומית כמו מפני מגיפה. כיצד יוכל אפוא שולץ לגשר על הפערים, כייחוד כשהוא עצמו חשדן מאוד מהתפקיד הפעיל שדורשים הסובייטים בוועידה, ומטיבו של אש"ף? הפתרון נעוץ בדגם שדובר בו לא מזמן והוא „הוועידה המכינה", שיתכן שימצאו לה שם אחר, יותר מושך באוזני שמיר, ששימשה בשלהי 1977 במינהאוז בקהיר דגם של „טקס פתיחה" לתהליך קמפ־דיוויד. לדגם הזה יש כמה יתרונות: קודם־כל הוא דגם של שיחות ישירות, מכיוון שהוא שלב מכין לוועידה הבינלאומית, לפני שנקבעו הנהלים הנוקשים של הוועידה. אין מניעה שהצדדים — כשייוועדו פנים־אל־פנים — יעסקו גם בתכלית המדינית, ולא רק בניסוח הנהלים. פתרון שני, אמור להיות בדרג נמוך, מה שיאפשר לפתור את בעיית ההשתתפות הסובייטית והפלשתינית. בוועידה כזאת, שתהיה בדרג של פקידים, תהיה מעורבות סובייטית נמוכה, מוגבלת, ובלתי „מפחידה", וגם אש"ף עצמו לא יחויב לשלוח „תותחים כבדים" של אישים בלתי־מקובלים על הישראלים, אלא אישים בדרג נמוך, אולי מן האקדמיה הפלשתינית ולצידם תומכי אש"ף מן השטחים.

קשה להאמין כי בשלב הזה, יתן שמיר את ידו לדגם זה של תהליך מדיני, גם מפאת חשדנותו המופלגת, וגם כדי להבטיח את הימין הישראלי מפני התפתחות הדילמה הנוראה מכל — שטחים תמורת יהודים, שהיא נוסחת־המפתח המצויה בידי בריה"מ להצלחת התהליך המדיני. סביר להניח, כי שמיר לחץ על שולץ להעביר את עניין חירוש העליה מבריה"מ למישור המו"מ הבינגושי, ולא כסוגיה התלויה ועומדת בתהליך המדיני במזרח־התיכון. ממה שניתן היה לצפות ממהלך שיחותיו של פרס באוה"ב, הוא בהחלט קשר את נושא העליה לסוגיית המזה"ת, ובראשית השבוע הצהיר שר הקליטה יעקב צור הצהרות שיש בהן כדי לקשור את העליה והטיסות הישירות ממוסקבה אל התהליך המדיני במזה"ת. מכאן ששמיר יוכל להסכים לדגם הוועידה המכינה, בכל שם שייקרא רק אחרי ששולץ יחזור ממוסקבה ובפיו הבשורה כי אין הסובייטים קושרים את העליה להסדרים בשטחים.

העוקץ בתיאור הזה הוא, כי לחרדתו של רבין מתפרקת לאיטה הברית שלו, עם שמיר, ושמיר בהיסוס רב, וברגל בלתי־בוטחת, מכשיר את הקרקע למעבר התפיסות של פרס — לאחר שיקבל את הבטחונות הסובייטיים הדרושים בעניין העליה מבריה"מ.

לרבין אולי לא היה חשוב כל־כך עניין חילופי הבריתות כשלעצמן, אלמלא היה כרוך בכך גם שינוי עמדותיו של הליכוד כלפי אש"ף. אחר תהליך זה עשוי שר הבטחון לעקוב בתמורה ובדאגה. יש להניח כי רבין, כמו רבים אחרים, הופתע ממגעי עמירב וחוסייני, וברור לו כי גם שמיר היה בסוד המגעים, לפחות. הוא גם מתבונן על התגובות ב„חירות" על המגעים האלה, ולהפתעתו התגובה נספגת בקלות, יחסית ל„חומרתה". עמירב לא נענש והוא ממשיך לכהן כחבר מרכז חירות ולעשות נפשות לרעיונותיו מעל דפי העיתונות. בעניין זה ראוי להפנות את תשומת הלב גם לראיון עיתונאי שנערך עם אריאל שרון, ב„חדשות", אשר בו נמנע מלתקוף את אש"ף גם כאשר נשאל על אש"ף, שאלות ישירות. כאשר נשאל על חוסיין, השיב כי אין הוא רואה דווקא בו פרטנר. אם הפלשתינים רוצים את חוסיין — זאת בעייה שלהם. „רוצים את המלך? שיהיה מלך? מי שרוצה לדבר שידבר", השיב שרון על שאלה ספציפית לגבי ערפאת. אם בשרון נפלה שלהבת — מה יגידו אזובי חירות. שרון אמנם דיבר בשפת הרמזים, אבל המסר היה ברור, בייחוד על רקע התבטאותו וסגנונו המיוחד, רק שבועיים קודם־לכן, כי „צריך להרוג את ערפאת ומטה". רבין עוקב בדאגה אחר הלכי הרוח הפרו־פלשתינים המנשבים בליכוד, וחושש כי מחנה שמיר־ארנס עוד עלול להעניק לפרס את ההכשר לקבל את אש"ף לתהליך המדיני.

הדברים מתחדדים עוד יותר כאשר מדובר על אופן הפתרון לבעיית השטחים בדרך של קונפדרציה. ירדן מתנגדת לסוג פתרון זה, ובטאונה במזרח־ירושלים, א־נהאר תוקף את הרעיון כל אימת שהוא צץ ועולה. אש"ף, לעומת זאת, איננו מסתיר את אהבתו, ובטאוניו כמו פלשתין־א־תורה כמעט אינם מחמיצים הזדמנות לתרגם מאמרים ישראליים בעניין זה.

על הרקע הזה צריך להבין את המאמץ המיוחד של רבין, מאז נחשפה פרשת עמירב להכליל את המשותף בינו לבין שמיר, ואפילו על חשבון המשותף בינו לבין פרס.

כמעט אשפה מרתקת

מגדלי הזבל בחוצות תל־אביב הולכים ומתגמדים. סיומה של השביתה הקדים ביום־יומיים הוצאת צווי ריתוק לנהגי אגף התברואה — אם לא מהעיריה אז... ממשרד הבריאות

מאת ירון זליג

מגדלי הזבל בחוצות תל־אביב הולכים ומתגמדים. עד סוף השבוע צפויה רמת האשפה לחזור למימדיה הטבעיים, כפי שהיתה ערב שביתת נהגי אגף התברואה. במילים אחרות: אפשר שהעיר לא תבריק, אך היא גם לא תהווה מטרד בריאותי מסוג מחלות בפוטנציה. סיומה של השביתה ביום ראשון הקדים בימים אחדים (אולי יום, או יומיים) הוצאת צווי־ריתוק לנהגי אגף התברואה.

כבר לפני למעלה משבוע פנתה מנהלת לישכת הבריאות המחוזית למשרד־הבריאות, ד"ר ורה אדלר, במברק לראש־העיר שלמה להט, בו ביקשה ממנו לנקוט את כל הדרכים האפשריות לסילוקה של האשפה מרחובות העיר, תוך שהיא מציעה, בין השאר, לשקול הוצאת צווי־ריתוק לעובדים.

על־פי התעק היבש אין משרד הבריאות נוהג להתערב ביחסי העבודה שבין הרשויות המקומיות לבין עובדיהן. עם זאת, אנשי משרד־הבריאות עקבו בדאגה בשבועיים האחרונים אחר התפתחות השביתה. במשרד־הבריאות היו מודעים לכך, כי הוצאת צווי־ריתוק אינה צעד רצוי, אך הצטברות ערימות האשפה מדי יום הגדילו במידה ניכרת את הסכנה להתפתחות מחלות זיהומיות בקרב תושבי העיר. ד"ר אלמה אבני, ראש שירותי בריאות הציבור במשרד־הבריאות, מציינת כי מעצם הגדרת תפקיד השירות, כל אשפה, גם אם אינה מצטברת למימדים עצומים כבר ברגע הראשון, מהווה פגיעה באיכות חיי התושבים. ככל שהאשפה הולכת ומצטברת, כך מתפרקים חומרים שונים, המהווים מיטרד של ריח וקן דגירה, מהטובים בסוגו, לזבובים. זבובים ככל הידוע הינם מפיצי מחלות זיהומיות, ובמיוחד מחלות מעיים.

נתוני משרד־הבריאות לא הראו עלייה משמעותית במספר הדיווחים על מחלות העשויות לנבוע מהשביתה עצמה. הם מציינים, כי העובדה שהשביתה פרצה בחודש החגים, שבו רבים המטיילים הנוהגים לאכול ולבלות בחיק הטבע, היקשתה על הסרת הנתונים, העשויים ללמד אם אומנם גרם נזק לבריאות תושבי תל־אביב כתוצאה מהשביתה. כך גם באשר לבדיקת מספר העכברושים בעיר בעקבות השביתה. ד"ר אדלר מציינת, כי אומנם התקבלו בשבוע האחרון מספר תלונות מאזרחים על הימצאותם של עכברושים באזורי מגורים אולם, לא ניתן לומר כי חל גידול ניכר במספרם. במשרד־הבריאות מייחסים את נזקי הבריאות, הקטנים יחסית של השביתה, להיענותם של תושבי העיר להנחיות העיריה בכל הקשור לשימוש בשקיות ניילון גדולות במיוחד לצורך סילוק האשפה. נודע, כי במקומות אחדים הצליחו תושבים להשתמש בזבל לזיבול גינותיהם. סיבה נוספת לצמצום נזקי הבריאות כתוצאה מהשביתה היא העובדה שזו פרצה לאחר שיא הקיץ: תקופה בה, יש להניח, היו ערימות האשפה נותנות את אותותיהן במידה רבה ומהירה יותר.

כאמור, למרות שהאורות האדומים במשרד־הבריאות לא הבהבו כנורות אזעקה, החל המשרד להערך לאפשרות שיאלץ להוציא בעצמו צווי־ריתוק לעובדים השובתים. על־פי התקנות הקיימות, אם רשות מקומית אינה מצליחה, או שאינה מעוניינת להוציא צווי־ריתוק לעובדיה, ובמידה שמשרד־הבריאות חש שקיימת סכנה מוחשית לבריאות הציבור, הרי הוא רשאי להוציא ישירות צווי־ריתוק, במגמה להביא לפינויה של האשפה מהרחובות. „אם השביתה היתה נמשכת, סביר להניח שהיינו נוקטים צעד זה. למזלנו לא הגענו לכך, לא מעט בשל פעולות נכונות שנקטה העיריה, וכן בשל היענות התושבים להנחיות המתאימות", אומרת ד"ר אבני.

על הפרץ

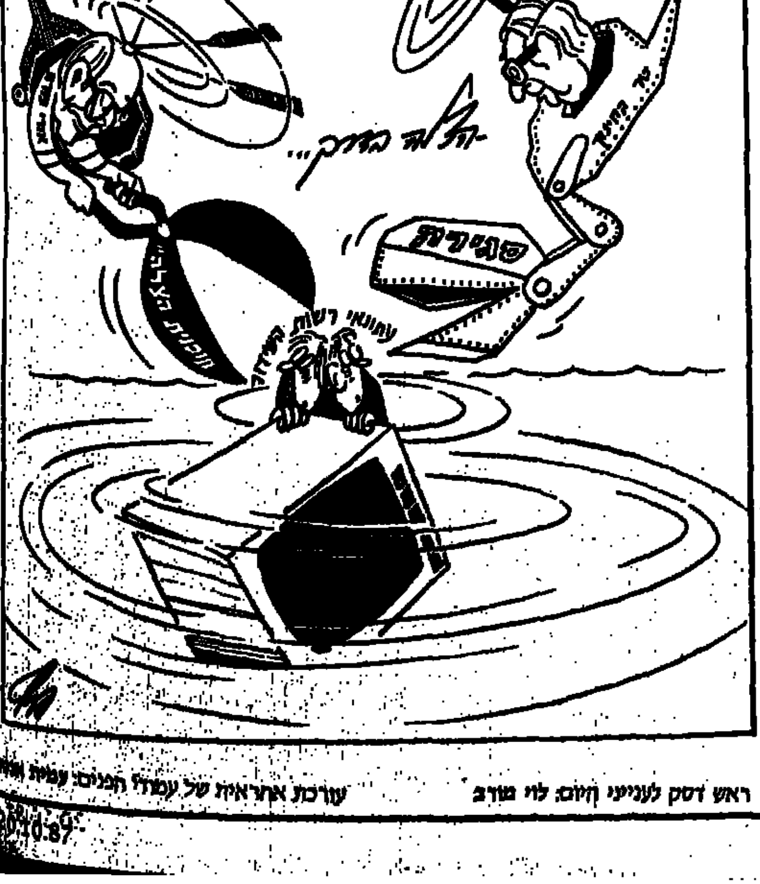

ראש דסק לענייני היום: לוי מורב
עורכת אחראית של עמודי הפנים:

כותרות משנה

סירוב פה, סירוב שם

מאת אריה פלגי

אידה נודל עומדת יפה, בינתיים במבחני הסובלנות, שהכינו לה בישראל. מגישות, ראיונות, נאומים, טלפונים, נסיעות, שתי מזוזות, הופעות בקצב מתיש עד רצחני. היא יודעת שאסור לה להיכשל. תאמרו: לאחר שש־עשרה שנות גלות ומאסר, מה זה כבר עוד כמה ימים של לחץ והתרוצצויות במשטר לא תמגר באומן קיצוני?

אבל שם היא היתה לבדה, אשה לגורלה, עמדה לפי כוחה, לפי תבונתה האישית. כאן היא צריכה לעמוד בציפיות שלנו, לעיני כולנו, באמות מידה שאנחנו קבענו לה ואוי לה אם לא תגשים את חלומותינו. שם אדם, כאן סמל. לפי שעה, היא בסדר.

הסירובניקים שלנו

מי סירב להיענות או להיפגש עם שר החוץ של ארה"ב בעת ביקורו אצלנו? יצחק שמיר והמנהיגים הפלשתינים. שמיר הרחיק עד קרומים, שכל העם ישמע עד כמה הוא לא ויתר לאורחו ולא מקבל כל אפשרות או כל רמז של פשרה. המנהיגים הפלשתינים שהוזמנו לפגישה עם שולץ, אמרו אותו דבר בשפת הדרס, שגם היא נשמעת למרחוקים.

כולם לא למדו את לקח הסירוב הסובייטי: אי אפשר להשיב לאו הרבה פעמים לאנשים בודדים, אי־אפשר לסרב לאורך זמן לתהליכים חברתיים או לאומיים בלתי־נמנעים.

עוד שמיניסטים

אל מענו של שר הבטחון הגיעו מכתבים חדשים של שמיניסטים נוטשים ערב גיוסם, עם הדרישה לא לשרת בשטחים. אדם חשוב פתח באוזני את המחזור הקודם של המכתבים כולולו: „אלה בני שמאלנים". גם או לא דייק ועכשיו זה מופרך לחלוטין.

סירוב פקודה בצה"ל, הוא מעשה שלא ייעשה (אלא לפקודה בלתי־חוקית וגו'). אבל התעלמות ממקורות התופעה, כלומר

עוד מכתב לרבין

אי־התייחסות להשפעות הכיבוש עלינו, צעירים כמבוגרים, גם הוא מעשה שיתנקם בנו.

ועדת השמות של עיריית תל־אביב פסל את נחום גולדמן כאדם, שראוי שייקרא רחוב על שמו. התפרסם גם איזה נימוק: הוא היה נגד הקמת המדינה.

תורה גדולה היא. תורת מתן שמות לרחובותיה של תל־אביב העיר. גדוד חוקרים לא יספיק לרדת עד סופה ולהתמצא במבוכיה: חישבו לרגע על כל האישים אשר זכו כבר או לא זכו עדיין בכבוד הרב. למה זה כן ולמה זה לא, מי, מתי, באיזה מקום, באיזה אורך של רחוב ועוד שיקולים באלה. שלא לדבר על כך, שקיים פער משווע בין מספר הרחובות הנדרשים לבין המועמדים הפוטנציאליים לקרוא אותם עליהם וחוק עירוני הוא ולא עוברים עליו, שלא נוטלים לעולם מאדם רחוב, שזכה בו.

מקומו של גולדמן בהיסטוריה הציונית מובטח גם בלי אישור וועדת השמות העירונית, למרות דעותיו שהיו שנויות במחלוקת פעמים רבות, ולמרות החלטתם הפרובינציאלית של עסקני הוועדה. מה גם, שעל־פי המידע שמסר לי סגן ראש העיריה ויו"ר הוועדה, דב בן־מאיר — יש כבר ערעור על ההחלטה מטעם אחד מחבריה, שנבצר ממנו להשתתף בישיבה הבלתי־היסטורית ההיא.

ובכל זאת, שאלה קטנה: משה סנה, אשר הפליג עד פירסום מפפלט אנטי־ציוני בוטה — ראוי ונחום גולדמן, שאף פעם לא הגיע לכפירה — פסול?

שביתה ושבר

שוב שביתת תקשורת (אמצעי התקשורת האלקטרוניים) ושוב שבירת שביתות. עיתונאים שוברים אותה. בערוץ השני, בקול השלום, בגלי צה"ל. אמנם בתחנה הצבאית לא מוסיפים שירותי תקשורת, רק עובדים כרגיל, ומן הבחינה הזאת הם בסדר אבל שוב, כמו בכל השביתות התקשורתיות: עצם קיומה האנומלי של התחנה (תחנה צבאית־אזרחית מעורבת, בארץ חופשית, לא בדיקטטורה צבאית) מאלץ אותה לשדד ולהחליש את השביתות.

כאשר ניסו, לגייס שוברי שביתה לענייני התברואה בתל־אביב (קבלן לאיסוף הזבל) מנעו זאת השובתים בכוח. זה אמנם ברוטאלי, אבל ללא ספק הדגיש את מציאות הפתרון, כי שביתה אפקטיבית רק אם היא מלאה. כך ששוברי שביתת הרדיו והטלוויזיה לא רק מפירים סולידריות בסיסית, הם גם מרחיקים את מועד סיומה. לא בהרבה אבל בצורה מרגיזה ומבישה.

חצי חצי

מאת רונית מורגנשטרן

אם בידך מניות בנקאיות חסומות (מניות הסדר), היום הוא היום האחרון בו תוכל להחליט מה לעשות בהם.

רוב סניפי הבנקים הגדולים היו פתוחים ברציפות מ־8.30 בבוקר ועד 8 בערב בשלושת הימים האחרונים לשירות בעלי מניות ההסדר ותנועת הלקוחות בימים אלה היתה ערה מאוד, מסרו דוברי הבנקים.

בידי בעלי המניות הבנקאיות החסומות שלוש אפשרויות: לשחרר את הכסף ולקנות תמורתו מוצרי צריכה, לפדות אותו ולהפקידו בתוכניות חסכון או קרנות נאמנות בבנק, ולהשאירו כפי שהוא, ואז תשכות המניות למחירות — נתונות לתנודות השוק פחות או יותר.

לדברי גדעון זיסקינד, דובר בנק לאומי, התמונה המסתמנת היא שבכסף הכל יגיעו הוראות הפדיון של לקוחות בנק לאומי לכ־50 אחוז. „יש תנועה ערה למדי בשעות הבוקר ואחר־הצהריים ודלילה מאוד בצהריים. עד אתמול ניתנו פחות מ־30 אחוז הוראות פדיון, אבל אנו מעריכים שזה יכול להגיע ל־50 אחוזים", אמר זיסקינד.

„בסניפי בנק הפועלים נתנו עד אתמול כ־40 אחוז מבעלי המניות הבנקאיות הוראות לפדותן ובבנק מניחים שזה יעביר את ה־50 אחוז". אמר אמנון הרצוג, דובר בנק הפועלים. לדבריו, הגיע שיעור הפודים בסניפים שבמרכז הארץ ל־40 אחוז ובסניפים שבפריפריה ל־70 אחוז.

„אבל זה לא סוף פסוק. ב־30 בחודש ייכנס כסף הפדיון לחשבון הבנק של הפודים ולפי מה שמסתמן רבים מהם מעוניינים להשקיע מחדש את הכסף. יש כאלה שאפילו לקחו הלוואה מהבנק ופתחו תוכניות חסכון ויחזירו את ההלוואה עם הפדיון או בתשלומים". אמר הרצוג והוסיף, כי בנק הפועלים הקים מוקד במרכזו שלו כדי לענות על שאלות המתעוררות בסניפים.

בבנק הבינלאומי הראשון לא מתרגשים כל־כך מן המהומה סביב מניות ההסדר. גדעון רותם, דובר הבנק, אמר, כי „אצלנו התנועה יחסית מצומצמת. לנו לא היו הרבה לקוחות שהחזיקו מניות בנקאיות. אנחנו לא השתתפנו בוויסות המניות. ולכן יחסית לבנקים הגדולים חלקנו בפרשת מניות ההסדר הוא קטן, ממחזיקי המניות המבקשים לפדותן.

מוכרים וקונים

ומה קורה בשטח? בסניף בנק לאומי במרכז בת־ים תנועת הלקוחות לפני הצהריים היא דלילה. הלחץ היה בבוקר. עשרות אנשים חיכו בדלת לפני פתיחת הבנק, מספרת אחת הפקידות. אשה קשישה וטופחת נכנסת למחלקת ניירות ערך ומתיישבת. „מניות הסדר?" היא מתענה. „מוכרת?" „לא יודעת." נראה מה הפקיד יגיד לי לעשות. אני לא ממש צריכה את הכסף אז הייתי רוצה לשמוע אם יש איזה תוכניות טובות בשביל להשקיע את הכסף. אין לי הרבה, אולי 6000 דולר. אבל יש לי גם השקעות אחרות".

שיעור הפודים את המניות הבנקאיות יגיע כנראה ל־50 אחוז ● חלק מהם עשוי להשקיע את הכסף מחדש

יש שיטה בשיגעון

מאת לוי מורב

האם ההיסטוריה היא אוסף של אירועים חסרי־קשר, מקריים, שרירותיים ובלתי־הגיוניים? או שמא יש קו הגיוני בהתפתחות האנושית, עם סיבה ומסובב, עם התחלה, אמצע וסוף? ההיסטוריונים המקצועיים נחלקים בשאלה הזאת על־פי השקפת עולמם, הדברים ידועים ולא נרחיב כאן.

סיום השלב השני (היום) במה שמכונה „פרשת הסדר המניות הבנקאיות" תעור ומעלה מחדש את שאלות היסוד ביחס להתפתחות הכלכלית חברתית של ישראל מאז עלה הליכוד לשלטון במאי 1977.

אפשר להתייחס אל שלל האירועים הכלכליים שהתחוללו במשק הישראלי מאז כאל אוסף של אירועים מקריים חסרי משמעות שבמקרה הטוב ניתן ליחס אותם לחוסר הכשרון, לטמטום ולאי־הידיעה של ממשלות הליכוד בתחומים רבים ובמיוחד בנושאי משק וכלכלה. הצרה עם גישה זו היא, שיותר מדי חוסר כשרון גרם ליותר מדי דברים שיתרחשו בכיוון פוליטי וחברתי מוגדר מדי. אפשר לבחון את המדיניות על־פי תוצאותיה, לבחון את תמונת המאקרו ללא התחשבות במיקרו. המתבונן הבלתי־משוחד, המוכן להסתכל על האירועים במבט קר ואפילו אכזרי, מגלה תמונת מצב קודרת ביותר ביחס למה שמכונה באורח כללי תנועת העבודה, ערכיה, מוסדותיה וכוחה הכלכלי. אותו דין ואולי ביתר־תוקף נכון גם לגבי כל אותן פעילויות הכלולות בתחום של שירותים חיוניים שהיו בעבר הלא־רחוק אוניברסאליים: שיכון, בריאות, חינוך והתיישבות. הממשלה, כלומר הציבור, מסתלק והולך מהאחריות לנושאים אלה. הירידה הדרמאטית של השתתפות בתקציב קופת־חולים מ־35% לאחוזים בודדים; התופעות הקשות והחמורות של רפואה שחורה ושל חינוך אפור. מצוקת הדיור לזוגות צעירים בעיקר במקומות המבוקשים. התמוטטות משקים, מושבים וגידול אדיר של חוב הקיבוצים לבנקים בעיקר בגלל מדיניות הריבית המטורפת. כל אלה מלמדים שלמרות שהמדיניות נראית כאוסף של צעדים ללא קשר, הרי זה עשר שנים מנוהלת בישראל מדיניות ברורה המעדיפה את הפעילות הפיננסית על פני הייצור, הנותנת יתרון לסקטור הפרטי על פני הציבורי, הציבורי למחצה, וההסתדרותי.

בהקשר הזה נראית פרשת ויסות המניות הבנקאיות, המפולת והחמור ביותר — הסדר המניות הבנקאיות, כמהלך הגיוני, כחלק מהמדיניות „הטיבה" עם העם, חילקה מכונית לכל פועל אבל לא דאגה לתשתית מתאימה, ועכשיו הפועלים תקועים בפקקים אינסופיים בדרכם לעבודה וממנה. מדיניות שהעמיקה את הפער החברתי בין עשירים לעניים. מדיניות שמעולם לא נוסחה באורח כולל ומפורט אבל בכל קטע, בכל שלב בכל והחלטה אד־הוק, הביאה עקב בצד אגודל מאז נובמבר 1977 כזה הכריז שר האוצר הראשון של הליכוד שמחה ארליך המנוח על הליבראליזציה במטבע־חוץ („המהפך הכלכלי") ועד למינויו של ויקטור מדינה למנכ"ל האוצר (האיש האחראי יותר מכל אדם אחר למדיניות הריבית המטורפת שנוהלה בישראל מאז יולי 1985) לשינוי מרחיק־לכת בחברה הישראלית. שינוי שאפשר להשוות אותו רק למה שהתחולל בבריטניה מאז עלתה מרגרט תאצ'ר לשלטון.

ה„פרסטום מובילה" של ויסות המניות הבנקאיות, וחלוקת רווחים ריאליים שנתיים של עשרות אחוזים (עד למפולת) למחזיקי המניות תוך עידוד האוצר, והתייצבות האוצר באמצעות הקופה הציבורית להגן על כספם של המשקיעים הקטנים והספקולנטים הגדולים כאחד הוחלפה במדיניות של גלגול העלויות בחינוך בבריאות בשיכון ובהתיישבות, אל הציבור הרחב. כל אלה, יחד עם המשך מדיניות ריבית הנשך, מהווים את המשכה של המדיניות הרכושנית באמצעים אחרים.

לכאורה, היו ארליך, הורביץ, מודעי ונסים שונים זה מזה ואולי גם מנוגדים. למעשה, הם השלימו ומשלימים זה את זה — המטרה היתה ונשארה שבירת חוט השדרה של תנועת העבודה: קופת־חולים, חברת־העובדים וההתיישבות העובדת. מביטול התוכנית הבססית של חברת־העובדים דרך הסדר המניות, מדיניות הריבית וכלה ברפורמה במס ובשוק ההון מבית היוצר של משה נסים. השאלה האם לפדות (את המניות הבנקאיות), לסגור לעוד שנתיים או להמיר בתוכנית חיסכון כזאת או אחרת, היא לפיכך, שאלה משנית וגם לא כל־כך חשובה. במאבק הגדול על נפשו ועל כיסו של האזרח, מכה „מכבי" את „הפועל", קופת־החולים הפרטית את קופת־חולים של ההסתדרות, וכך הלאה.

המושגים של כלכלה חופשית מנצחים במאבק הרעיוני את החזון של המשק הציבורי המתוכנן. האידיאולוגיה הרכושנית גוברת על האידיאולוגיה הסוציאליסטית, ואין מי שיושיע.

מטייחים את המפולת

הסדר מניות הבנקים באוקטובר 83' גרם נזק גדול למערכת הבנקאית ולמשק והמסקנות טרם הוסקו ● מחפשים פתרונות חלופיים שעלולים רק להנציח את הבעיות

מאת חיים מרגלית

מפולת המניות הבנקאיות לפני שלוש שנים ותחזיות שלפניה דמו לתחזיות מזג האוויר בשבוע שעבר. ביום חמישי בשבוע שעבר הצביע החזאי המרוייק של תחנת „מודל איסט", כשהוא מצוייד במפות, לוויינים ותשקיפים, על אזורי לחץ נמוך ולחץ גבוה וקבע שבשבת אחה"צ יירד גשם. הוא לא סיווג אותו, והגשם בא ושטף את אילת ובאר־שבע היבשות דווקא. כן היה עם המניות הבנקאיות לפני ארבע שנים.

ביום ב', 3 באוקטובר 1983, בישר „על המשמר" על ירידות תלולות ב־178 מניות. הבנקאיות היו עדיין חזקות. חזקות עד כדי כך, ששר האוצר ארידור ויועצי השקעות המליצו עליהן לחוסכים. ואילו הירידה ב„תופשיות" נראתה כהמשך טבעי לירידה התלולה שלהן מספר חודשים קודם לכן.

המצב באוקטובר 1983 היה נזיל. בגין כבר ישב ברחוב צמח בירושלים, שמיר בישל ממשלה חדשה, במערך שיחקו במטבע („עץ או „פלי") על כניסה לממשלה. ארנס, שהיה אז שר־ביטחון, לא רצה במערך, האחרים בליכוד חיכו איך יפול דבר. אי־הבהירות בתחום הממשלתי והחשש מצעדים כלכליים כאשר תוקם ממשלה חדשה, הביא את הציבור לאשנבי מטבע־חוץ בבנקים בהם רכש כמויות אסטרונומיות של דולרים. מאין היה כסף לרכישת דולרים?

הציבור מכר את מניות הבנקים — עליהן שם יהבו במשך שנים. הבנקים נאלצו לקלוט את היצע מניותיהם. החל שטפון ומפולת במקום שלא ציפו לה. ראשי הבנקים מיהרו ביום ד', ה־5 באוקטובר, אל שר־האוצר דאז, יורם ארידור, ודרשו עזרה בהמשך ויסות מחירי המניות הבנקאיות בבורסה. אחרי הפגישה עם ארידור נפגשו ראשי הבנקים עם ד"ר משה מנדלבאום, נגיד בנק ישראל, ודרשו ממנו הגדלת ההלוואה המוניטרית וביטול קנסות הנזילות הנגרמים בגלל המעבר מפקדונות שקליים לפקדונות נקובים במטבע־חוץ. אך את המפולת אי־אפשר היה כבר לעצור.

ביום א', 9 באוקטובר 1983, הופיעו כל העתונים כאשר ה„מהפך בשוק ההון" צועק מן העמוד הראשון בגוף הידיעה נאמר, כי משרד־האוצר החליט להלאים את ההפסדים במניות הבנקים והתחייב על שמירת הערך הדולרי שלהן בעוד 5 שנים. בצירוף ריבית. כוונת האוצר, התחייבות לערך הדולרי של המניה לפי השערים שהיו ב־1 בינואר 1983. כלומר, לשער נמוך ריאלית בכ־15 עד 20 אחוז משער המניות הבנקאיות ב־7 באוקטובר 1983. באוצר העריכו אז את המסר המדינה כעבור 5 שנים ביותר ממיליארד דולר.

ביקוש מלאכותי

סימן ההיכר של פריחת המניות הבנקאיות היה ויסות מחירים שביצעו הבנקים בעצמם. מה היה פירושו של אותו ויסות? פירוש הוויסות היה, שהבנק משתמש בהונו העצמי, בנכסיו העצמיים, על מנת לרכוש את המניה של עצמו וכל זאת, על־ידי ביקוש מלאכותי למניה. בסוף 1982 העריכו מומחים כלכליים כי מניות הבנקים המסחריים נמכרות בבורסה במחיר גבוה פי 2.5 מערכן הכלכלי. בסוף ספטמבר 1983 היה מחירן של המניות הבנקאיות גבוה פי 4 עד 5 משוויין הנכסי. שווי השוק של מניות הבנקים עמד אז על כ־8 מיליארד דולר, סכום אדיר שהיה חסר כל גיבוי כלכלי מעשי. ולא רק זאת, במחצית 1983 היו מניות הבנקים כמחצית מכלל הנכסים הכספיים הנזילים שבידי הציבור.

במוצאי שבת, 8 באוקטובר, פרסם משרד האוצר הודעה רשמית וכה נאמר, כי המשרד, בנק ישראל והבנקים (למעט הבנק הבינלאומי הראשון) מצאו הסדר לבעיית מניות הבנקים. ההסדר התבסס, לדברי ועדת בייסקי שהוקמה לאחר ההתמוטטות, על העקרון שהממשלה תהיה נכונה לפדות את מניות הבנקים אשר יוגשו לה לפדיון על־ידי הציבור במועדים שונים בשנים 1985 1987 ו־1988, וזאת במחירים המבוססים על הערך הדולרי של המניות ביום סגירת הבורסה ב־6 באוקטובר 1983, בתוספת ריבית המשתנה בהתאם למשך ההחזקה של המניות. נקבע במפורש, שתנאים אלה לא יחולו על מניות המוחזקות בידי בעלי עניין. נראה, שהכוונה היתה שבעלי עניין, אשר אחריותם לגבי המשבר אינה מוטלת בספק, לא ייהנו מהתנאים החריגים שהממשלה היתה מוכנה להעניק להמוני המשקיעים, אשר שכנעו להאמין כי כספם מושקע בנכס סולידי וחסר סיכון.

מאוחר ורוכר בסכומי עתק, ציפו שהממשלה ובנק ישראל יחפשו דרכים להקטין את עלות ההסדר ואת ההשלכות השליליות של ההורמות המסיביות.

שר־האוצר, יורם ארידור, התפטר ב־13 באוקטובר 1983, לאחר שתוכנית הדולריזציה שהציע לא התקבלה. הוא הוציא מסקנות וחברי הממשלה נשמו לרווחה. בעצם ארידור עצמו לא היה מוכן עד הסוף עם תוכניתו והיא הודלפה לתקשורת טרם השלמתה ונפלה. אחת התוכניות שהועלו באותו לילה (13 באוקטובר 83) היתה לבצע פיחות של 30 אחוז ולהצמיד את מניות הבנקים לערך של הדולר אחרי הפיחות. בבוקר למחרת נעשו מאמצים גדולים לצמצם את הנזק, שהסתכם ב־9 מיליארד דולר. הנזק הזה הוקטן במאבק, במלחמה על קולם של חברי הכנסת, בשני מיליארד דולר, וה־104 (שער הפדיון של המניות באוקטובר 1983) היה הפועל־היוצא של מאבק זה.

הנצחת הבעיות

קובעי המדיניות חייבים להחליט מה הם רוצים. אם הבנקאות היא סקטור ציבורי, צריך להתייחס אליה כאל סקטור ציבורי ולקבוע את גודלה בהתאם לצרכיה של המדינה, אפשר גם לקצץ אותה, וזה מה שקרה בשנים האחרונות מבחינה לאומית, קיצוץ ענף הבנקאות מקטין את הנזק שנגרם למשלם המיסים. שהכולל מכירת נכסים, על צמצום המנגנון, הקטנת כוח האדם, מניעת הסדרי שכר ופרישה מוגזמים. כל אלה נעשו לאחר שכבר ידוע שאין בעצם בעלים לבנקים, ושאין בעלים יש בעייה, הוא המשכו של נזק שהחל לפני שנים רבות, פעם בצורה ופעם בצורת הסדר.

ההסדר שהתקבל באוקטובר 83 גרם נזק גדול מכל הבחינות והמסקנות לא הוסקו עד היום.

הסדר בלי סדר

מאת יוסף שמי

עד סתיו 1983 עסק העם בטוטו מניות. השערים תפחו כאילו הבנקים היו מכרות זהב.

לא רק פקידי הבנקים, מנהליהם ואחראים לבורסה ניהלו פרסומת למניות הבנקאיות, גם שר האוצר בכבודו, ובעצמו, יומיים לפני סגירת הבורסה הופיע בטלוויזיה, בליווי עוד שני חברי הממשלה וביניהם השר דוד לוי, והפציר בבעלי המניות להחזיק בהן, לא להיתפס לבהלה. הסוף ידוע. מאז הפכו אזרחי המדינה לנאשם מספר אחד, וזאת למה? כי בתמונם למכור מניות גרמו למפלה, שאם לא כן אפשר היה להמשיך בשיטה זו של קוינו להימורים עד אין סוף. יתרה מזאת אמרו חכמי הכלכלה הנבונה, הציבור כבר זכה לרווח נאה, שכן אלה שהחזיקו מניות כמה שנים ואף רק כמה חודשים קיבלו תוספת נטו הגונה. מהטיעון הזה אפשר

בכל פעם שהממשלה והאוצר כושלים הציבור מוצא עצמו נאשם בצריכה ■ במקרה „מפולת המניות" הומצא „הסדר המניות" המבלבל ■

היה להבין, שהשר ארידור או הבא אחריו וחבריהם לממשלת הליכוד מצאו מטמון או מכרו את הזויות של הסבתות והוסיפו לבנקים, כדי שאלה יוכלו להעניק לבעלי המניות רווחים יש מאין.

כשה„ברוך" הגדול התפוצץ עשתה ממשלת הליכוד את מה שקרוי — הסדר המניות. שאלה שלא היו רוצים רחו את פדיון המניות ל־4 שנים. המניות הוצמדו לערך הדולר וזה נראה היה אז טוב יותר. אך מאז ירד ערכו של הדולר עד כדי מחציתו. נזכיר, כי בסוף 1983 שילמו עבור דולר ארה"ב למעלה מ־3.2 מ"ג, יותר מ־3 פרנקים שווייצים. כיום עבור דולר משלמים בקושי 1.75 מ"ג ו־1.5 פרנק שווייצי, ולא נדבר על המפולת של הדולר מול היין היפאני. מכיוון שסל הצריכה שלנו אינו קשור רק לדולר, אלא ל„סל המטבעות" לא קשה להבין עד כמה פגעה הצמדת המניות, לדולר באנשים שרזו את מניותם.

עכשיו שוב עושים מהומה סביב תוכניות חיסכון, פרושו של דבר, שאחרי הקפאה של 4 שנים צריך לוותר על מימוש התוכניות לעוד שנתיים.

להערכתי, ואינני איש כספים, גם בתום השנתיים הללו לא יקבל המוסך את התמורה המלאה לכספו, לפי הערך המקורי של שנת — 83. דוברי האוצר פונים אל הציבור גם בבקשה וגם באיום. הבקשה היא לא להשתמש בכספים המשתחררים ממניות הבנקים לצריכה. מאיימים בהצפה מוניטרית, בהתעוררות השד ששמו אינפלציה.

אלא שלמחרת יגידו דוברי האוצר, כי המצב הקשה שלנו נובע „מהגיבנ" של תזוכות. וה„גיבנ" זה אנחנו, המשקיעים את כספנו בתוכניות החיסכון, תוכניות שבחלקן הגדול מאפשרות לממשלה לשמור על שיווי משקל פיננסי. בעבר השתמשה הממשלה בכספים אלה כדי לממן את הגרעון התקציבי שלה. אילו הושקעו הכספים במימון השקעות אפשר היה להחזיר בקלות את התזוכות ולא צריך היה לבלבל את ראשו של הציבור בסכנת ה„גיבנת".

הממשלה השקיעה סכומים אדירים בשטחים, בפיתוח סיני, בלבנון, בתוכניות גרנדיוזיות כמו תעלת הימים, או מטוס ה„לביא". חלק מהסכומים הוצאו ללא שום ביקורת פרלמנטרית, ותכוונה להשקעות בשטחים. עד עצם היום הזה מסתירים שרי הליכוד את הסכומים הללו תחת מסווה של הוצאות רגילות, כאילו השטחים היו כבר אחרי החלטת סיפוח.

הישראלי המצוי מוצא עצמו בבעיה קשה. הוא אינו נותן אמון ביכולתה של הממשלה לכלכל את משק המדינה בדרך נכונה, אך גם אינו רוצה להוסיף קשיים נוספים על אלה הנגרמים על־ידי שלומיאליותה של הממשלה ובעיקר של העומדים בראש המערכות המשקיות, לכן אין למעשה ברירה, אלא, לפחות חלקית, להיענות למניית. קברניטי האוצר, כי האלטרנטיבה עלולה להיות עוד יותר גרועה. דבר זה לא ימנע כמובן, מהמערך ומדובריו להטיל דופי באזרחי המדינה, על שהם צורכים, צורכים וצורכים, כשגודל כה 100 אחוז מהתוצר הלאומי עובר דרך התקציב הממשלתי, זו בדיחה גרועה ביותר.

חינוך והשכלה
יצחק שור

חינוך בלי אסתטיקה

המכה האנושה שהנחיתו הקיצוצים בחינוך דווקא על האמנויות, איננה מפתיעה כלל ועיקר את פרופ' צבי לם, איש בית־הספר לחינוך של האוניברסיטה העברית. אילו ביטל מישהו את הוראת התנ"ך, היתה קמה במדינה קול זעקה גדולה ומרה. העובדה שאיש לא יצא מכליו נוכח הקיצוץ בבשרו החי של החינוך האמנותי מלמדת, כי לא התגבשו ערוץ ציבורי וכוחות בעלי משקל פוליטי, שיהיו בכוחם להגן על האמנויות.

ישנם אמנם בישראל ציירים, פסלים וסופרים בעלי שיעור קומה והשראה, אשר מחנכים ומטפחים בעצמם את צרכניהם. אבל אין בישראל אינטרסנטים לוחמים בתחום החינוך האמנותי, משום שבעיקרו של דבר מסכים הציבור עם המימסד החינוכי, בדיוק כשם שהמימסד החינוכי משקף את עמדות הציבור.

למשקלו הנמוך של החינוך האמנותי ישנה סיבה, הטמונה במסורת היהודית. החינוך היהודי מתאפיין בגישה א־אסתטית. גישה זו מחשיבה את האמנות החזותית פחות מאשר את המוסיקה, ואולם שתי האמנויות הללו, ששרדו מכל היתר במערכת החינוך, חשובות הרבה פחות מאשר הלימודים העיוניים. סיבה נוספת לפגיעתם של האמנויות נעוצה בכך, שהמורים לא השכילו להעמיד מתוכם מנהיגות מספיק חזקה, כדי שזו תעביר למעצבי המדיניות החינוכית את המסר של חשיבות התחום החינוכי הזה. ההורים אינם מתקוממים נגד הפגיעה באמנויות. הורה שנפגש עם מורה, שואל איזה ציון קיבל בנו בחשבון, עברית ואנגלית. בעיני בית־הספר הישראלי הממוצע, החוויה האסתטית היא עניין משני, ויש שאין הוא עומד כלל על סדר היום.

כאשר המורים המלמדים אמנויות מתלוננים בפני המימסד החינוכי על קיצוצים בחינוך האמנותי משיב משרד החינוך: „קיצצו אותנו". זוהי בדיוק הנקודה. כאשר האוצר מקצץ בתקציב משרד החינוך, מקצצים המפקחים והמנהלים דווקא באמנות. אין זה מקרה, אלא תולדת גישה ערכית.

כל אחד ממקצועות האמנות מהווה שפה מיוחדת. קביעה זו נכונה ביחס לציור, פיסול, מוסיקה, מחול, תיאטרון, קולנוע ספרות ועוד. את השפה המיוחדת של האמנות אפשר לבטא בפעילות. ילד מבין את לשון האמנות טוב יותר מאשר מבוגר, משום שהוא תופס את העולם יותר בחושיו וברגשותיו מאשר בשכלו. דרך לשון האמנות קולט הילד מסרים, שאין הוא קולט בדרך אינטלקטואלית. הקונצ'רטו לכינור מאת מנדלסון, למשל, איננו ניתן לתרגום מילולי כלשהו. שפות האמנות הן בעלות ייחוד כמו הלשון האנגלית, המתמטיקה ושפות המחשבים. כדי שילד יהיה מסוגל להשתמש בה ולהזדקק לה, הוא צריך ללמוד אותה.

אמנות כרוכה בפעילות. לומדים אותה דרך עשייה. מי שלמד לנגן, לשחק, לצייר, לרקוד, מסוגל להביע את עצמו הרבה יותר טוב מאשר מי שלא למד אחת משפות האמנות. יתירה מכך: מי שלמד אחת משפות האמנות, מסוגל לממש את עצמו. לפיכך, אין לראות בחינוך אמנותי מותרות או בזבוז. הצרה היא, שחינוך אמנותי נתפס בעיני רבים כתופעה המנוגדת לבית־הספר, ובמיוחד לבית־הספר היהודי, משום שבבית־הספר שולטת המילוליות. המערכת מתקשה לתפוס קיומם של תכנים ודברים, ששומעים רואים ועושים, מבלי שיינתן להם ביטוי מילולי. כאשר תופסת המערכת החינוכית את החינוך כמותרות, היא מוותרת עליו בשעת מצוקה תקציבית, ומוחקת אותו מן הרשימה.

פעילות אמנותית היא פעילות ממוכרת, במובנה האריסטוטלי. עדיף שילד יתעל את האנרגיה והתוקפנות שלו בדרך תרבותית, מעודנת, ולא בדרך אחרת. עדיף שיבטא את תוקפנותו בציור, משחק או מוסיקה, מאשר יבטא אותה ביחסים עם חבריו הוריו ומוריו.

השר נבון הקים עמותה לקידום החינוך האמנותי. מערכת החינוך אמורה להיות שוויונית, אבל מטבע ברייתה מגיעה עמותה למעטים, לאלה שיהיו מעוניינים באמת בחינוך האמנותי. דווקא בגלל היחס שמגלה המערכת החינוכית לאמנות, יבואו למפעלים שתקים העמותה, רק אלה שגילו את היופי שבאמנות.

כנגד זה ישנו היבט חיובי חשוב בהקמת עמותה, אשר מטפחת חינוך בלתי־ממוסד. אי־אפשר ללמד מקצוע, למי שאיננו רוצה ללמדו. פה ושם מצויים אמנם מורים מעטים, המצליחים לעורר עניין בתלמידיהם באחד ממקצועות האמנות, אבל זה עניין קשה. רק אם יעמיד משרד החינוך מורים רבים בתחומים שונים של האמנויות, וייווצרו תנאים מעודדים, ייווצר סיכוי שילד אשר מעוניין בציור, פיסול או מוסיקה, יוכל באמת לעסוק באותו תחום במידת העמקה ורצינות, כשם שהוא עוסק במתמטיקה, אנגלית והסטוריה. ברור, שעדיף כי המערכת החינוכית תציע לתלמידיה מבחר. אבל כאשר האמצעים מעטים והתנאים אינם מתאימים לפיתוח חינוך אמנותי לכל, הרי שבמסגרת עמותות ובמסגרת בלתי־פורמלית ייהנו מעטים מן השירותים הנוספים. הרבים לא ייהנו.

פרופ' צבי לם חולק מכל וכל על התפיסה המנתקת את החינוך האמנותי והאמוציונלי מן החינוך העיוני והאינטלקטואלי. ההיבט האינטלקטואלי בחייו של אדם איננו חשוב יותר מן ההיבט האמוציונלי. איך יכול אדם צעיר לחדור לרוחה של תקופה הסטורית, אם לא למד מאומה על הציור והפיסול שלה, ספרותה והארכיטקטורה שלה. כל מי שעוסק באחד מתחומי האמנות יודע, כי אמנות טובה מערבת את הרגשות, אך גם מעוררת מחשבות ומלמדת לחשוב.

פרנקשטיין נגד שושני

בדצמבר 1986 הניח מזכ"ל משרד החינוך והתרבות, ד"ר שמשון שושני, על שולחן צמרת משרדו „טיוטה לדיון", שכותרתה: „הצעה לשיפור ולקידום מערכת החינוך בישראל". לפי תוכנית זאת יהיו בוגרי בתי־הספר היסודיים רשאים לבחור את חטיבת הביניים כראות עיניהם. חטיבת הביניים תחוייב לקלוט לפחות 30 אחוזים מן התלמידים החלשים, ואילו את היתר תוכל היא לבחור. מיספר התלמידים החלשים, שיבחרו לחטיבת הביניים, יהווה בסיס לאישור 70 אחוזים של תלמידים בעלי רמה גבוהה יותר. הדיונים בתוכנית שושני טרם הסתיימו.

פרופ' קרל פרנקנשטיין, חתן פרס ישראל לחינוך מתנגד לתוכנית שושני מכל וכל. לדבריו, אין לתת לבתי־ספר מסויימים לבחור בתלמידים המוכשרים ביותר, משום שהדבר יוביל, בטווח הארוך, להורדת הרמה של בתי־הספר, אשר לא יהיו מסוגלים למשוך את התלמידים הטובים. לבתי־ספר אלה חסרה היוקרתיות המקובלת בציבור, בין אם היא מוצדקת ובין אם לאו. אין כל קנה מידה לקביעת טיבם של בתי־הספר ושל הסיבות ליוקרה, שממנה הם נבנים.

סכנת קיפוח

מבחינה חברתית וחינוכית אין דבר מסוכן יותר מאשר לרכז תלמידים „מוכשרים" בבתי־ספר מסויימים, ובדרך זאת למנוע מרוב בתי־הספר האחרים את היתרונות השכליים והאנושיים, אשר טמונים בפגישות שבין תלמידים בעלי רמות חשיבה והבנה שונות.

תוכנית שושני איננה מתייחסת כלל ועיקר לדרכי ההוראה. ההתעלמות מתפקידה של הכשרת המורים והדרכתם היום־יומית היא מוזרה. ריכוז תלמידים מוכשרים כשלעצמו אין בו כדי להבטיח, כי מורי תלמידים אלה ימצאו דרך לחיזוק מעורבות התלמידים בלימודים ולפיתוח היצירתיות שלהם. לעיתים קרובות שורר פער בין הכשרונות, שמגלים תלמידים לבין נכונותם לשרת מטרות חברתיות. פער זה מחייב הדרכה מתמדת של המורים, והתאמת דרכי עבודתם לבעיותיו של פער זה דווקא. תוכנית שושני טומנת בחובה סכנה חמורה. היא עלולה לקפח את רוב התלמידים, שאינם מוגדרים כמוכשרים, רק מכיוון, שאנשי החינוך לא טרחו לפתח את הכוחות הטמונים בהם.

לטובת מיעוט אליטיסטי

פרנקנשטין חושש, כי רוב התלמידים ימצאו את עצמם בבתי־ספר איזוריים, בינוניים, שבהם יעבדו מורים, אשר לא נמצאו „ראויים" לעבוד בבתי־הספר היוקרתיים. מורים אלה ילמדו את תלמידיהם מבלי להתמודד עם דרכי החשיבה והלמידה של אוכלוסיה הטרוגנית. רק מעטים מתוכם יתאימו בעתיד להשכלה גבוהה. אפליית רוב האוכלוסיה לטובת מיעוט אליטיסטי של בתי־ספר, אשר יבחרו את האוכלוסיה היוקרתית, תתבטא גם בהענקת תקציבים נוספים לבתי־הספר האליטיסטים. כל אלה עומדים בסתירה לעקרונות הרפורמה בחינוך. בראש דאגתם של אנשי החינוך, צריך לעמוד פיתוח שירותי הדרכה למורים.

מותר החמור

רות שלום ציירה את מסעות מור החמור ולאה גולדברג מספרת את הסיפור. ספריית פועלים 1987.

ספר זה לפעוטים בגיל הגן ראה אור לראשונה ב־1951. עתה זיכתה אותנו ספריית פועלים במהדורה מחודשת. כך עשתה עם כמה מסיפוריה ושיריה האחרים של לאה גולדברג, שנשתכחו, אולי, או נסתתרו בין דפיהם של „דבר לילדים" ו„משמר לילדים". בשנתיים האחרונות ראו אור מחדש „דירה להשכיר", „אורי כרורי", „בארץ סין", „רב דובוני בן דוביים מצחצח נעליים" ועוד.

בסיפור שלפנינו מגלה לנו הסופרת, כי היא יודעת, מה שלא יודעים המבוגרים: חמור איננו שם גנאי, אלא עוד חבר למשחק, ולא כל שכן, אם הוא עייר חמור, שאפשר גם לרכב עליו ולהתרחק מעיניה של אמא. מור הוא גם ג'נטלמן, אשר מוכן, ברצון, לשאת על גבו אשה, קרי — את הילדה אשר מבקשת גם היא להיות גדולה ולשוט אל עבר נופים חדשים. הפעוט איננו מופתע מכך שהחמור משמש חבר למשחק, משום שלעיתים קשה לילד להבחין בהבדלים שבין אדם לחיה. אדרבא: לבעל החיים יש יתרונות על פני האדם. הוא זריז, חזק, ואינו משיב דברים למי שמתגרה בו.

במהלך הטיול נזכר מור החמור שאמו ממתינה ודואגת. הסופרת איננה מטיפה מוסר לילדה, האחראית לפחות כמו מור החמור לטיולם המשותף, כי מי שנוטל על עצמו את כל האחריות להתרחקות הוא מור החמור, ובכך הוא משמש מצפונה הרע של הילדה.

ציוריה של רות שלום הם שופעי חן וחסד, שחוק והומור. מומלץ בחום לגילאי 3־6.

מדיניות וחברה

„גורדון". עיין ערך „הרצליה"

בית־החינוך על שם א.ד. גורדון עובר למשכנו החדש והמודרני. צ'י"ץ מתכוון להרוס את המיבנה הישן לטובת ריאה ירוקה בלב העיר. (ראה: גמנסיה הרצליה, בית־ספר אליאנס) — בטח לא מעורף סימפאטיה ל„זרם־העובדים"

מאת עודד בר־מאיר

תהלוכת התלמידים הססגונית שצעדה בבוקר יום פתיחת שנת־הלימודים במעלה רחוב בן־יהודה בתל־אביב לא סחפה אומנם את דיירי הרחוב, אך היוותה ציון דרך לסיום עידן בן שנות דור בהיסטוריה החינוכית המפוארת של בית־החינוך לילדי עובדים על־שם א.ד. גורדון, שבצפון תל־אביב.

52 שנה שימש בית־הספר שברחוב לסל 7 את תלמידיו ומוריו וזקף לזכותו את עובדת היותו בית־החינוך הראשון לילדי עובדים. השנים עשו את שלהם וכותלי המיבנה הישן עייפו מלמלא את ייעודם, ועקב כך נתקבלה אשתקד במישרד החינוך ובעיריית תל־אביב ההחלטה בדבר העתקת בית־החינוך לבניין מרווח ונוח יותר. כאן מצאו עצמם התלמידים והמורים של בית־חינוך כשהם פותחים את שנת הלימודים הנוכחית בבניין ששימש בעבר את בית הספר „הנרייטה סולד", לשעבר בית־ספר לדוגמא, אשר במהלך השנים נתרוקן מתלמידיו.

לא קל היה המעבר לבית החדש. בית־החינוך שברחוב לסל היה לאלפי בוגריו יותר מאשר סתם בית ספר. המיבנה האהוב היה גם נושא הימנונו של בית־הספר „הצפון שלנו הוא/הפועלים אותו בנו/בתים מאות שם נבנו/מרפאה הנה סידרו/ועל כולם שלוש קומות/ילדים וילדות/בית־חינוך ילדי עובדים וגן ילדים".

הצפון היה צפון תל־אביב של אותם ימים והבתים היו שכונת „מעונות עובדים", שנבנתה בקצה העיר של אז. באביב 1935, עת הסתיימה מלאכת בניית הבית, כשפסולת הבניין עדיין נערמה באתר הבנייה, התגייסו התלמידים הטריים של בית־חינוך בליוויית מוריהם לסלק את הפסולת כדי למהר להשתכן בבית החדש. „היינו מאושרים וגאים ובאים בסיד, שברי האבנים והאבק שסילקנו", נזכרת בערגה רחל ינהל (73), הלא היא רחל המורה הנצחית, מראשוני מוריו של בית־הספר, שלמרות יציאתה הרישמית לגימלאות עדיין פעילה בניווט בית־הספר ונושמת אותו שעות נוספות, „העבודה היתה מייגעת וקשה, אולי אפילו לא תואמת את גיל הילדים. כולנו התגייסנו למלאכה, כשהגדולים בין התלמידים היו רק בכתה ה'. אלה הם בני המחזור הראשון של בית־החינוך. הלב היה אז מלא אמונה, בתיקווה וחלומות נפלאים על העתיד".

חדר־האוכל של בית־הספר היווה את מרכז הפעילות של תלמידי כל הכיתות. לבד מארוחות הבוקר והצהריים להן זכו התלמידים, כיאה לילדי עובדים השוהים כאן משעות הבוקר ועד לשעות אחר־הצהריים שימש חדר־האוכל לקיומם של אירועים ייחודיים לבית־החינוך. כאן התכנסו מידי יום ראשון כל התלמידים לפתיחת שבוע הלימודים בשירה בציבור, כאן גם נערכה מדי שנה מליאת האספה־הכללית של חברת־הילדים בבית־הספר וכאן גם חגגו התלמידים את סדר־פסח המסורתי. בחדר האוכל האזינו כולם לקריאת „מעשים בכל יום" — הדף היומי של בית־הספר, שנקרא מדי יום ביומו זה עשרות בשנים ובו מידע שוטף ועדכני על הנעשה בבית־הספר, בכיתות בוגרות וכן ביכורים מפרי עטם של התלמידים.

לרבים וטובים מבוגריו של בית־החינוך זכורה תמונת הקיר הצבעונית שקישטה את כתליו של חדר האוכל — „האיכר החורש" את אדמתו והנשקי מהתמונה הוא שנתן את ההשראה למשורר עלי מוהר, בוגר בית־הספר, עת כתב כעבור שנים את שירו „שיעור מולדת" —... ואז כבית הספר, על הקיר תמונה/והאיכר חורש בה את האדמה/וברקע הברושים, שמי שרב חיוורים/ והמורה אומרת — עוד מעט כבר סתיו/בשיעור מולדת היא מראה חצב/היורה יבוא עכשיו/שפע טיפותיו — כוילון שקוף על פני העמק הפורש שדותיו".

היתה זאת תמונת ילדותם של רבים מתלמידיו ובוגריו של בית־החינוך. כאן בבית המט ליפול התנהלו שיעורי־המולדת וכאן גם ניצב פיסלו הלבן של א.ד. גורדון, אשר על שמו נקרא בית־הספר. פה שרו התלמידים והמורים בצוותא על מחרשות רנות וניגנו הפטישים, זימרו בקול רם, תחת שרביטו ואקורדיונו של מאיר נוי, המורה לזימרה, את „סערת הרשע תיילל על ראשנו, כוח העמל ישחק הברזל, קרב אחרון נאסור על אויבינו, עוד גורלנו יכס ערפל..."

מתחת לתמונה „האיכר החורש", שבחדר האוכל ניצב הפסנתר השחור והישן שלפתח תלמיד אחד החל בו את צעדיו המוסיקליים ולימים עלה לגדולה וזכה לתהילת עולם. התלמיד הוא לא אחר מאשר דניאל בירנבוים, שגם בימיו הטובים זכר לבית הספר חסד נעורים ומדי כנס בוגרים היה מהדס את הנוכחים בביצועיו על הפסנתר הישן נושן. בית־הספר היה גם כור מחצבתם של בוגרים מפורסמים נוספים. די אם נזכיר את אריק אינשטיין, דודו טופז ועומרי ניצן, שעברו כאן את טבילת־האש הראשונה שלהם במיסגרת גילויי כשרונותיהם „הפורימון", שהיה מתקיים בחצר בית־הספר מדי שנה היווה אטרקציה לכל באי בית־החינוך. בין כוכבי ה„פורימון" זכורים לטוב שלי טימן, שלימים נזה את כישרונו האמנותי והיום הוא מכהן כשופט שלום בפתח־תקווה. שנים אחרות לאחר מכן כיכב באותה חגיגה לא אחר מאשר עומרי ניצן, כיום מנהלו האמנותי של תיאטרון „הבימה".

ומי אינו זוכר את הנגריה המפורסמת בה היו יוצקים סביבונים לחנוכה מפסולת מתכת, שהתלמידים היו מביאים לבית־הספר. ואיך נוכל לשכוח את משחקי המחניים מדי יום שישי בחצר בית־הספר?

„52 שנה חיינו בבית הזה שהלך והתרחב", מספרת רחל ינהל," אך נשאר תמיד צר ופשוט ולא ענה על צרכינו ומשאלותינו. למרות כל זאת היינו חוזרים אליו לאחר כל חופש גדול מלאי געגועים ואהבה".

„כל אותן שנים", מטעימה רחל ואומרת, „היו מלאי שימחה ועצב, הישגים וכישלונות אישיים וכלכליים. לו יכלו קירותיו של בית־הספר לדבר — מה רבים ומרתקים היו הסיפורים. סיפורי הצלחה, סיפורים על אנשים חיים וכישלונות, סיפורים על הצלחות מגוונות, ריקודי הורה משתלהבת ועוד קולות מקולות שונים".

אשתקד עם סיום שנת־הלימודים מעל דפי „מעשים בכל יום" — עיתון בית־הספר נפרדה רחל, מ„הבית הזקן" בו החלה דרכה כמורה בהוראה. „...סלח לנו בית זקן, על שלא התייחסנו אליך בכבוד הראוי לך ולא הקפדנו לשמור על נקיונך ושלמותך, על שקט ושלווה. בית זקן, מי ייתן וביתנו החדש, המשוכלל והמפואר לא יבייש את אשר נוצר בין כתליך העייפים. היה שלום, בית זקן, וסלח לנו על שחלמנו והשתוקקנו לבית יותר גדול, יותר נוח ויותר רחב. ברך נא אותנו, שנדע ונצליח להכניס תוכן נכון ואמיתי ואורחים יפה וצורך לביתנו החדש. היית בטוח בית זקן, כי כל מי שבילה במחיצתך את שנות הילדות — לעולם לא ישכח אותך".

עם המעבר למישכנו החדש ימשיך בית־החינוך, לשמור על צביונו המיוחד: שירה בציבור בפתיחת השבוע, ימי־מחזורים למנהגי בית־הספר וכמובן תישמר רוח תנועת־העבודה כבימים ימימה. עם זאת, לראשונה בתולדותיו יתפקד בית־החינוך על־שם א.ד. גורדון, החל משנת הלימודים הנוכחית במתכונת של חטיבת כיתות (א־ט) כחטיבת ביניים מלאה, וכתוצאה מכך ייפתחו השנה בבית־הספר מעבדות משוכללות ללימודי הטבע, מעבדות לשונית לשיפור הוראת שפות, וכן אימץ בית הספר את פרויקט התלמידים העיוורים, שלמדו בבית הספר „הנרייטה סולד", ועתה נקלטו לתוך הכיתות הרגילות של בית־החינוך.

אהרון דוד גורדון, אשר על שמו נקרא בית־הספר, טבע את האימרה „החיים הם הדרך — האדם הוא המטרה". „מיסדי בית־החינוך וממשיכי דרכו", אומרת רחל „אימצו אימרה זו ולשיטתם „החינוך הוא הדרך — הילד הוא המטרה". המעבר למיבנה החדש, זו תקוותנו ואמונתנו, לא ישפיע על עובדה זו וגם בביתנו החדש נמשיך לפעול ברוח זו".

עידן בית־החינוך שברחוב לסל מסתיים. עיריית תל־אביב שאינה נוטה חסד רב לשימור מבנים ישנים בעלי ערך הסטורי בעיר העברית הראשונה (עיין ערך גימנסיה „הרצליה", ובית־הספר „אליאנס") גורמת שבקרוב ייהרס הבית הישן של בית־החינוך הראשון לילדי עובדים ועל חורבותיו תוקם גינה ציבורית, עוד ריאה ירוקה בלב ליבה של העיר, שאינה מנציחה את עברה. ובעיני רוחנו עולה תמונת בוגרי בית־החינוך כשהם ישבו על ספסלי הגינה הנרשה ועל ברכיהם ישקיפו בניהם ונכדיהם אותם. ילעיטו בסיפורים וזיכרונות ילדות שלא ישובו עוד ויאמרו הרישיתו: „היו זמנים, היו זמנים".

מטען חלול

מאת אבי בניהו

חגי רגב. משכורת חדשה

רבין. מוח אנליטי

רגב. נעקר לצורך ייעוץ

הידיעה, כי רבין עומד לאזרח את מזכירו הצבאי, תת־אלוף חגי רגב, ולמנותו לתפקיד עוזר ויועץ בלשכה, ככל הנראה, הדהימה את הפרקליט הצבאי הראשי. מזה זמן מבקש הפרקליט תא"ל סטרשנוב משר הביטחון לממש החלטה ישנה לפיה, יסיים תא"ל רגב את תפקידו כמזכיר צבאי וישתחרר מצה"ל.

לחגי רגב, קצין שריון מצטיין, 24 שנות שירות בצה"ל. בעבר היה ראש לשכתו של הרמטכ"ל מוטה גור ומזה שנתיים וחצי משמש כמזכיר צבאי. לשר הביטחון נדבקה משום מה הרעה החולה של הסתבכות מיותרת בקטנות, שבגינן עם פרקליט צבאי מול שר הביטחון ותובע את שחרורו של רגב.

רבין, שמקורביו מעידים עליו, כי סבלנותו כלפי הפרקליט הצבאי הראשי מגיעה אל קצה גבול הסיבולת, בגין פרשה זו ופרשות אקטואליות נוספות, הגה ממוחו האנליטי (כך אומרים) את הרעיון המבריק לקיים את סיכומו עם הפרקליט הצבאי הראשי, להוציא את רגב לחופשה ללא תשלום מצה"ל ולמנותו כאורח־יועץ לענייני תעשיות, במקום צבי בן משה (צבילי), המסיים את תפקידו. בצעדו זה מפגין רבין את מחוייבותו לקצין צבא בכיר וטוב, שרכש את אמונו במהלך שנתיים וחצי רצופות, מפרשות שונות (שב"כ, פולארד, „לביא", מינוי רמטכ"ל ואלופים וכו').

„רבינולוגים" מעידים, כי בסיפור אנושי זה בא לידי ביטוי מהפך של ממש בגישתו של רבין לסובבים אותו, כפי שבאה לידי ביטוי, בשעתו, באמרתו של רבין: „אדם לגורלו", בפרשת אברהם עופר ז"ל. „האיש עבר מהפך של ממש ונהפך אנושי הרבה יותר", אומרים מכיריו.

אם לא יחול שינוי של הרגע האחרון יפשוט תא"ל רגב את מדיו בסוף החודש, ויעבור לקצה השני של מסדרון הלשכה לתפקיד היועץ לענייני תעשיות של רבין. בדרכו לתפקיד החדש גילה תא"ל רגב את ההפרשים בשכר בין קצין בכיר בצה"ל לבין פקיד ממשלתי בכיר. במשכורת החדשה, הצנועה הרבה יותר, יחל רגב בקרוב ללוות את הפיטורים בתעשייה האווירית, את תוכנית ההבראה ברפא"ל ואת הפיתוחים והיצור של המפעלים הבטחוניים.

מבחינתו של שר הביטחון ומקורביו וכנראה גם מבחינתו של הרמטכ"ל אין פתרון טוב יותר לכל הצדדים מהרעיון של רבין עצמו. רק הפרקליט הצבאי הראשי, כך מספרים, מתקשה לקבל את הגזרה.

במשרד הביטחון אמר לי השבוע מקורב ליצחק רבין: „לפני 20 שנה שימש תא"ל אמנון סטרשנוב (כיום הפרקליט הצבאי) כשופט במשחקי כדורגל וקיבל מכות בכמה הזדמנויות, עכשיו אנחנו מבינים למה".

והרנוף. מחליף גזעי

מחליפו של תא"ל חגי רגב, כמזכירו הצבאי של שר הביטחון, הינו תת־אלוף אלקנה הרנוף. תא"ל הרנוף מילא בעבר מגוון באגף המודיעין של צה"ל ובתפקידו האחרון שימש כראש חטיבת המחקר באמ"ן.

את הרנוף הכיר רבין משנים רבות בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת ומישיבות הקבינט, בעת שהקצין הבכיר באמ"ן נתן סקירות רקע על המתרחש בזירה. לא רבים בצה"ל ובמערכת הביטחון יודעים, כי תא"ל אלקנה הרנוף הוא תימני גזעי ושם משפחתו הקודם הינו חמצני. מספרים עליו, כי בעבר הסתובב במסדרונות אגף המודיעין והבטיח כי הוא יהיה הרמטכ"ל התימני הראשון.

תא"ל הרנוף נחשב גם כמקורב מאוד לרמטכ"ל שומרון וליווה אותו בכניסתו לתפקיד החדש.

שלילה איתנה כנח"ל

חוות דעת, שהגיש הנח"ל למחלקת ההתיישבות בסוכנות היהודית, מוכיחה, כי הנח"ל עדיין איתן.

באחרונה פנה לגורמים המיישבים, מנהל חבל הצפון של המחלקה להתיישבות (איש מערך) בתביעה לממש החלטה קיימת ולהקים האחזות נח"ל, באתר הנקרא „תל אלונים", בוואדי ערה סמוך לאום אל פאחם. הנושא עלה שוב לאחר רציחתו של איש המילואים אלכסנדר ארד בצומת מגידו, וקריאתם של גורמים שונים, לחזק את הישוב היהודי בוואדי ערה, גבעה.

מתברר, כי ב„תל אלונים" מתוכנן לקום ישוב קהילתי על־ידי המחלקה להתיישבות בסוכנות. הישוב אמור לקום על אדמות מינהל מקרקעי ישראל במשבצת קרקע, מתל, נדרשו לנושא זה ולאחר בדיקה מקיפה ענו בשלילה.

חוות דעת, שהוגשה לגורמים המיישבים, טוענת מערכת הביטחון, כי אין במקום תנאים להקמת האחזות נח"ל. אין תשתית חקלאית וכי חיילי האחזות נח"ל, באם תוקם, יאלצו לעבוד בעבודות חוץ בסביבה, כמו יתר הישובים באזור (קציר, ריחן וכו'). גורם בטחוני טען: „חבל לנו לבזבז כספים להאחזות נח"ל, מי שרוצה להקים לשאלתי, שם ישוב ויש לו כסף שיבנה ישר ישוב קהילתי, לא אנחנו" אמר.

מה כן מתכוון הנח"ל לעשות בקרוב בתחום ההתיישבות? ובכן מתוכננת האחזות נח"ל נוספת בדרום, בין באר מילכה (ביר מלגה). לבין אמ"יתי, סמוך לגבול השלום עם מצרים. האחזות נח"ל נוספת בערבה, סמוך לאליפז ונחושתן, באתר הקרוי „עברונה".

זלזול בולט

לפני 14 שנה נפל בקרב האלוף אלברט מנדלר ז"ל. האלוף מנדלר, קצין שריון, נפל בקרבות הבלימה בחזית התעלה, במהלך מלחמת יום הכיפורים. ביום ראשון אחר הצהריים, בחלקה הצבאית בבית־הקברות בקריית־שאול, נערכה האזכרה השנתית, במלאת 14 שנה לנפילתו.

להוציא קומץ בני־משפחה וידידים ייצגו שם את הצבא שלושה קצינים: האלוף ישראל טל (טליק), קצין בכיר בדרגת תת־אלוף, מפיקוד הצפון דווקא וסגן אלוף, קצין הנפגעים של חיל השריון. הורגלנו כבר בדיווחים על מיעוט המשתתפים ועל ה„כמעט זלזול" באזכרות לאישי ציבור וכו', אולם הפעם נדמה, כי הדבר בולט עוד יותר.

אזכרתו של אלוף בצה"ל, שנופל במהלך הקרב, היתה ראויה שתתכבד בנוכחותם של הרמטכ"ל, סגנו או קצין בכיר אחר בדרגת אלוף, שייצג את המטה הכללי של צה"ל. „זו בושה וחרפה לצבא ולחברה". טענו אתמול ידידיו הקרובים של מנדלר ז"ל וקשה שלא להסכים איתם הפעם.

ואולי הגיעה העת, שצה"ל והרמטכ"ל יקבעו נוהל מחייב בנוגע להשתתפות נציגי צה"ל באזכרות לקצינים בכירים ולאישי ציבור.

רב־טורי ● ספר חדש

חוזה לך ברח

ספרו של הגנרל המצרי שאזלי, מי שהיה רמטכ"ל מצרים במלחמת יום הכיפורים, הפך בשעתו לרב־מכר במצרים. כותב הספר לא חשב לרגע, ולמעשה אף לא התכוון, שספרו, המתאר את ההכנות המצריות לצליחת התעלה, יתורגם לשפה העברית.

והנה, מבלי שהתכוון ומבלי שיסכים לכך מופיע עתה הספר בהוצאת „מערכות".

לא מעט לבטים ליוו את מנהלי משרד הביטחון, המופקדים על ההוצאה, בטרם החליטו לאשר את הפצתו. מתברר, כי שאזלי מכר את הזכויות לספר למכון כלשהו בסאן־פרנציסקו. ההוצאה לאור של משרד הביטחון והוצאת „מערכות" תרו אחר מנהלי המכון האלמוני, בניסיון לקבל את הסכמתם לתרגום הספר לעברית, אולם מכון כזה לא היה בנמצא.

בדרך גילו המחפשים, כי ייתכן וחברת קש לובית, היא־היא המחזיקה בזכויות לספר. אז עלתה הבעיה. הוצאת „מערכות" נטלה את הספר וללא אישורים וחוזים תירגמה אותו לעברית. עותקי הספר רבצו זמן מה במחסני ההוצאה. באחרונה, כשגמרו לקרוא אותו שר הביטחון רבין והרמטכ"ל שומרון, כשהם נלהבים מהספר ומגילוייו, נתנו את הסכמתם להפצתו.

ומה יהיה אם שאזלי יתקומם ואם תהיה תביעה משפטית נגד ההוצאה? במערכת הביטחון עונים: „תהיה תפוצה רבה יותר לספר". מה שבטוח.

היום של הים

מוזר, יום ה־21 באוקטובר הוא יום שמפקדי חיל־הים בישראל ובמצרים לא ישכחו לעולם. היום הזה עמוס אירועים ימיים בין שני ציים ימיים, שעד לפני שמונה שנים היו אויבים זה לזה.

ואלה העובדות המקריות בהחלט.

● ב־21 באוקטובר 1948 טיבע חיל־הים הישראלי את אוניית האמיר פרוק, המצרית.

● ב־21 באוקטובר 1967 טיבע הצי המצרי את משחתת חיל־הים הישראלי אח"י „אילת".

● ב־21 באוקטובר 1973, במהלך מלחמת יום כיפור טיבע כוח קומנדו של חיל־הים הישראלי ספינת טילים מצרית, בנמל ע'רדקה שבמצרים.

ה־21 באוקטובר יום של חיל־ים, בספרי ההסטוריה של צה"ל ושל צבא מצרים.

ואם באח"י אילת עסקנו, הרי שבימים אלה מציינים 20 שנה לטיבועה של המשחתת ולמותם של חלק מאנשי צוותה. באזכרה, שנערכה שלשום באנדרטה לזכר חללי „אילת" באשדוד, נכחו רבים מצמרת חיל־הים בהווה ובעבר. בלט שם בהעדרו אדם מרכזי ביותר בפרשת „אילת", מפקד חיל־הים האלוף (מיל') שלמה הראל, כיום מבקר משרד הביטחון. ההורים השכולים התקשו לקבל את ההעדרות וציינו זאת אפילו בדבר ההורים השכולים, במהלך טכס האזכרה.

איגרת לרבי

בדרכו, מזה שנים, יצא גם השנה הרב משה אורדעי, איש כפר חב"ד והממונה על גרעיני הנח"ל של צעירי חב"ד לביקור בחצרו של הרבי מלובביץ' בניו־יורק. גם הפעם נושא עימו הרב שדר מיוחד אל הרבי מלובביץ' מאת מפקד הנח"ל תא"ל בנצי ויינר ומאת הממונה על הנח"ל במשרד הביטחון.

הרב אורדעי נוהג לאסוף חיילים מרחבי תנועתו ולהחזירם אותם אל צה"ל, לשירות במסלול הנח"ל. האיש גאה מאוד בפעולתו זו ונחשב גם כידיד הנח"ל ומפקדיו.

מדי שנה, בטרם צאתו לרבי מלובביץ' הוא פונה למפקדי הנח"ל ולמשרד הביטחון ומבקש מכתב לרבי. שתי בקשות השנה יצאו מהנח"ל לרבי: תנחומים על מותם של שני קצינים מהנח"ל, בתאונת דרכים, ובקשה לחיילים נוספים של חב"ד בנח"ל: „עד מתי נחכה לנוער מצאן מרעיתך, שאינו מגיע", נאמר באיגרת מהנח"ל לרבי.

רשות הקורא

המירוץ על ליבה של אידה נודל

כינו אותה „המלאך של אסירי ציון", אמרו עליה „אישה קטנה אבל גדולה", כתרו כתרים לראשה והרעיפו עליה אין ספור שבחים. אידה נודל, עכשיו אזרחית ישראלית, אכן ראוייה לכל אלה. מה שלא כל־כך מובן הוא, מדוע רוכבים על הגל הזה מפלגות שונות ובעלי אינטרסים פוליטיים למיניהם. כמעט פרצתי בצחוק למראה שני ראשי הקואליציה, שפתחו במחול שדים זה במירוץ על ליבה של אידה נודל, מיד עם הגיעה ארצה, במסיבת העיתונאים בנמל התעופה. התחרות בין פרס לשמיר, מי ישאל או יחלוב יותר אינפורמציה מאידה, היתה רמז עבה לכיוון הקלפי. גם הכרזתו של שמעון פרס במעמד המרגש זה, כי בעניין העלייה מברה"מ אין מחלוקת בין המפלגות בישראל, אין בה כדי לנחם על מה שעוד מצפה לאידה נודל בהמשך הדרך.

ואשר לאידה נודל, עצה מעשית אחת לי אליה. „אל תניחי להם לעשות הון פוליטי ממאבקך וסבלך, זה לא יהיה לטובת העניין שלשמו נלחמת ואת ממשיכה להילחם. כאזרחית ישראלית, מוטב שתתני דעתך ומרצך לפתרון בעיות אחרות, לא פחות חשובות. למדי להכיר את העם הזה על כל גווניו. יש כאן גם עם אחר, מיעוט שלעתיד לבוא יהיה בבחינת רוב. למדי להכיר גם אותו. לא חסרים במדינה נושאים שנויים במחלוקת ובעלי חשיבות, שתוכלי לתת עליהם את דעתך ואפילו להציע להם פתרונות. (דתיים־חילוניים, למשל).

לאור אישיותך והשיגיך, בטוחני שתמצאי כאן את מקומך וגם כר נרחב לעשייה, לטעמך ולכישוריך. עלי והצליחי!

אבי גרין, תל־אביב

אמא של צחי

לאחרונה פנתה חה"כ גאולה כהן אל המשטרה בתביעה להעמיד לדין את עורכי הירחון „פוליטיקה", שלדבריה פרסמו מאמר בזכות הסירוב לשרת בשטחים. אולם מעיון בעברה של חברת הכנסת הנכבדה עולה, שלא תמיד משמש החוק נר לרגליה, שאם לא כן מדוע לא תבעה לדין את הרב אריאל, שבעת פינוי ימית הסית את חיילי צה"ל לסרב למלא פקודה?

אלא שבכך לא סגי: בנה של חה"כ כהן, שהוא עובד מדינה, עבר על הוראות התקשי"ר בכך שתבע את העמדתו לדין של משה עמירב לפני חברי ה„פוליטבירו" של תנועת התחיה. מדוע את בנך אינך תובעת לדין, אמא של צחי?

תנועת ר"צ דוגלת בחופש העיתונות אף־על־פי שכמה מן הדברים הנזכרים במאמר הנ"ל אינם תואמים את עמדותיה הרשמיות של ר"צ. „פוליטיקה" הוא עיתון בלתי תלוי, וניתנת בו אפשרות ביטוי למיגוון רחב של דעות. פרשת משה עמירב מהווה דוגמה נוספת למהות המושג „דמוקרטיה" בליכוד ערש הולדתה של חה"כ גאולה כהן.

אמרת שטיגל
חברת מועצת ר"צ, ת"א

עב"ם על סף ביתם

לפני ימים אחדים גברה סקרנותי ועליתי לרגל לאתר נחיתת רכב החלל במבואות חיפה. פגשתי במקום עשרות מטיילים שקטים, מנומסים ומשכילים, שהסתובבו בין תלי העשבים השרופים מול קריית שפרינצק. אחרים מהם הביעו זעם על כך שתופעה כה מרתקת, נדירה ומלהיבה אינה זוכה למחקר שיטתי במיטב כלי המדע המצויים במסורות המחקר בארץ. אדם פשוט יכול לכפור בקיום החלליות, אך חובת המדענים היא לחקור לפני שהם רשאים להניח כי לא יתכן ביקור אנשי חלל בעולמנו.

אולם המימסד המדעי כנראה אינו מסוגל להתנער מגישה שמרנית ונוקשה מהיידשו להתייחס לתופעה החורגת במקצת מתחום אורח חשיבתו השמרנית. בכירי מדעני ישראל מוציאים תקציב של עשרות אלפי דולרים לפחות, נוסעים לארצות רחוקות לשם קידום מחקרם ומשתמשים במכשירים יקרים לביצוע ניסויים בזבזניים במדינה ענייה — אולם מסרבים בתוקף לחקור במכשיריהם תופעה נדירה, הנמצאת כמעט על סף ביתם.

ישי נאור, שער העמקים

במיטה ובכביש

הנהג הישראלי מתנהג בכביש כפי שהוא מתנהג במיטה — כך סיכמה תיירת נורווגית את ביקורה בארץ. ואכן בכל דיון על תאונות דרכים יש להביא בחשבון לא רק את מצבה הטכני של המכונית, מצב הכביש, הכשרתו של הנהג וחינוכו, אלא גם נורמות חברתיות ומצבים נפשיים. אולי כדאי, שנוסף על אכיפת חוקי תנועה והחמרת הענישה יתחייבו הנהגים לעבור גם דינמיקה קבוצתית.

מנור ארגון, נתניה

[illegible]
המערכת

רשות מקומית | מאת אשר שילוני

זכויות היתר של בן־הדוד השומרוני

נישואי קרובים וזכות־היתר שיש לבן־דוד שומרוני על צעירה בת־דודתו מעל כל חתן אפשרי אחר מבני העדה — מקוממים את רווקי העדה שאינם יכולים להקים משפחה.

ברשימה ששלח צעיר שומרוני משכם, בעילום־שם לבטאון השומרוני „א.ב. חדשות השומרונים" שואל אותו צעיר בכאב: „עד מתי היחסנות הזאת?" ברשימה, המוכתרת בכותרת: „משבר הנישואין", אומר אותו צעיר מאוכזב, שלשומרונים דעות קדומות, יחסניות ופרימיטיביות, והם נוהגים לפיהן יום־יום מבלי להתקדם ולוא בפסיעה אחת קדימה!!

בעיית הנישואין מביאה את הבחורים השומרונים לידי יאוש — טוען הוא. יש מהם המגיעים לגיל 30 מבלי שימצאו את הבחורה המתאימה — ואם כבר מצא מישהו מהם אחת מתאימה לו נערמים מולו קשיים וסיבוכים ע"י הורי אותה בחורה ומשפחתה, כאשר בן־דודה של אותה בחורה מועדף על אותו הבחור שאוהב אותה.

יוצא איפוא — טוען אותו צעיר שכמי — שכולנו מצדדים בהשקפות פרימיטיביות שנהגו לפיהן בימי־הביניים, ובאותה עת אין זה מונע בעדנו להופיע תחת מעטה של קהילה מתקדמת ומודרנית... „אפילו הבדווים נטשו השקפות אלו לפני מאות שנים, אבל אנו מאמינים בהן עד היום" — קבל אותו צעיר.

המדע — מציין אותו שכמי — דוחה נשואי קרובים מכל וכל — בשל הדגנרציה ולידת ילדים מפגרים, או חשוכי־מרפא. אנו הסכנו להיות, בגלל ריבוי נישואין כאלה, לשדה מחקר ניסויי של מוסדות מחקר ואוניברסיטאות בארץ ובעולם — החוקרים את בעיית הדגנרציה בעקבות נשואי קרובים.

הצעיר, שנפגע כנראה אישית מנוהג קדום זה, פונה בקריאה נרגשת לאנשי הדת ולעדה: „הוי בני קהילתי היקרים, הסירו מעמכם את ההשקפות הפרימיטיביות ותנו לבחורה את הזכות לבחור בבחור שהיא חפצה בו, הבחור שלדעתה מתאים לה". הצעיר פונה לאנשי הדת — „יודעי־דבר" ושואל: „האם אלוהים אסר את האהבה הטהורה על בני הארס?".

האם מותר או אסור על השומרוני לאכול גבינות שונות מתוצרת „תנובה", או חברה אחרת?

רבים, כולל יהודים, ודאי ישאלו בתמיהה: „איזו מין שאלה זו? מה יכול להיות בלתי־כשר בגבינה? אולם, מה שבעינינו נראה כתמוה, הוא נושא כבד לדוש בו מעל דפי הבטאון „חדשות השומרונים".

צפורה ששוני, בתו של ראש־העדה המנוח יפת צדקה ז"ל — ומורה בבית־ספר ממלכתי, יוצאת בקריאה נרגשת לבני קהילתה להמנע מאכילת תוצרת גבינה שלא על טהרת תוצרת־בית שומרונית ונימוקיה עמה: את החלב מגבנים לצורך עשיית גבינות שונות, ע"י הוספת חומר מתסיס בשם „מסו" או „פפסין" — חומר המצוי בקיבות של עגלים, או עופות ומופק לאחר שחיטתו, ובכך עוברים על איסור מהתורה: „לא תבשל גדי בחלב אמו". צפורה ששוני, על־מנת להיות בטוחה יותר בקביעתה שמדובר בחומר המופק לאחר שחיטת הבהמות — פנתה בשאלה אל „לב שומע" — שרות טלפון של מועצת הרבנים במשרד־הדתות העונה לכל פונה בעניני הלכתיים, ומשם אישרו כי אם יש סוגי גבינות המופקות ע"י הוספת ה„מסו" שנלקח מקיבותיהן של בהמות שחוטות, אבל, לדעת הרבנות־הראשית, הכמות המוכנסת לחלב היא כה קטנה, עד שהיא „בטלה בששים" ואין חשש שעברה על מצוות „לא תבשל גדי בחלב אמו", והגבינות, מבחינה זו לפחות, כשרות למהדרין.

השומרונית המלומדה חקרה ומצאה שהחומר להגבנת החלב מגיע מנורבגיה ומדנמרק. היא מגיעה לכלל מסקנה שאדם האוכל סוגים מסויימים של גבינות, וכן בורקס ופיצות מכילות גבינה, עובר על כמה לאווים של התורה. החומר המגבן מופק בחו"ל משחיטה זרה, ושחיטה זרה היא טריפה, לכן האוכל אותה, נחשב לטמא „וכל הנפש אשר תאכל נבלה וטריפה.. וכבס.. ורחץ.. וטמא עד הערב" (ויקרא, י"ז, 15־16) ועוד: העבירה על „לא תבשל גדי בחלב אמו" והעבירה על „אכילת זבח בטומאה".

צפורה ששוני פונה אם כן לבני העדה ואומרת להם לא להיכנע לתאוות האכילה ולא לשלוח יד לאכול מכל מאכלי התרבות אשר יכינו העמים סביב. והיא מוסיפה: נזכיר עוד, כי הקלת ראש במצווה אחת תגרור הפרת מצוות נוספות משום שעבירה גוררת עבירה". היא מקווה שעבירות אלה שנעשו בהסח־דעת ובתום־לבב — תיסלחנה, „כי לכל העם בשגגה" (במדבר, ט"ו 26).

שיקום באמאייל

ציור באמאייל של בתיה דמר

חלוקת עבודה מועילה וברוכה היתה ביניהם: הוא התקין את מסגרות העץ כמיטב כשרונו הברוך וידי־הזהב שלו, והיא־ציירה באמאייל, וכך כוסו אט־אט קירות ביתם עוד עץ ועוד שיח ועוד פרח ועוד דמות מופשטת.

כאשר אוסקר, בעלה, נפטר לפני כשנה, נשארה בתיה דמר, בודדה עם זכרונותיה, עם קירות האמאייל שהכירו את דמותו ועם תנור שריפה מיותם במחסן.. עד שלקחה את עצמה בידיים והחליטה לנסות ולהמשיך באותה נקודה בה נפסק מפעלם המשותף..

את ציוריה היפים באמאייל ניתן לראות בימים אלה בתערוכה שהיא מקיימת במתנ"ס שבקרית־שרת בחולון.

רגשות הצד האחר

בחודשי מאי־יוני השנה תבעה עיריית בת־ים את קולנוע „עצמאות" הנמצא בבעלות רשת גולן־גלובוס, על הקרנת סרטים בלילות שבת — בניגוד לסעיף 2/א לחוק העזר העירוני, בדבר פתיחתם וסגירתם של עסקים בעיר. החוק חל גם על בתי־עינוגים, למעט בתי־אוכל. חוק זה, כמרבית חוקי המדינה, הוא בעצם חוק מנדטורי מ־1928, ומחודש מטעם לטעם.

אין זה משנה כרגע האם נהגה העירייה כמנהגה כתמיד, בתבעה (משום שהיא תובעת כל עסק והעובר על החוק), או שחפצה לקבל פסק דין עקרוני על מנת לסתום פיותיהם של מקטרגים דתיים, או חילוניים. מה שחשוב הוא, שהשופט — דן ארבל — דחה את תביעת העירייה, וייתכן שפסק־דינו יהווה פסק־דין תקדימי כאשר הנושא יתעורר במקומות אחרים.

השופט ארבל מנמק את פסק־דינו ואומר בין היתר: „באיכוח העירייה עצמו טען, שאין העירייה שמה עצמה כשומרת שבת בעיר, היא אינה פועלת על פי שולחן ערוך, כי אם על־פי חוקי הכנסת. אם כך, לא שמעתי נימוק של ממש מדוע צריכה להיאסר הקרנת סרטי קולנוע בשבת". איזו מטרה, במסגרת המטרות של חוקות העירייה; מנסה עיריית בת־ים להשיג בכך שתאסור פתיחת בתי־קולנוע במקום. אך מכיוון מדובר בבית־קולנוע באיזור בו אוכלוסיה חילונית, ואין הפעלת הקולנוע בליל־שבת גורמת הפרעה גדולה יותר מאשר בערב רגיל אין סיבה לאסור הקרנת סרטים בשבת. יתרה מזאת: חוק העזר העירוני מתיר הפעלת בית־קפה בשבת, אז מדוע לאסור הפעלת בית־קולנוע?

בפסיקתו אומר השופט דן ארבל, שלא נותר לו אלא להסיק, כי מדובר בנסיון להכתיב אורח־חיים דתי לציבור בלתי־דתי. וכשם שיש להתחשב ברגשותיו וצרכיו של הציבור הדתי, (ואיסור הפעלת עסק ליד בית־כנסת בשבת, או נסיעה בשבת ברחוב של בית הכנסת) כן יש להתחשב בצרכיו וברגשותיו של הציבור החילוני. גם הוא, הציבור החילוני, זכאי לבידור המקובל עליו מבלי שהדרשות הדתיות תתערב באורח־חייו, ואין בית־קולנוע בידור מוקצה. חד וחלק!

בנק ישראל בין ימינו לשמאלו

ההר עומד להוליד עכבר — לאחר חודשים רבים של דיונים על המדיניות המוניטארית עומד בנק ישראל להודיע בקרוב על שינויים במדיניות זו, שבמרכזם הצבת יעד של „אשראי מקומי נטו". אך למי שקיווה כי בעקבות שינויים אלה יבוא מיפנה מיוחד בדרך המחשבה המקובלת בבנק ישראל, צפויה אכזבה — במקום מדיניות של ריביות גבוהות מבינים בבנק ישראל מדיניות של יעדי אשראי שתוצאתה תהיה... ריביות גבוהות.

את הדוגמה הטובה ביותר לאשר צפוי למשק ניתן למצוא במאורעות של הימים האחרונים. בנק ישראל הכריז על שיטה חדשה למתן הלוואות מוניטאריות, שיטת המיכרז. כמות המקורות שהועמדה לרשות הבנקים היתה 300 מיליון שקלים. למעשה, סכום זה נמוך בהשוואה לגרעונות הנזילות של הבנקים ולצרכי הנזילות שלהם. במלים אחרות, בנק ישראל דאג שכמות הנזילות שהוזרמה תהיה קטנה דייה, כך שהריבית תישאר גבוהה. עלות הגיוס הנומינלית נקבעה ל־23 אחוז על־ידי תוצאות המיכרז. כיוון שאין על הסכומים שגוייסו חובת נזילות, העמדה העלות האפקטיבית לבנקים על כ־18 אחוז. פירוש הדבר, שבנק ישראל יתהדר בשיטה חדשה, שתגיע לאותן תוצאות כמו שיטת חלון האשראי הרגילה, הישנה.

אתמול פורסמו בעיתונות היומית מודעות מטעם בנק ישראל, שהודיעו על הנפקת מק"מ בסך 300 מיליון שקל ע.נ. על־פי ההסבר הרשמי, הדבר מהווה מיחזור של תעודות מק"מ קיימות, ולא גיוס של מקורות חדשים. אלא שתאריך ההנפקה הוא ה־21 בחודש, כאשר בעיות הנזילות של הבנקים יגיעו לשיא. לפעמים נדמה, שההיגיון של בנק ישראל הינו נשגב מבינתם של אנשים פשוטים, אשר האמינו שבנק ישראל והאוצר הבטיחו להימנע ממיחזור מלווה קצר מועד, כדי שלבנקים לא יהיו בעיות נזילות. תגובת בנק ישראל אתמול היתה, ש„הבנק אינו חייב לפעול בכל הכלים המוניטאריים באותו כיוון ובאותה עוצמה". בתרגום לעברית פשוטה, בנק ישראל שומר לעצמו את הזכות לעשות ביד ימין את ההיפך ממה שיד שמאל עושה.

במערכת הבנקאות ציינו מיד לאחר פרסום תוצאות המיכרז כי הדבר היחיד שימנע עלייה בשערי הריבית יהיה פדיון המניות הבנקאיות בסוף החודש, אשר יזרים מיליוני שקלים למערכת. אולם השאלה הבסיסית תישאר פתוחה: מה יעשה בנק ישראל ב־1 בנובמבר — האם יחדש את מאמצי הספיגה יחד עם האוצר והאם ימשיך לתמוך בשערי ריבית גבוהים בכל מחיר.

אנשים האמורים לנהל את המדיניות בשוק ההון ובשוק הכספים מאשימים בימים האחרונים את הבנקים כי הם אשר גרמו את הבעיות הנוכחיות, על־ידי מתן־יתר של אשראים שקליים. יש מי שמאשים גם שנוצר את ההתחרות בין בנק לאומי לבנק הפועלים. באוצר ובבנק ישראל, משום מה לא אוהבים לציין שהגידול באשראי של בחודשים האחרונים התרחש למעשה ... הריבית הגבוהים. שוב ושוב מלמדת המציאות את ראשי הבנק המרכזי כי הביקוש לאשראי הוא קשיח. חיובי הריבית הם לא ... גידול באשראי מאשר מתן הלוואות. ... שילמדו לקח זה בבנק המרכזי ייאלץ כנראה המשק לעבור זעזועים רבים.

ציפיות לפיחות

בטווח הקצר יש חשש במערכת הפיננסית מפני ציפיות לפיחות. אם ציפיות אלה אכן יתעוררו בקרב הציבור, הן יכולות לגרום ייבוש המקורות השקליים של המערכת ולמעשה לדחוף להעלאה נוספת בשערי הריבית.

הנזק של הציפיות לפיחות עשוי להיות גדול עוד יותר. בנק ישראל יכול להגיע למסקנה שאם ברצונו להפעיל מדיניות מוניטארית חדשה, יש צורך להרגיע קודם את הציפיות לפיחות. צעד מקובל הוא, להרגיע ציפיות אלה על־ידי פיחות קטן. יתכן שבנק ישראל יבקש משר האוצר לבצע פיחות „קטן", כדי שיתאפשר לו להפעיל את המדיניות המוניטארית ולצאת מהמבוי הסתום אליו נקלע בחודשים האחרונים.

אילן אברהם

מבזקים כלכליים

3 מיליארד דולר

■ ערך הפדיון של החברות התעשייתיות בבעלות הממשלה יסתכם בשנת 87 בכ־2.9 מיליארד דולר — כך עולה מאומדן שנערך במינהל תכנון לכלכלה ומימון במשרד התעשייה והמסחר. היקף היצוא של חברות אלה יגיע לכ־1.4 מיליארד דולר. דוד ברודט, סמנכ"ל בכיר וראש מינהל המימון במשרד התמ"ס, מציין כי היקף פעילות זה מתייחס לכ־40 חברות תעשייתיות בבעלות הממשלה, הכוללת את קבוצת כימיקלים לישראל תעשיה אווירית, מנועי בית שמש, מספנות ישראל, תע"ש ורפא"ל, מספר העובדים בחברות אלה — כ־44 אלף עובדים, שיעור המהנדסים והאקדמאים במדעי הטבע הינו גבוה במיוחד בקבוצת חברות אלה, ומספר המהנדסים והאקדמאים במדעי הטבע יגיע לכ־6000 איש.

כנס אילת"א

■ הכנס השנתי ה־22 של האיגוד הישראלי לעיבוד אינפורמציה (איל"א), שייערך ב־28־26 באוקטובר, יעסוק בהיבטים השונים של המיחשוב כמנוף לצמיחה כלכלית. הכנס יפתח ב־26 לחודש בטקס חגיגי בהיכל התרבות בתל־אביב. את הרצאת הפתיחה תינתן ע"י שר הכלכלה והתקשורת גד יעקבי. דיוני הכנס יתקיימו ב־28־27 בבנייני האומה בירושלים. בין הנושאים שיידונו — המיחשוב בתעשייה; המיחשוב לשירות היצוא; שימוש במיחשוב במו"פ; תשתית מיחשוב לאומית; יצוא חומרה ותוכנה; המיחשוב בסקטור הציבורי ועוד.

נופש בטבריה

■ 240 חדרים חדשים יתוספו בטבריה עם פתיחת מלון „קיסר" החדש, שבנייתו הושלמה בימים אלה. במלון, שחלונותיו צופים אל הכנרת משלושה כיוונים, גם 8 סוויטות שכל אחת מהן כוללת חדר ג'קוזי. גשר מהמארינה מוביל ישירות למלון, הניצב על קו המים של הכינרת. „קיסר טבריה" הוא המלון השלישי ברשת מלונות „קיסר ישראלי". המלון תוכנן כמלון־נופש ברמה של 4 כוכבים.

אשלג ליוון

■ משלוח ראשון של כ־1,000 טונות גפרת אשלגן יצא השבוע ליוון, במסגרת המיכרז בו זכתה השנה „דשנים וחומרים כימיים". סה"כ הכמות שתיוצא השנה ליוון — כ־5,000 טון, בהיקף של מעל מיליון דולר פו"ב. גפרת אשלגן הינו דשן אשלגני מעולה, חופשי מכלור, המיועד במיוחד לגידולי טבק וירקות ולגידולים הרגישים לנוכחות כלור בדשן.

ממחשב לטלקס

■ חברת עתיר מפתח־תקווה, העוסקת בפיתוח ובייצור מערכות עתירות־ידע, זכתה במיכרז החשב הכללי לאספקת מערכות ההופכות מחשב אישי לטלקס, ותחל באספקת המערכות למשרדי הממשלה, יחידות הסמך הממשלתיות ורשויות מקומיות. המערכת, DTI־300, הינה מישק טלקס המאפשר לחבר את המחשב לרשת הטלקס הארצית בישראל ולרשת הטלקס העולמית. המישק אושר לשימוש ע"י משרדי התקשורת של ישראל, גרמניה, ספרד, פורטוגל, הולנד, שווייץ, בריטניה, בלגיה, קנדה, מכסיקו ועוד. המישק מטפל במשלוח וקבלת הודעות טלקס גם כאשר המחשב מנותק ממנו באופן זמני. למישק יש זיכרון עם גיבוי סוללה, באמצעותו מובטחת שמירת ההודעות היוצאות והנכנסות לפרק זמן ארוך.

הטבות בבינלאומי

■ הבנק הבינלאומי נותן לחוסכים הטבות מיוחדות עד סוף חודש אוקטובר. החוסכים בתוכנית החיסכון הצמודה למדד „עוז תשואה" לשנתיים יהנו מתשואה שנתית של 4.75%, וירוויחו את מדד אוקטובר, הצפוי להיות גבוה מהרגיל. בתוכנית החיסכון מסוג „ברירה" יתן הבנק הבינלאומי אשראי ללא ריבית עד ה־30 באוקטובר. בתוכנית זו נותן הבנק הטבות מיוחדות מעבר להטבות שנותן האוצר במטרה לספוג כספי מניות הבנקים. התשואה במסלול המדדי בתוכנית „עוז דולר מדד" היא 3.5% לשנה בתום שלוש שנים, ו־4.5% לשנה בתום שש שנים. במסלול הדולרי הריבית היא 8.375% לשנה, והתוספת של 0.5% בריבית במסלול הדולרי תינתן לחוסכים לאורך כל תקופת החסכון.

הסבה בצ'ייז

■ חברת טמם טכנולוגיה מתקדמת סיימה בהצלחה פרוייקט הסבה עבור בנק צ'ייז מנהאטן בניו־יורק. קבלת הפרוייקט לוותה בהתחרות עם מספר חברות תוכנה אמריקאיות גדולות. היקף הפרוייקט — למעלה ממיליון דולר.

יצוא שנאים

■ במרוצת ששת החודשים הראשונים של 1987 הגיע היקף היצוא של אורם, המפתח ומייצר שנאים לתעשיית האלקטרוניקה, ל־2.5 מיליון דולר, גידול של 40% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. דוד איתן, מנכ"ל אורם, מסר כי הגידול ביצוא נבע מהגדלת ההזמנות ממפעל ינם הולנד, המתקין את שנאי הספק תוצרת המפעל הישראלי במדפסות שהוא מייצר למחשבים האישיים של החברה. בשוק המקומי הגדיל המפעל את היקף מכירותיו בעיקר בתחום מערכות התקשורת הצבאיות והאזרחיות. הנהלת המפעל צופה כי המכירות הכוללות השנה בכ־7 מיליון דולר, מתוכם כ־4 מיליון דולר יצוא.

טלפונים לקנדה

■ הזמנה בסך 2 מיליון דולר נתקבלה מחברת הטלפונים הקנדית. החברה רכשה מודמים לחיוג לקצב 2400 סל"ש מתוצרת מוטורולה, שישולבו ברשת המיתוג הלאומית.

העורך הכלכלי: צבי טימור

האוצר מציע:

פרעון מוקדם של משכנתאות עם מענק של 5 אחוזים

האוצר מציע לבעלי משכנתאות מזכאי משרד השיכון להקדים את פרעון חובם לבנק, ולזכות במענק המחושב לפי תשואה ריאלית של 5% לשנה. הצעה זו של האוצר מועברת בימים אלה לעשרות אלפי זכאים שקיבלו משכנתאות מסובסדות של המדינה. אותה אוכלוסייה קיבלה את ההלוואות הללו בריבית נמוכה בין 0־4 אחוזים לשנה, לתקופות של 15־10 שנים.

עתה מציעים להם להחזיר את ההלוואות לפני מועד הפרעון הרשמי ולזכות בריבית ריאלית של 5 אחוזים לשנה לגבי התקופה שבה הם מקדימים את ההחזר. ככל שהריבית בה חוייב בעל המשכנתא היתה נמוכה יותר, וככל שתקופת ההחזר שנותרה ארוכה יותר, כן יהיה סכום המענק גדול יותר.

לדוגמה, מי שנטל משכנתא בריבית של 2% לפני 4 שנים לתקופת החזר של 15 שנה, יזכה עתה במענק של 20 אחוז. אם ההלוואה ניתנה ללא ריבית כלל, מגיע שווי המענק ל־38.56 אחוז. בשיאו יכול המענק להגיע עד 44 אחוזים. ההצעה מעוררת עניין רב בקרב בעלי המשכנתאות, ומעריכים כי רבים יענו לה.

א.ש.

עודכן מס הרכישה

בתקנות מס הרכישה מאפריל 84 נקבע, שמדרגות המס יעודכנו אוטומטית כל שלושה חודשים. בסיס העידכון הוא מדד מחירי הדירות בדמי מפתח, המתפרסם ע"י הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה כחלק ממדד המחירים לצרכן. לפיכך, החל מה־16.10.87 עודכנו מדרגות מס הרכישה בשיעור של 3.5%, כדלקמן:

דוגמה א: הרוכש דירה בשווי של כ־95 אלף שקל חדש ישלם היום 1441.50 ש"ח. סכום הנמוך ב־39.75 ש"ח מלפני העידכון.

דוגמה ב: הרוכש דירה בשווי של 100 אלף ש"ח ישלם היום 2338.90 ש"ח. סכום הנמוך ב־72.50 ש"ח מלפני העידכון.

	מדרגות מס ישנות 15.10.87 — 16.7.87	מדרגות מס חדשות 15.1.88 — 16.10.87
דירות מגורים:	עד 38,125 ש"ח 0.5%	עד 39,450 ש"ח 0.5%
	מ־ 38,125 ש"ח	מ־ 39,450 ש"ח
	עד 94,485 ש"ח 8.5%	עד 97,760 ש"ח 8.5%
	מעל 94,485 ש"ח 4.5%	מעל 97,760 ש"ח 4.5%
משקים חקלאיים:	עד 29,170 ש"ח 0.5%	עד 30,180 ש"ח 0.5%
	מעל 29,170 ש"ח 5%	מעל 30,180 ש"ח 5%

מן הגלריה הכלכלית

קברני רשות השידור

משרד האוצר, אם הוא מעוניין בכך, מסוגל להתגבר על מדיניות השכר הנוקשה. לשם כך הוקמו בעבר רשויות נפרדות כמו „בזק", רשות הנמלים וכיו"ב. רשות השידור היא לכאורה גוף עצמאי, אך אסור לה לקבוע מדיניות שכר לעצמה ובעצמה. לכן אין היא גוף עצמאי. אי־תלות השופטים ברשות המבצעת הובטחה בין היתר ע"י כך שאין הרשות המבצעת קובעת את שכר השופטים.

אולם האוצר אינו מעוניין להגמיש את מדיניותו בקשר לשכר עובדי רשות השידור. המחשבה היא כנראה, שהציבור אינו אוהד את העיתונאים וככל שהשביתה תימשך, הציבור יפנה את זעמו כלפי העובדים ולא כלפי האוצר — למרות שבאופן ענייני אין לממשלה שום בסיס למדיניותו.

שכרם של העיתונאים ברשות השידור נמוך ביותר בכל השוואה לעובדים העיתונאיים בעיתונות הכתובה לגבי מקצועות מקבילים, ולבטח לגבי השכר הנהוג בענף זה בחו"ל. התוכנית להתנות תוספת שכר בפיטורי עובדים היא תוכנית זוועתית ולא מובן מדוע שר החינוך, איש „העבודה", נתן את ידו לכך. הצעה זו מבחינה מוסרית, אינה עומדת על רמה גבוהה יותר מזו של כל שודד רחוב השולף אקדח ודורש את הכסף. אסור היה להציג את הדרישה לפיטורי ייעול במקביל למו"מ השכר, בו הממשלה צריכה לקיים רק את התחייבותה בכתב להשוות את שכר עיתונאי רשות השידור לזה הנהוג, בעיתונות הכתובה.

ארי פורת ויצחק נבון ייכנסו להיסטוריה של רשות השידור בכונסי נכסים ומחסלי העסק. אין זה כבוד גדול.

כמו שודדי רחוב

מספר ימים לפני המיכרז המפורסם של בנק ישראל הופיעה ב„על המשמר" הערכה ריאליסטית לפיה שיטות המיכרז בה נקט בנק ישראל בחלוקת 300 מיליון ש"ח ל־12 יום, במקום לייצב את הריבית ולמנוע את ייקורה, תגרום פעולה הפוכה. המיכרז אימת במלואם את כל החששות. על ההיצע של 300 מיליון ש"ח הגיעו בקשות ל־720 מיליון ש"ח והריבית נקבעה ל־23 אחוז — רק קצת פחות מחלון האשראי הרגיל של 25 אחוזים. ברור, שכאשר מדובר במיכרז, והשוק הבין־בנקאי נזיל לגמרי, הריבית תשאף לקצה הגבול העליון.

בנק ישראל התנהג כאן כסוחר בשוק המשומשות, במקום לדאוג לאינטרסים של המשק. הבנקים יכולים להתחרות על הכסף בכל מחיר, אך על בנק ישראל מוטל התפקיד לקבוע שהריבית תתנהג על־פי הרמה הסבירה לטווח הארוך. לכן שיקולי בנק ישראל צריכים להיות שונים משיקולי השוק. חלוקת העבודה בין הבנקים לבין הבנק המרכזי צריכה להיות שכל בנק דואג לאינטרס הרווחיות שלו, ובנק ישראל דואג לאינטרס הכללי. אולם, כאמור, בנק ישראל נוהג כסוחר מצוי בשוק. מצד אחד מנפיק אשראי זול כביכול; מצד שני סופג את הכספים בחזרה. באמצעות הספיגה הוא כופה על המשק ריבית ריאלית גבוהה.

ריבית זו היא הרבה יותר גבוהה מיכולת המשק, והרבה יותר גבוהה מהתשואה הרב־שנתית שמשק זה נותן על־פי הממוצעים הרב־שנתיים. מאחר שבנק ישראל עוד לא המציא את השיטה איך משק שנותן תשואה של 6% יכול לשלם ריבית של 18 אחוזים לאורך זמן בלי להתמוטט, הרי שמדיניות הריבית מביאה להתמוטטות המשק היצרני.

פקידי הבנק המרכזי תירצו את חלוקת הכסף בשיטת המיכרז בנסיון להימנע מחלוקה אדמיניסטרטיבית של הסכום בין הבנקים השונים. בדיעבד מתברר, כי החלוקה תאמה פחות או יותר את משקלן של הקבוצות הבנקאיות, כלומר שמלכתחילה ניתן היה למצוא קנה־מידה לפיו יתחלק הכסף. בנק ישראל לא צריך לקבוע איזה בנק יהיה גדול יותר ואיזה קטן יותר, אך לא נתח האשראי האחרון יקבע את המציאות. את נתח האשראי יש לחלק על בסיס המציאות בשטח, ואם מציאות זו תשתנה, אזי יש לשנות את החלוקה. גם הנסיון של אי־התערבות הינו התערבות, אך התערבות שלא בכיוון הנכון.

חלוקת נתח אשראי זה היא רק סימפטום במדיניות החולה של בנק ישראל, ששוב אינה מבוססת גם על השקפות מקובלות בקרב כלכלנים בכירים בעולם כמו פרנקל ופישר. הניסיון לגבות ריבית גבוהה מדי הכניסה משקים מתועשים למשבר צמיחה, ואת העולם המתפתח למשבר חובות. כיום כבר ברור שאי־אפשר יהיה לממש ריבית זו ויצטרכו למצוא אותה בדיעבד. מדוע מנהל בנק ישראל מדיניות שבסופה יצטרכו למחוק את הריבית המצטברת שאיש לא יוכל לשלמה — רק לאלוהים פתרונים.

צבי טימור

גלגלי הבורסה

ת"א מצטרפת למפולת בעולם

היצעים גדולים ללא תקדים למניות ההסדר הופיעו אתמול, לפני המועד האחרון בו חייב הציבור להחליט על גורל מניותיו החסומות. ההיצעים הסתכמו ב־34.6 מיליון ש"ח, שנקלטו ברובם הגדול ע"י בנק ישראל. הביקוש ירד ל־16 אלף ש"ח בלבד. עלה רק שער 1, לעומת 15 שירדו ו־2 שנשארו בלי שינוי, במניות החופשיות עלו ההיצעים ל־9.1 מיליון ש"ח והביקושים ירדו ל־868 אלף ש"ח. 263 מניות ירדו רק 39 עלו ו־87 נותרו ללא שינוי.

השפל בשוק המניות בתל־אביב מצטרף לנפילת השערים בניו־יורק בשבוע שעבר, שהביאה אתמול לירידות שערים בבורסות טוקיו, הונג־קונג, אוסטרליה ומערב־אירופה. קרנות הנאמנות הוגדרו אתמול השקעות הציבור בקרנות יחסית.

לפי ידיעות מהבנקים, דורשים כ־50% מהלקוחות לפדות את מניות ההסדר החסומות שלהם.

בנק ישראל התערב גם במסחר בשוק איגרות החוב, וקנה ב־3.5 מיליון ש"ח. במניות ההסדר הסתכמו ההיצעים כ־12 מיליון ש"ח והביקושים ב־3 מיליוני ש"ח. בצמודות לדולר היה עודף היצע של 2 מיליוני ש"ח.

בהתייעצויות נסתיימה אתמול הנפקת איגרות החוב צמודות למדד שבנק ישראל הציע לציבור מסוג „שגיא" לשש שנים, במחיר מינימום של 94% מערכן הנקוב. אג"ח אלה הוצעו לציבור בערך נקוב של 25 מיליון ש"ח. הזמנות הציבור עלו ל־112.5 מיליון ש"ח ואיפשרו לבנק ישראל למכור את האג"ח ב־100.5% מע"נ, בחצי אחוז מעל ל„פארי" ב־6.5% מעל מחיר המינימום.

צוין כי אתמול החזיר בנק ישראל למדינה כ־10 מיליוני ש"ח, יותר מכמו שנים עקב הנפקת אג"ח שלם.

סל המטבעות עלה אתמול ב־0.18%, ל־1.6849 ש"ח, בעוד ששער הדולר היציג ירד ב־0.39% ל־1.5900 ש"ח. דולר נוסעים — 1.8812 ש"ח הדולר השחור, הוסיף להיסחר בין 1.72 ל־1.73 ש"ח.

במניות ההסדר נרשמה רק עליית שער אחת בחצי אחוז (של הפועלים מג'). לעומתה נעו הירידות בין 0.2% (הפועלים ע"ש, בל"ל ודיסקונט כ') ל־1.6% (אי די בי א'). תשואותיהן השנתיות נעו בין 11.94% (בנק הפועלים ע"ש ולמוכ"ז, בל"ל ואי די בי רג') ל־11.99% (המזרחי ע"ש). ערך השוק של מניות ההסדר ירד ב־0.34%. המחזור בהן הגיע לשיא של 31.9 מיליון ש"ח.

במניות הבנקים המסחריים שמחוץ להסדר נרשמו רק ירידות שערים (ב־%): כללי מ"ר 1 (6.6), פי בי (2.8).

במניות החופשיות נרשמה רק עליית שערים אחת ב־10% (של מר־לז). לעומתה בלטו הירידות: ציון אופ' (44.5), ניקוב אופ' (10.7), תבל (10.2), רנבאר 5 (10.1). ב־10% ירדו: לכיש 5, חוץ אלמוג, ברטון 5, ליפסקי, יישום, ככלי ציון 5, אילון ביטוח. במניות ירד ערך השוק בכל הענפים. ערך השוק של כל המניות החופשיות ירד ב־2.17%. המחזור במניות החופשיות הסתכם ב־10.1 מיליון ש"ח.

בשוק איגרות החוב נרשמו ירידות עד 1% בצמודות למדד ב־100%. בצמודות ב־80% היו ירידות קלות ויציבות. בסוג „ברירה כפולה" בלטו תנודות עד 3%. בנסחרות במט"ח הוגדרו ירידות השערים כקלות. המחזור בשוק אג"ח הגיע ל־15.8 מיליון ש"ח.

במילווה קצר מועד נעו התשואות בחודשיות בין 13.35% ל־14.55%, תוך מחזור של 4.8 מיליון ש"ח.

„עסיס החזקות" דיווחה שבשנת הכספים 1986/87 היה הפסדה לאחר מס כ־996 אלף ש"ח, לעומת 1.96 מיליון ש"ח בשנה קודמת והפסד של כ־800 אלף ש"ח במחצית השנה הראשונה של 1987.

אלחנן הורוביץ

ציפורי מוותר לעצמאים — בניגוד לחוק

מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי מרדכי ציפורי הורה לא לחייב את 290,000 העצמאים בתשלום תוספת היוקר בסך 22.7%, כמתחייב עפ"י החוק.

השכר הממוצע עלה מ־1,225 עד 1,503 ש"ח, גידול של 22.75%. בהתאם לכך, קצבאותיהם של העצמאים ברבעון האחרון אוקטובר־דצמבר 87 היו אמורות לגדול בשיעור של 22.7%.

ציפורי הורה שלא לחייב את 200 אלף העצמאים בשיעור הגידול המלא, ולהביא לו עד סוף השבוע הצעה חלופית. זוהי עלייה גדולה ויש להבין כי הכנסות העצמאים לא עלו בשיעור כזה. זוהי גזרה שאין הציבור יכול לעמוד בה, סבור ציפורי.

כן הורה מנכ"ל הביטוח הלאומי לבחון שיטות חלופיות ביחס לעצמאים, אשר ישקפו את הגידול הראלי בהכנסות. השיטות החלופיות יכולות להיות: בתואם לשינויים במדד המחירים לצרכן.

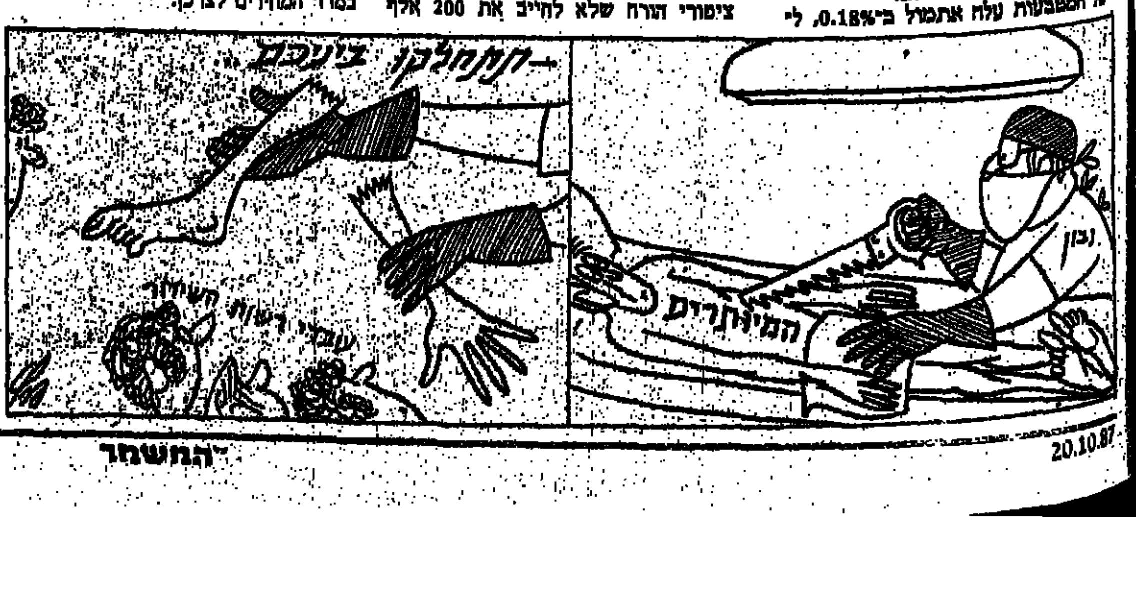

חדשות המשק

האוצר מחלק מתנות אך אינו מעביר את הכסף

יתכן כי 513,000 משפחות לא יקבלו בזמן את קיצבת הילדים, כיוון שמשרד האוצר לא העביר עד כה 344 מיליון ש"ח לידי המוסד לביטוח לאומי ב־15 לחודש.

בתזכיר פנימי שהופנה למנכ"ל הביטוח הלאומי ע"י ר. מרינוב, סמנכ"ל כספים, נמסר כי בשל הפטור שניתן החודש לכ־290,000 מעסיקים ועצמאי מתשלום דמי הביטוח הלאומי, פטור שניתן בעקבות החלטת הממשלה על הפחתת עלות העבודה, התחייב האוצר להעביר את הסכום הדרוש למימון תשלומי המוסד בבנקים השונים כבר ב־5 בחודש, אך עד היום לא הועבר הכסף.

עד כה מסתכם ההפסד הכספי בשל הפיגור בהעברת הכספים בכחצי מיליון ש"ח.

מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי מרדכי צפורי מתריע על כך שהפחתת עלות העבודה נעשית על גבו של ציבור המבוטחים. הוא יצא כנגד הכוונות לחזור ולהשתמש בביטוח הלאומי כמכשיר לפיצוי המעסיקים.

ציפורי מציע לחפש דרכים אלטרנטיביות, אשר ישתלמו הן למעסיקים והן לממשלה, להפחתת עלות העבודה.

כספי הפדיון יוזרמו למניות

בבורסה ממתינים בימים אלה לפדיון מניות הבנקים. להערכת אנשי הבורסה, חלק לא מבוטל מכספי הפדיונות יוזרם לשוק המניות ויביא להתאוששות ברמת השערים, הנתונה זה זמן ממושך בשפל.

בבורסה מסבירים את הנסיגה שחלה בשוק המניות ברמה הגבוהה של שיעורי הריבית על פקדונות שקליים בתקופה האחרונה במשק, וכן בריבוי ההנפקות הרשומות בבורסה במחירי מינימום נמוכים יחסית למחירי המניות הנסחרות כבר בשוק. גם נסיגה בתוצאות הכספיות של חברות שדיווחו באחרונה לבורסה תרמה לא במעט לאווירה של ירידות שערים.

לעומת זאת מעריכים בבורסה, כי לשוק אגרות החוב צפויה ערנות, שכן צופים עליית מדד גבוהה יחסית בחודש אוקטובר. יתכן גם שכספים שיגיעו מפדיון מניות הבנקים יוזרמו לשוק אגרות החוב הצמודות.

א.ש.

מתחדש המאבק על ביצוע הסיוע לקיבוצים

קיבוצי התק"מ מתכוונים לפתוח בימים הקרובים בסיבוב נוסף של מערכת לחצים על האוצר על מנת לזרז את עניין הסיוע לקיבוצים.

הקיבוצים טוענים, כי לא קיבלו עדיין את השארית של מנת הסיוע השנייה — 24 מיליון שקל המיועדת לפריסת חובות של קבוצת 19 הקיבוצים הנתונים במצוקה. לטענת התק"מ, הכספים מתרכזים בבנק החקלאות, המנוע מלהגדיל את נפח הלוואותיו בשל הוראות הפיקוח על הבנקים, ובבנק לאומי, שם לטענתם מעכב המנכ"ל את הביצוע עד להסכמה על ההסדר הכולל. הבנק היחיד שהעביר את חלקו במנת הסיוע הוא בנק הפועלים.

עוד טוענים הקיבוצים, כי מתוך המלצות ועדת רביד למחוק לקיבוצים חובות ב־170 מיליון שקל, הסכים אגף התקציבים עד כה להקצות רק 30 מיליון. בבנקים מדברים על 80 מיליון שקל, אולם עדיין לא סוכמו דרך העברת הכספים וחלוקת העומס בין הבנקים.

בתק"מ אומרים, כי אם לא יוחל בביצוע תוכנית הסיוע כבר בימים הקרובים תופעל תוכנית „חמטה הקרמי" של התק"מ, מול הכנסת ובקרית הממשלה, וייערך גיוס כללי של כל הפעילים שייקראו להתמקד בנושא. עם זאת הביעו בתק"מ שביעות רצון מכך שבעקבות ההסכם עם המושבים ירדה הריבית על הלוואות הפריסה ל־7־6 אחוזים. הקלה זו תאפשר להפנות סכום נוסף מכספי המס המיוחד שהוטל על הקיבוצים למחיקה ישירה של חובות במשקים שנקלעו למצוקה.

אייל שגב

אושר מינוי מדינה למנכ"ל האוצר

הממשלה אישרה את מינויו של ויקטור מדינה למנכ"ל משרד האוצר.

מדינה, יליד מצרים (1939) עלה ארצה ב־1957. לאחר שירותו בצה"ל למד כלכלה באוניברסיטה העברית בירושלים וסיים בתואר מ. א. בכלכלה. ב־20 השנים האחרונות עבד בבנק ישראל בתפקידים שונים, החל מסגן מנהל מחלקת המחקר, והמשנה למנהל אגף מט"ח. ב־1982 הקים את המחלקה המוניטרית בבנק ישראל ועמד בראשה. עם הקמת ההנהלה המצומצמת, מונה כחבר הנהלה בכיר, ובנוסף לתפקידיו כמנהל המחלקה המוניטרית היה אחראי גם על נושאים אחרים.

הבנקים

ביקורת חריפה על בנק ישראל

ביקורת חריפה נמתחה אתמול בבנקים על שיטת מיכרז האשראי של בנק ישראל, הבנק הממלכתי הציע כזכור לבנקים, באמצעות מיכרז, אשראי בסכום של 300 מיליון שקל. המחיר שנקבע לאשראי זה היה 23 אחוז לשנה.

בבנקים טוענים, כי זוהי ריבית גבוהה מאד, שאינה עומדת במסגרת יעדי בנק ישראל להמתות את הריבית במשק באמצעות נתח אשראי זמני ל־12 יום. מתברר גם, כי הבנקים הבינוניים והקטנים היו אלה שהובילו את הריבית כלפי מעלה. בנקים אלה הציעו לבנק ישראל שיעורי ריבית גבוהים יחסית, משום שידעו כי הבנקים הגדולים ימתנו במקצת את ההצעות לשיעורי הריבית, ולפיכך הם יזכו בנתח גדול יותר מהאשראי, אך בריבית נמוכה מזו שהציעו.

הדעות חלוקות בין הבנקאים על חלוקת עוגת האשראי. בעוד שבחלק מהבנקים טוענים כי הבנקים הקטנים והבינוניים, במיוחד בנק כללי, ברקליס, הבנק הבינלאומי ובנק המזרחי, היו הזוכים העיקריים באשראי, ישנם אחרים האומרים כי שני שלישים מן האשראי קיבלו שלושת הבנקים הגדולים ואילו שליש בלבד יתחלק בין הבנקים הקטנים יותר.

מכל מקום, כבר אתמול החלה ירידה בשיעורי הריבית על פקדונות. גופים גדולים שקיבלו עד כה ריבית של למעלה מ־21 אחוז על פקדונותיהם, היו מוכנים להסתפק אתמול בריבית של כ־19 אחוזים לשנה. יצויין, כי בשל שיטת החישוב של הריבית על־ידי בנק ישראל ומועדי חיוב הריבית, המשמעות האפקטיבית של הריבית בשיעור 23 אחוז מקבילה לריבית של 18 אחוזים לשנה שמשלמים הבנקים ללקוחותיהם הפרטיים.

א. ש.

מחפשים קונה ל„פרי זה"

כונס הנכסים של מפעל „פרי זה" מחפש בימים אלה בקדחתנות קונה למפעל.

כזכור, ניסה הכונס, עו"ד ליפא מאיר, יחד עם בנק לאומי, שהיה הנושה הגדול של החברה, להפעיל אותו למשך תקופה של שנה. הנסיון להפעיל את החברה נעשה בשיתוף עם איש העסקים יגאל תבורי. תקופת הפעלה זו מסתיימת בימים אלה, אך מתברר כי הניהול המשותף של החברה לא עלה יפה. בימים אלה מנסה הכונס למצוא לחברה קונה שיהיה מוכן להפעילה.

חוגים המקורבים לנושא מסרו, כי בין היתר נבדקת אפשרות למכור את המפעל למשקיע ערבי מעזה המגלה בו עניין. עיסקה כזאת, אם תתממש, עלולה לעורר התנגדות נמרצת מצד עובדי החברה.

א.ש.

מה חדש?

בוי ג'ורג', זכאי

מאת עופר ניר

בוי ג'ורג' יכול עתה לנשום לרווחה. הספיח האחרון לתקופה הקשה בחייו, כאשר היה מכור להרואין, הוסל סופית על־ידי בית־משפט בניו־יורק, הכוונה לתביעה שהגישה נגדו משפחתו של המוסיקאי המנוח מייקל רודצקי, שנמצא מת, מעודף סמים, בדירתו של ג'ורג', בלונדון.

הסיפור הזה התגלגל מצידו האחד של האטלנטי לצידו האחר בשל קביעתו של בית־משפט, בערכאה נמוכה, בניו־יורק, כי משפחת רודצקי, יכולה להגיש תביעת־פיצויים נגד ג'ורג', אזרח בריטי, המואשם בחוסר־אחריות נפשע כלפי אזרח אמריקני. אף שהמעשה בגינו נתבע, התרחש על אדמת בריטניה. רודצקי, כזכור, הוזמן על־ידי ג'ורג', לעבוד איתו. הוא חזר לישון בביתו של הזמר, כאשר ג'ורג' לא היה שם, נטל מנה מופרזת של הירואין ומת. לטענת משפחת רודצקי, ידע ג'ורג' — שגם הוא התעסק עם סמים קשים, באותה תקופה — על התמכרותו של בנם והיתה זו מצידו חוסר־אחריות פלילית להשאירו לבדו בדירה. הרודצקים הגישו תביעת־פיצויים גבוה, כ־70 מליון דולר, ואחר־כך הורידו את הסכום ו"הסתפקו" בכמחציתו. לג'ורג' לא היתה כל כוונה לשלם, אף לא סנט אחד, הוא טען כי בני־המשפחה מבקשים להרוויח, בצורה צינית וחסרת־בושה, ממותו של בנם, הוא אף הגיש תביעה נגדית על סחיטה והטרדה. סופו של עניין: בית־המשפט העליון של מדינת ניו־יורק, הפך על פניה את הפסיקה הראשונה וקבע, כי אין לו כל סמכות לדון בתביעה, משום היותו של הזמר אזרח בריטי. עכשיו מקווה ג'ורג' שהסיפור נגמר וכי בני־משפחת רודצקי לא ירדפו אותו עוד.

אל. אל. קול ג'יי – תביעה על הפרת זכויות יוצרים

תובעים את קול

ההצלחה מושכת אש מכל הכיוונים, בעיקר מצד אלה המבקשים להרוויח משהו על חשבונה. איש־הראפ האמריקני אל, אל, קול ג'יי ושמו ה"מקצועי" של ג'יימס טוד סמית), לומד זאת עכשיו על בשרו, בעקבות שתי תביעות שהוגשו נגדו על הפרת זכויות־יוצרים, אחת מהן כבר התבררה בבית־משפט והאחרת נמצאת עתה בדיון.

התביעה הראשונה הוגשה נגדו בבית־משפט פדרלי בניו־יורק על־ידי אחד, לורנס המפרי, שטען, לא פחות ולא יותר, כי הוא כתב את כל שירי אלבומו של קול — "רדיו" יחד איתו, וכי השם אל אל קול ג'יי, נגנב ממנו. המפרי טען, כי הוא וקול חברים זה זמן רב, עוד מבית־הספר. לעזרתו, גייס התובע את אחד הפרקליטים היותר ממולחים ושבויים במחלוקת בפופ האמריקני, וויליאם קרסי־לובסקי.

אבל גם הפרקליט הזה לא עזר לתובע מול הקביעה הנחרצת של השופט, כי המפרי אינו אלא שקרן החי בעולם דמיוני משלו. השופט דחה את התביעה, אך קול ופרקליטיו אינם מסתפקים בכך והגישו תביעה נגדית, כפיצויים על ההוצאות המשפטיות שנגרמו להם, מאז החל המשפט, בראשית השנה. בחקירה הוברר, שלא רק שהמפרי לא כתב את השירים, הוא גם לא למד עם קול באותו בית־ספר, כטענתו ולמעשה, נפגשו רק זמן קצר לפני שהחליט לנסות מזלו בבית־המשפט.

ענין משפטי אחר הנוגע לקול, הפעם בבריטניה, מוסיקאי בשם דייב ונבלס, טוען כי להיטו האחרון של הראפיסט מניו־יורק "אני זקוק לאהבה", גנוב משיר שלו, שהגיש בזמנו על גבי סרט־הקלטה, כדוגמא, לחברת "סי. בי. אס" בלונדון. דובר החברה אמר, כי קשה לו להאמין שהשיר מצא דרכו לניו־יורק ומכל מקום, סי. בי. אס. לא העבירה את סרט ההקלטה לחברת התקליטים של קול. ונבלס מאיים להגיש תביעה משפטית.

הצד השלישי של התקליט

מוריסי מדבר

מאת עופר ניר

זהו־זהו, סוף. סוף צפוי בהחלט, יש לומר, לאחת הלהקות המעניינות והחשובות בעשור הזה להקת "הסמית'ס" הסבה להיסטוריה מן הרגע בו החליט ג'וני מאר, הגיטריסט וגם השותף המלא, יחד עם סטיבן מוריסי־זמר הלהקה, לכתיבת שיריה, לעזוב את ההרכב. ישנם חברי להקה שאפשר להסתדר בלעדיהם, למצוא להם תחליף מניח את הדעת, ויש שעם פרישתם, נותר חלל כה משמעותי, עד שאין כל אפשרות להמשיך, ג'וני מאר נמנה עם הסוג השני.

מאר הלך מלהקת "הסמית'ס" אל להקת "הפריטנדרס", במהלך מפתיע ומרתק, אף כי כרגע אין יודעים אם מדובר בענין קבוע או חד־מפעמי, לצורך מסע־ההופעות של הפריטנדרס עם "יו, 2", בארצות־הברית. מוריסי הולך לקריירה סולנית. שניהם, מאר ומוריסי, חתומים בחברת התקליטים הגדולה "אי.אמ.איי", כחברי־הרכב וכיחידים. "אי.אמ.איי" מרויחה שני מוסיקאים מוכשרים, בנפרד, אבל מפסידה את ה"סמית'ס". באופן אירוני, הצליחה הלהקה לשמור על האינטגריטי, אם זו המילה הנכונה, בעיני מעריציה, שרבים מהם ראו במעבר לחברת־התקליטים הגדולה והממוסדת, "בגידה" בחברה העצמאית — "ראף טרייד", בה החלו את דרכם להכרה עולמית.

זמן קצר לפני שיצא לשוק האלבום האחרון של הלהקה "STRANGENAYS HERE WE COME" התראיין מוריסי ל"מלודי מייקר" האנגלי. הראיון התקיים לפני שפורסמה ההודעה על פירוק־הלהקה, אולם פורסם זמן קצר לאחר מכן. מוריסי לא התייחס ישירות לענין, אם כי ניתן היה להבין שהוא שוקל ברצינות את המשך דרכה. מוריסי, פתוח כתמיד, דיבר על האלבום החדש, על החווה החדש, על פטריוטיזם ועל פירסום.

מוריסי מדבר: "מדוע סטריינג'וייז? הכוונה היתה לאותו כלא־ויקטוריאני ידוע־לשמצה, לא אתפלא, אם לאור מה שמתרחש כיום בבריטניה, אגיע בעצמי לכלא, לא שביצעתי פשעים כלשהם, אבל בימינו, אין קושי רב במיוחד להפוך לעבריין, הכותרת היא מעין דימוי שלי, פורש ידיים ושואל: מה הלאה? מה עוד יכול להתרחש?

"התקליט עצמו, הוא הטוב ביותר, מבחינת המוסיקה והטכסט, שהקלטנו אי־פעם. זהו תקליט מושלם, הוא אינו שונה בצורה קיצונית מן התקליטים הקודמים שלנו ואני שמח שכך הדבר. לאחר שהתקליט ייצא (כאמור, נערך הראיון לפני פירוק־הלהקה ע.נ.), נצטרך לשבת ולתכנן את העתיד, מה שברור לנו, כי לא נוכל להמשיך לפעול במתכונת הזאת, יהיה צורך לערוך שינויים ועתה הוא הזמן המתאים לכך. כאשר העניינים הולכים בצורה חלקה וקלה מדי, אין כבר למה לשאוף, כאשר נדמה כי אין לך צורך להיאבק יותר, יגיע הרגע לסיים את הסיפור של הסמית'ס".

"חתמנו בחברת אי.אמ.איי. משום שההצעה שקיבלנו ממנה היתה הטובה ביותר. כל מיני שמועות בדבר חוזה ענק ומקדמה בסך מליון שטרלינג, פשוט מגוחכות. לא שהיינו מתנגדים... אבל אין אמת בשמועות. מרגיז אותי לקרוא את הביקורות על כך שהחלטנו לא להמשיך בראף טרייד ולהתחבר לאי. אם איי. אפשר לחשוב שנכנסתי למיטה עם היטלר. אין מנוס מן התחושה שיש משהו שלילי בגישה של החברות־העצמאיות והצרכנים שלהן, כל־כך הרבה להקות שהיו חתומות בהן הוקמו ופורקו ואיש לא דמע עליהן, לא הופיעו בטלויזיה ולא ברדיו. לעתים אני תוהה, אם יש זכות קיום לחברות העצמאיות, הן רואות בהתבדלות מזירת הפופ היותר מסחרי, מין אות כבוד. בעיני הם מזיקות לעצמן. אני מאמין, שכדי להיות אפקטיבי, יש צורך לצאת החוצה, אל העולם הגדול והבורא של החברות הממוסדות".

"תעשיית־המוסיקה באנגליה רואה בלהקת הסמית'ס חברה סגורה. כאילו אנחנו קיימים בעולם הצר שלנו, מקליטים תקליטים עבור הקהל שלנו ואך ורק עבורו. המעריצים קונים את התקליטים מיד עם צאתם לשוק ועם אזילתם, אין מחדשים את המלאי. זו, מכל מקום, התאוריה שלי, כך גם באמריקה.

"ככותב, אני הולך ומשתפר. מדי יום, והכתיבה חשובה לי יותר מתמיד. אני כותב מדי יום והדירה שלי מלאה בשירים וטיוטות לשירים. את הנושאים לשירים אני שואב כמעט מכל מצב ומקום, אבל בעיקר, תוך כדי עמידה בתור לקופות בסופרמרקט...

"מייעצים לי לעזוב את אנגליה לשנה, כדי לשלם פחות מס־הכנסה. אבל אני לא מסוגל לעזוב את אנגליה לשלושה חודשים, ומובן מאליו שלא לשנה שלמה. לעולם לא אוכל לחיות מחוץ לאנגליה. אני מעריץ את הארץ הזאת — כה אמר האיש שאינו סובל את משפחת־המלוכה והציע להתחתן (!) עם הנכד או האשה שניסה לפוצץ את המלון בברייטון בו התקיימה ועידת־מפלגת־השמרנים, לפני שנים אחדות. מוריסי, על סף הקריירה החדשה, העצמאית, מאוד מטוסרת, תחילת הסוף של המורד?

הסמיתס – שינויים

מספרים מדברים

מאה מתוך עשרים

מאת עופר ניר

עשרים שנה למגאזין "רולינג סטון" ולציון התאריך העגול הזה ביקשה המערכת של הדו־שבועון הפופולארי, שהחל דרכו ב"רוק־הפרחים" והפך לחלק בלתי־נפרד מעולמם של היאפיז ומטבעי הבורסה, לערוך מאזן וסיכום של מאה התקליטים הטובים ביותר שראו־אור במהלך עשרים השנים שחלפו. 17 מבקרי־מוסיקה נתבקשו לבחור במאה התקליטים הטובים ביותר. התוצאות, חלקן לפחות, לפניכם.

במקום הראשון עומד, כצפוי, "מועדון הלבבות הבודדים של סרג'נט פפר", התקליט בן־האלמות של הביטלס. "בעידן של שמרנות פוליטית וסיגנונות מוסיקאליים חסרי־השראה, של פחדים מפני מין ואובססיה של העבר, המסר האופטימי של סרג'נט פפר נשמע חשוב ורלוונטי היום אף יותר מכפי שהיה לפני עשרים שנה", נימקו המבקרים את בחירתם.

במקום השני — וזו בהחלט הפתעה — נבחר תקליטה של להקת "אקדחי הסקס", הקרא NEVER MIND THE BOLLOCKS, IT'S THE SEX PISTOLS. אולי מפני שהוא מייצג מהפיכה חברתית־מוסיקאלית, שהולידה את "הגל־החדש" ועזרה לשנות את זירת המוסיקה הפופולארית לכיוון מעניין ומסקרן יותר.

במקום השלישי בטריומווירט הצמרת, תקליט של "האבנים המתגלגלות" משנת 1971 ושמו "גלות ברחוב הראשי". האלבום־הכפול היחיד של הלהקה. מטרף להאזין לו ברצף, מן הרצועה הראשונה ועד לאחרונה, ממליץ "רולינג סטון" על ה"רולינג סטונס"...

במקום הרביעי, אקס־ביטלס מנוח ואשתו, ג'ון לנון ויוקו אונו, בתקליט "תזמורת אונו הפלסטית". "אלבום נצחי", כותבים עליו, "נשמע כאילו הוקלט רק אתמול. לנון עוסק בנושאים הריאליסטיים ומתרחק מן הפסיכודאליה של שנות ה־60". במקום החמישי, השלישיה שהיתה, בעצם, איש אחד: "החוויה של ג'ימי הנדריקס", בתקליט משנת 1967 — "האם עוברת עליך החוויה?". זה התקליט, כותב הרולינג סטון, שיותר מכל תקליט אחר, שינה את הדרך בה האזינו לגיטרה החשמלית ואף נגנו בה. "הנדריקס לא רק מזמין את המאזין למסע פסיכודאלי פרוע, אלא גם לצעד עצום קדימה, לתוך המימד הרביעי, שם משמשת הגיטרה שלו כמיכחול והמגבר מייבב כבאב, מתפייט מי שכתב את הביקורת.

בעשיריה הראשונה אנו מוצאים את: "עלייתו ונפילתו של זיגי סטארדאסט" של דייויד בואי, "שבועות כוכביים" (ASTRAL WEEKS) של ואן מוריסון, ו"מה מתרחש" של מארווין גיי.

בין תשעים התקליטים הנותרים, מדורגים בין היתר מקליטים כ"דגם השנה המנצחת" של אלביס קוסטלו (מקום 11), "דם על העקבים" ו"מרטי המרתף" של בוב דילן (12 ו־13), "לונדון קוראת" של "הקלאש" (14), "אבי רוד" של הביטלס (17), "רשתות דמוי" של "האבנים המתגלגלות" (18), "חוללות" (תקליטה של הלהקה משנת 1967 מדורג במקום ה־25), "נולד בארצות־הברית" של ברוס ספרינגסטין (28), "כל תמונה מספרת סיפור" של רוד סטיוארט (34), "הצד האפל של הירח" של "פינק פלויד" (35), "חזיונות פנימיים" של סטיבי וונדר (37), "פריטנדרס" (התקליט הראשון של הלהקה, משנת 1980 במקום ה־42), "בר סוריאליסטי" של "מטוסו של ג'פרסון" (44), "לד זפלין 4" (47), "ליידי נשמה" של ריאתה פרנקלין (48), "הישאר באורי" של להקת "ראשים מדברים" (53), "ברייסלנד" של פול סיימון (56), "מעודף" (או, כפי שזה נקרא באנגלית, OFF THE WALL, תקליטו של מייקל ג'קסון, המדורג 68, "אחרי הבהלה לזהב" של ניל יאנג (71), "אנחנו כאן רק בגלל הכסף" של פרנק זאפה ולהקת "אמהות ההמצאה" (77), BITCHES BREW של מיילס דייויס (81), "סירנה" של רוקסי מיוזיק (84), "גשר על מים סוערים" של סיימון וגרפונקל (93), "לחם חשמלי" של "טי רקס" (100).

האם יש מתאם בין טעמם של מבקרי ה"רולינג סטון" ובין טעמו של הקהל? לאו דווקא והוכחה, אף אחד מבין שלושת תקליטי־הפופ הנמכרים בהיסטוריה, אינו מדורג בין עשרת הראשונים, אף לא בין חמישים הראשונים. "מותחן" של מייקל ג'קסון, שנמכר עד היום ב־38 מליון עותקים, מדורג במקום ה־85 במישאל של מבקרי המגאזין. פסקול של הסרט "שיגעון המוסיקה" שנמכר ב־29 מליון, כלל אינו מדורג ואילו תקליטה של להקת "פליטווד מק" — "שמועות" — שנמכר עד כה ב־26 מליון עותקים דורג רק במקום ה־72 במישאל של ה"רולינג סטון".

ד"ש מברלין

אבות ובנים

מאת יוסי ונונו

אין לי דבר ותצידבר על בנים מוכשרים של אבות מוכשרים, אבל יש לי טענות על בנים שמנסים להיבנות מתהלות הוריהם. זיגי מרלי, מנסה להגיע לפיסגה בדרך הקצרה בלי להשקיע זיעה ומאמץ כנדרש מאמנים. נדמה לי שחלק גדול מהקהל, אם לא כולו, הגיע בגלל השם מרלי, ולא בגלל הישגים של זיגי הבן, עובדה שלא [illegible] מתמיאה למי שמתחיל את צעדיו בעולם המוסיקה. אני צריך להודות, [illegible] מרעילה.

המופע עצמו היה של רגאיי, [illegible] בלי חידושים גדולים. המוסיקה [illegible] על שמרית הקשה לריענה, קשה [illegible] לקבוע אם הבן טוב כמו האב. שכן הוא צעיר וחסר נסיון [illegible] רגאיי. המלודי [illegible] שמלווה אותו טובה.

[illegible]

סוה אוהב את סוה

הסיפור התחיל בצורה בנאלית ביותר, כאשר נער צעיר בשם סוה התאהב בנערה, הנושאת שם משפחה זהה. אין בכך שום דבר יוצא דופן בקוריאה הדרומית, שהיא ארץ השמות הזהים. רשימה שמות משפחה של 41 מליון אזרחים מסתכמת ב־249 ערכים, שמהם קים מהווים חמישית מכלל תושבי המדינה. ביחד עם אלה ששמם ליי, פארק צ'וי, צ'נג וסוה — הם 60 אחוז מהאוכלוסיה. האיש הצעיר בשם סוה, לא התרגש מכך שבחירת ליבו נושאת שם זהה. השניים התייצבו בפני פקיד רישום הנישואין, אשר השיא אותם כדין.

למרבה הצער יותר סוטר הפקיד מעבודתו בפשטות מעות, אשר לדעת הממונים עליו, לא היתה צריכה לקרות. מחובתו של הפקיד היה לבדוק במירשם התושבים המרכזי את פרטיהם של המועמדים לנישואין, לפני הטכס. הוא עשה זאת אחריו ונוכח, למרבה הפלצות, כי מוצא אבותיהם של הצעירים מן העיר טלסונג שבדרום. קשרי המשפחה של האדון והגברת סוה היו רחוקים ביותר, מלפני 30 דורות, אבל החוק אינו מתפשר, אינו סופר דורות, וקובע בצורה חד־משמעית, כי יחסים בין בני זוג בעלי שם זה אשר מוצאם מאותו מקום, ייחשבו לגילוי עריות, גם אם לא הוכח כל קשר משפחתי בין השניים במאות השנים האחרונות. השלטונות קבעו, איפוא, כי נשואי הזוג סוה אינם תופסים, ואין לרשום אותם במירשם התושבים. ילדיהם — אם וכאשר יוולדו — יוכרזו כבלתי חוקיים, לא יוכלו ללמוד בבתי־ספר ממלכתיים, וישאו את קלון כל ימי חייהם.

המקרה של סוה וסוה הוסיף שמן למדורת הויכוח, המתנהל בקוריאה הדרומית, בין מתנגדי החוק הארכאי, הדוגלים בביטולו, לבין תומכיו, המשתדלים להוכיח את חשיבותו, בשמירה על המסורת וטוהר המשפחה. במחנה המתנגדים בולטות הנשים, כי החוק משפיל אותן ומפלה אותן לרעה. הוא קובע, שכגילוי עריות ייחשבו יחסים בין בני זוג, שהתגלה קשר משפחתי בין אבותיהם מצד האב. הקירבה מצד האם אינה נחשבת. אילו, למשל, היו אמהותיהם של סוה וסוה אחיות — היו נשואי הזוג תופסים, אך כיוון שקשרי הדם שבין השניים הם מצד האב — אין להם זכות להינשא למרות שהמשפחות נפרדו לפני אלף שנה. "מדוע מתיר החוק גילוי עריות במקרה של קירבה מצד האם?" — מתרעמת הגברת ליי יאנג, עורכת דין, ואחת הנשים הבודדות בקוריאה הדרומית, אשר הגיעו למעמד עצמאי מכובד.

שאלתה לא רק נשארת ללא מענה — היא מעוררת סערת רוחות בקרב חסידי המסורת. אלה הם, בראש ובראשונה, מאמיני קונפוציוס, ציבור המונה כ־800 אלף איש, המתבצרים מאחורי ההלכה המסורתית. יש ביניהם המאיימים בהתאבדות המונית, אם הממסד יכנע לדרישות מתנגדיהם. מאמיני קונפוציוס סבורים, כי הפילוסופיה הגלומה בחוקי האתיקה העתיקים, מהווה מחסום כנגד ההתבוללות, שומרת על קוריאה בפני הצפתה בתרבות ובמינהגים פסולים של המערב.

השלטונות, למרות הכל, אינם נשארים אדישים לדרישה לבטל את החוקים האנכרוניסטים, שאינם תואמים תדמית של מדינה מתקדמת ומתועשת, העומדת לארח את האולימפיאדה. מדברים איפוא על שינויים בחוקת המשפחה, בכל הקשור לחוקי ירושה, חוקי גרושין וזכויות ראש המשפחה (המפלים לטובה את הגבר, כמובן). כן לחוק הקובע איזה קשר — בין סוה וסוה, קים וקים, ליי וליי — ייחשב לגילוי עריות.

הרעיון המעשי הוא למדוד את דרגות הקירבה המשפחתית באמצעות יחידות "צ'ון". אבות ובנים קשורים בצ'ון אחד: אחים — בשני צ'ון; הדוד (אחי אם או אב) מרוחק בשלושה צ'ון... יותרו נשואים של אנשים, שהקירבה ביניהן עולה על שמונה צ'ון, כלומר — בני דודים בדרגה שלישית. אלא שהסיכויים של הרפורמה בחוקי המשפחה קלושים, כל יוזמה מתנפצת מול גלי המחאה, השוטפים את הארץ אחרי נסיונות אישור החוק בפרלמנט.

בדרום קוריאה מייצרים מיכשור אלקטרוני מתוחכם, מכוניות ומחשבים. כרבע מתושבי המדינה חי בסיאול, שהיא עיר מודרנית לכל דבר. אבל מסתבר, שקל יותר לייצר שעוני קוורץ מאשר לשנות דפוסי מחשבה. ואיננו חייבים להרחיק עד סיאול כדי להיווכח בכך.

צלניק

בין שתי ערים

כל המוזרויות של אופנת החורף ייראו מוכרות וחביבות לאחר שנתאושש מקולקציות הקיץ 1987/88. בשבוע שעבר הציגו אותו גדולי העצבים של אירופה ומסתבר, כי הדיעות באשר ל"מראה" השולט

חלוקות. לונדון מציעה סאטן מכווץ ומיני עתיר האריג (בטור השמאלי) בדגמים (למעלה) של אליסטר בלייר, סנדרה רודס וג'ון ז'ליאנו. לידם נראים הרעיונות של פאריס (בטור הימני) לבישים מאוד, אם נסתמך על הדגמים (מלמעלה) של גי לארוש, ז'אן שארל קסטלבז'ק ופייר בלמיין.

מה דעתך על הצגת המחירים?

האם הצגת המחירים ברשתות השיווק מוצאת חן בעיניך? האם אתה מרוצה מחשיפה (קוד) ? 57 אחוז מהנשאלים בסקר שערכה המועצה הישראלית לצרכנות אינם מרוצים. 31 אחוז מרוצים לעיתים, ורק 12 אחוז מרוצים מאוד. האם נתקלת בקשיים בקנייה בגלל סימון מחירים לא ברור ? — זאת בקשו לדעת עורכי הסקר, וגילו כי 25 אחוז מהנשאלים נתקלו בקשיים לעתים קרובות, 32 אחוז — לעתים רחוקות ו־22% אף פעם. האם השארת מוצר על המדף בגלל חוסר סימון ברור של המחיר? — היתה השאלה. 25% מהנשאלים הודו שאכן, לעתים קרובות עשו כך, 42% — לעתים רחוקות ו־33% אף פעם, מכאן אנו למדים, שיש אנשים שאינם מתייאשים. המועצה לצרכנות והרשות להגנת הצרכן לוחצות על הרשתות לשנות את שיטת הקודים, והרשתות מבטיחות לעשות משהו. בינתיים — לפי הסקר — רק 25% מהנשאלים סבורים, שיש שיפור בסימון המחירים, 63% טוענים, שלא חל כל שינוי ו־12% חושבים, שחלה הרעה. את תוצאות הסקר של המועצה מצאנו בחוברת ספטמבר של השמאי לוי יצחק, המציג מחירים מעודכנים של רוב מוצרי הצריכה, חדשים ומשומשים.

ללבוש ציור של סימון

כבר כמה שנים אנחנו עדים לתופעה קצת מבזה: כל מה שלא העזת לאמר בקול רם או מאוד רצית לרכוש ולא יכולת להשיג — אתה מרפיס, או אורג בתוך הלבוש שלך. ראיתי אפילו חולצת מיזע עם מירשם של מרק שעועית ותצוגת האופנה של בית דורינא לקולקציה של "זום" שובצה בסריגים מפת תל־אביב, על פי ציור של יוחנן סימון ז"ל, ולצידו מטוס מכונית וספינה. ומי לא חולם על ציור אוריגינאל של יוחנן סימון? ועוד עם מטוס ומכונית או ספינה? תמורת 100 ש"ח אפשר לרכוש את כל זה ביחד סריג בתוך סודר חם ויפה. טוב דורינא יצאה בדגמים עליזים לצעירים, ונדמה לי שזאת ממש מהפכה בחברה הסולידית הלבוש הבסיסי שלהם שמרני, אלגנטי, מותאם לנשים רציניות ומבוגרות. זום מכניס רוח של נעורים. מכנסי גוף סרוגים בתוספת חצאיות מיני וחולצות שצבע הפטנט המסיים את סריג החולצה חוזר בצבע החצאית או מכנס גרב. רוב הדגמים משולבים משניים או שלושה פריטים, ושילובי צבעים מעניקים לקולקציה את ייחודה. האולימפיאדה מתקרבת ודגמים רבים עוצבו בהשראת האירוע. חידוש נעים היא צורת הסריגה שהשנה מאד עדינה, דקה וגמישה. עיקר המרכיבים הם חוטי כותנה וחוטי צמר כבש. המחירים: חולצות סריג: 80־100 ש"ח. מערכות: 180־200 ש"ח.

חיה יוסף

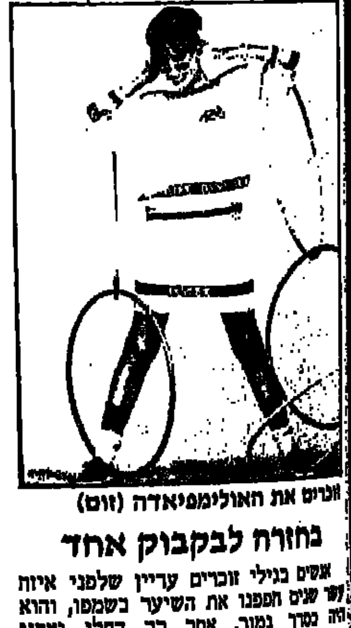

זוכים את האולימפיאדה (זום)

בחזרה לבקבוק אחד

אנשים בגילי זוכרים עדיין שלפני איזה עשר שנים הפכנו את השיער בשמפו, והוא היה נסדר גמור. אחר כך החלו יצרני קוסמטיקה לשכנע אותנו, שבלי קונדישנר (מייצב) אין חיים, או לפחות אין שיער יפה, בריא, מבריק, מעוצב כהלכה, ונוח לסירוק. מאז יש לנו בבית בעייה להסביר לגברים, שהקונדישנר קוסמטיקה הם די פרימיטיביים וקשיי תפיסה), שלא כל נוזל ריחני ודביק בבקבוק פלסטי נועד לחפיפה ושיקפידו, בבקשה, לבדוק האמנם כתוב עליו "שמפו". מי שכחה לבדוק שילדס שונא לחפוף ראש, ואם בקונדישנר פגע רע, אבל אינו מעז לחזור עליו, אין להכחיש, שאחרי שמשתמשים בו, השיער בכל זאת מבריק ונוח לסירוק. עכשיו — אני מקווה — באה הגאולה. חברת "אומגה קוסמטיקס", יצרנים ויבואנים של מוצרי קוסמטיקה, יוצאת בימים אלה לשוק עם מוצר חדש (ואכן שמו NOVO): שמפו־קונדישנר, בבקבוק קוסמטי, מצויד עם שרוך המאפשר תלייה על כיור או האמבטיה. התכשיר — אומר היצרן — מעושר בפרוטאינים, מזין את קצה השיער ומכיל דרגת PH ניטרלית־אופטימלית. יש בו גם חינה ולציתין טבעי, שנועד לחזק את שורשי השיער. כל הסיפור בבקבוק אחד (300 מ"ל) עולה 8.70 ש"ח, אבל כדי שלא יחשדו בי שאני טוענת, שהיא פרימיטיבית וחוזרת לבקבוק אחד, כוללת סידרת "נובו" גם מייצב (קונדישנר) עם חינה ולציתין, ומחירו 9.70 ש"ח. אומר היצרן — מומלץ לשיער בעייתי, שאיבד צבע או חשיפה גדולה לשמש; אין הוא מוותר כל ייחוד לקונדישנר, בתקווה שלא נעז לוותר עליו.

חינוך לצרכנות טובה

הרשות להגנת הצרכן של ההסתדרות מקדישה תשומת לב רבה, יחסית, להדרכת הצרכנים, וזה כולל לימודי צרכנות נכונה בבתי־הספר התיכוניים של רשת "עמל". עכשיו רואה אור חוברת "חינוך לצרכנות טובה" המיועדת לציבור הרחב, לכל מי שמעוניין, ונקווה שרבים מעוניינים. ב־56 עמודיה של החוברת מאמרים על פעילות צרכנית בישראל ובעולם, המחלקה להגנת הצרכן, הפרסומת והצרכן, פרסומת שנועדה לילדים, מדריך משפטי לקניות ושירותים ותקינה (תקן מהו?). מעוניינים במיוחד שני המאמרים, הקשורים בפרסומת, מאת פרופ' סיני דויטש, היועץ המשפטי של הרשות, אבל גם שאר הרשימות עניינית, חשובות וכתובות בצורה פופולרית.

החוברת היא צנועה מאד, מאויירת במקצת, בלי תצלומים, בלי צבע ובלי נייר כרומו — דוגמא לניצול נכון של כספי ציבור. על השער האחורי מודפסות כתובות של סניפי הרשות במועצות הפועלים, אליהם תוכל לפנות בכל מקרה של בירור, תלונה ויעוץ בנושא צרכנות. אני מקווה, שניתן יהיה להשיג שם גם את החוברת. הטלפון של הרשות בתל־אביב הוא 03־263582 בפרובינציה — במועצות הפועלים המקומיות. (צב"ש)

לכל אחד קורה נס

מי שמרגיש ראוי, מתוסכל, עצוב, בלתי ממוצה, וחושב, שהאושר נשקף רק בחלונו של השכן, עשוי למצוא תמיכה, או לפחות קצת הוראות ואהדה מורמים לו, בחוג ל"ניסים" (תרגום חפשי שלי מ"קורס אוף מיריקלס").

המיוחד בחוג, בנוסף לשמו, היא העובדה שהוא מועבר חינם, אין כסף כל מי שרוצה מצטרף, ומתקבל בחום רב על ידי המנחה האמריקאית, רותי רייכס, מורה לדרמה במקצועה. התורה הנלמדת בחוג, פרי סיפרת של הפסיכולוגית האמריקנית, פרנסיס ווגן ז"ל, מטיפה לאהבה ולאחוד אוניברסליים, ככוח חיובי ומסרה.

פעם היינו אחד, חלק מאהבה גדולה, (אפשר לקרוא לזה גם אלוהים). האלוהים האהבה, מאוסיינים בשלמות. לפיכך, כולנו מושלמים או לפחות נושאים את הפוטנציאל להיות כאלה. תסכול, קנאה, אכילה עצמית, אינם אלא פגע רע, המהווה מכשול להצלחתנו. באפשרותנו לשלוט בם, ולהשיג כל מה שאנו חפצים בו. מסקנה: אין משהו בלתי מושג. הכל שאלה של רצון והשקעה.

הלכה למעשה, באים לדירה קטנטנה בתל־אביב, ופוגשים בדלת את רותי, שהיא חוויה כשלעצמה, ורק בשבילה כדאי לבוא. אחר כך פוגשים גם את כל השאר.

פותחים בוידוי קטן. כל אחד מספר על נס שקרה לו, בשבוע האחרון. (נס, לצורך העניין יכול להיות שמש זורחת, אם זה מה שעושה אותך מאושר/ת). הכוונה היא לחשוב באופן חיובי, בטרמינולוגיה של ניסים. אחר כך רותי מלמדת, בשפה האנגלית, פרק נוסף מהספר, ומסבירה. מי שמתנגד, או רוצה להוסיף, עושה זאת, במגבלות הזמן.

חלק חשוב בפגישה היא ההתייחדות עם עצמך. עוצמים עיניים, ולקולה של מוסיקה מרגיעה והוראותיה של רותי, מתנקים מכל התסכולים. "תרגיש את פעימות ליבך, תרגיש שאתה אוהב, תחילה את כל האנשים בחדר, אחר כך את כל השכונה, אחר כך את כל העולם". לפני שהולכים הביתה, ולאחר הפסקת קפה ועוגיות שוב עוצמים עיניים, ושולחים לעצמנו על כל מה שהיינו רוצים להיות ואנחנו לא.

לסיום — לוקח כל אחד פתק מקופסא, המאגרת בתוכה אמרות שבר שנאספו מהספר, ברוח ההגשמה הקבלה והאהבה העצמית, כדרך לשלמות ושלווה. בפתק שלי נכתב: לרוח חשוב יותר לתת, מלקבל, הכוכבים מיהרו לעדכן אותי שזה בהחלט מסר יפה בשביל מפגש ראשון.

נרקיס טל־וינברג

אוכל

ליל האיגואנה המאודה

„מה שהוא כמעט רעל לאחד הינו מעדן לאחר", אומר הפתגם. ובאמת, תושביה המקוריים של אמריקה הלאטינית אוכלים דברי־מזון מוזרים למדי (בעינינו): הקאמפסינוס ברמות פרו נהגים מתוירוני־ים צלויים, הגרלים בכתיהם ובאוורים מסריימים של ונצואלה אוכלים — עם השעועית השחורה והאורז — סטייקים של עכברי מים, שמגדלים אותם בחוות מיוחדות...

קצת צפונה משם, בפנמה, אוהבים התושבים במיוחד איגואנות מאויידות, אך בזמן האחרון לא נותרו בשביל קדירת הבישול אלא מעטות מלטאות הענק, שניזונות דווקא מצמחים. במשך מאות שנים נצודו בשל ביציהן ואיבריהן הפנימיים, ובאחרונה הורסים את מרחב המחיה שלהן ביערות הטרופיים, על־ידי ביעור עצים למען הפקת אדמה חקלאית חדשה. בשנים האחרונות בוערו באמריקה הלאטינית עשרות מיליוני דונאמים של יער, אך לרוע המזל התברר, שאדמת יערות העד איננה פוריה ביותר. כך צץ במוחות מרענים הרעיון שאומר: שבמקום להשמיד יערות להשגת מזון, כדאי לייצר בשר על־ידי גידול איגואנות בתוך הצמחיה הטבעית. לא־מכבר שיחררו מרענים מן המכון הסימתסונייני בוושינגטון ביערות פנמה מאות איגואנות שגודלו בשבי.

אך כדי להפוך גידול איגואנות לענף כלכלי יש עוד להקדיש מחקר רב להרגלי החיים שלהן. אומר דאגמאר ורנר מן המכון הסמיתסונייני לטרופים בפנמה: „יעברו עוד לפחות 7־8 שנים עד לייצור מקצועי של בשר איגואנות. לפי שעה כבר התברר לנו כיצד נרגרות בידי הלטאות וכיצד האיגואנות מגדלות את צאצאיהן. בג'ונגל עוברת רק אחת (מכל עשרים) את שנת חייה הראשונה, ואולם בשבי שורדות למעשה כולן. אותה עליה בשעור ההישרדות מביאה עמה בדיוק את מיספר הצאצאים הדרוש לחידוש האוכלוסיה של מין בעלי חיים".

עלים שרופים

לאחר שהחוקרים גילו כיצד יש לאכסן את האיגואנות ולטפל בביציהן, הם חקרו איזה מזון הן מעריפות, והתברר שהן מסתגלות לכל ירק מצוי. אפשר לגדל אותן על־פני שטח קטן, שכן הן אוהבות לשהות ללא נוע בצוותא, במקשמות של שמש. הן אף אוכלות עלים שרופים מקרני השמש, שבעלי חיים אחרים בוחלים בהם. עם סיפוק צרכיהן הבסיסיים גדלות הלטאות הללו במהירות מסחררת. ניצולת המזון של גופן היא כזו של מיטב הבקר ותוך שלוש שנים מגיעות הן למלוא גודלן. הנקבות, שאורכן בין מטר וחצי ו־3 מטרים, מטילות אז מדי שנה 30 עד 40 ביצים. נוסף על כך עולה קצב הגידול שלהן כפליים, אם מוסיפים למזונן תוספות זולות כעצמות, טויה ושאריות בשר ודגים. כ„מדגרות" לביצים ניתן להשתמש בגביעי פלסטיק מלאים חול, ואז מתבקעות הלטאות הקטנות בתוך שלושה חודשים.

עד כה שוחררו בג'ונגל 1,200 איגואנות, ש־40 אחוזים מהן (לפחות) עדיין חיות. הן הוכיחו גם בחופש את נטייתן לחיים בצוותא...

המרענים עורכים, לצד מחקריהם, גם פרוייקט חינוכי בין האיכרים ומייעצים להם להקים חוות משלהם, שאינן דורשות שטח מיוחד: עצי פרי ועצים המשמשים להפקת חומר הסקה מספקים לאיגואנות את המזון הדרוש...

„ולטווכב", ציריך

טעמו של בשר איגואנה דומה תחילה לעוף הציד ואחר־כך לטעם צבים

הריבה של הומרוס

הארכיאולוג היווני סאוואס קאסאס חושף את „הריבה" העתיקה. לאו דווקא במעודר במנהג הארכיאולוגים, אלא בעבודת נמלים — בתוך הספריה של המכון הארכיאולוגי הגרמני, הוא מצא את המתכון ל„קידונומלי" — מלשון „קידוני" — חבוש ו„מלי" — דבש, כלומר חבושים כבושים בדבש.

בעקבות גל „המזון הטבעי", שלא פסח אף על יוון, צץ במוחו הרעיון לחפש בחיבוריהם של סופרים יוונים ורומיים עתיקים: ככלות הכול יש להניח, כי כבר בימי העתיקים עסקו בשימור מזון, וזאת ללא כימיה...

מקורות מצויים למכביר. הנה, למשל, כתב הרופא הראשי של צבא רומי, פדאניוס דיוסקורידס, במאה הראשונה לספירה: „ואולם את המלומלי, המכונה גם קידונומלי, מכינים על־ידי כיבוש חבושים, שמהם מוציאים את החרצנים, בדבש". זה נשמע פשוט. אך לסאוואס קאסאס כלל לא היה קל לאתר את הרמזים הרבים בספרות ולנסות את המרשמים הרבים גם אם הם בני־ביצוע. ומאז הכול דביק מדבש בביתה של משפחת קאסאס...

המזווה של בית סאוואס התמלא מדפים־מדפים מלאי צנצנות עם כתובות המכילות, מלבד התוכן וההרכב, גם נתונים מדוייקים על המקורות: הנה הכתובת המסתורית „הומ', אוד' 10; 235" שפירושה פשוט: הומרוס, אודיסיאה, שירה מס. 10, טור 235. שם מתואר כיצד אירחה הקוסמת קירקה את אודיסיאוס ואנשיו „היא... עירבבה גבינה גרורה עם קמח ודבש צהבהב, וכן יין פראמני, ולתוך המאכל נסכה מיצים משכרים למען ישכחו כליל את מולדתם". על „המיצים המשכרים" פסח סאוואס, כמובן...

אמצעי שימור

אנו קוראים על הצנצנות את שמותיהם של היסטוריונים ופילוסופים, כגון וארה, פליניוס ואפילו אריסטו. שלושת האדונים הללו, שבדרך כלל עסקו בנושאים רוחניים, תמימי דעים שדבש־קורנית הטעים ביותר הוא זה שמוצאו מרכס הרי הימטוס, מדרומה־מזרחה של אתונה.

ואכן דבש היה מלת הקסם ואמצעי השימור בה"א הידיעה של הזמן העתיק, שמסביבו מתנהלים כל ניסוייו ומחקריו של סאוואס קאסאס. במצרים הפרעונית השתמשו בו מלבד במאכלים גם לחניטה,

והוא ממלא תפקיד חשוב בתנ"ך ואף במיתולוגיה היוונית. יוונים ורומאים עסקו בתיאוריה ובניסויים בתחום גידול דבורים ורשמו את התוצאות. המומחה הרומי לחקלאות קולומלה חוזר ומדגיש את הדבש כחומר שימור של ירקות ופירות...

סאוואס קאסאס, שלמד ארכיאולוגיה ופילולוגיה במערב־גרמניה, מתכנן לייצור בקרבת מקום תולדתו בסלוניקי בייצור המוני „קידונומלי", שכבר קיבל עליו פאטנט. מטרתו היא להשיג פאטנט גם בגרמניה ולהקים בדרומה של ארץ הזאת בית־חרושת ל„ריבה עתיקה".

תידבק לשוני לחיכי

על טעם ועל ריח אין להתווכח — את זאת כבר ידעו הרומאים, אך אילו המתינו בסבלנות 2,000 שנה, והיו מציצים לעיר המסחרית טיט ע"ש לידר, במרכזה של גאליה, היו משנים את דעתם.

שכן בעיר הזאת — כיום טור ע"ש לואר בצרפת — שוכן המכון הצרפתי לטעם, פרי רוחו ומאמציו של ז'אק פויזי, היודע: על טעם ניתן לנהל ויכוח — מדעי, מדוייק וחסר פשרות. „30 אחוזים מאנשי החברה המערבית הינם סריסים מבחינת הטעם", סבור פויזי, המנהל מלבד המכון לטעם גם מעבדת מזון מקומית. לגבי נציגי אידיאולוגיות הזאת של החך היינו הך הוא אם הם בולעים פשטידת אספרגוס, המבורגר מחומם או כרובי חלבון...

פויזי רואה כיעוד חייו להוציא את בני זמנו מן הברבריות של „הלילה אל דרך הטעם התרבותי". בחברה המערבית שפתרה את בעיית התזונה מבחינה כלכלית ובאמצעות כללי התחבורה המודרניים ואשר יש לה גישה לכל המזונות ברחבי תבל מן הדין היה שיהפכו את ההנאה הקולינארית להוויה יומיומית...

„כרם רוב בני־האדם אינם מסוגלים, בשל המגבלות בטעמם, לנצל את כל האפשרויות הטמונות בהם. המכון בוחן, ראשית כל, היכן — אצל אדם מסויים — סף הרגישות ל־4 טעמי היסוד: מתוק, מלוח, חמוץ, מר. אם הסף הזה הוא נמוך — אם למשל, איש הניסוי מבחין כבר בכמויות זעירות מאוד של חומר ממתיק בתוך מים — הרי רגישותו גבוהה גם בתחומי חיים אחרים. אך שכיחים הרבה יותר הם המקרים ההפוכים, ואז הבריות מפצים את עצמם על האיכות החסרה לכמותו הם נעשים זוללנים.

לדעתו של פויזי חושבים הבריות לטעם מה שהוא באמת רק משפטים קדומים וזכרונות רעים מימי הילדות, שמוצאם אינו בחך אלא בסביבה החברתית. בקורסים הנמשכים עד לשנתיים מנסה המכון — יחד עם הלומד — לקבוע את פרופיל הטעם האמיתי שלו, לרדת לשורשי התנגדותו לגירויים מסויימים, למען יתגבר עליהם וימצא את אפשרויות הטעם שלו הם: אכן, כמעט תהליך פרוידיאני...

„די צייט", המבורג

קדיש של חילונים

מאת מנחם אשי

במאמר „קדיש שהתנייתם", שהתפרסם ב־9 באוקטובר, מסיק אריה פלגי מסקנות מרחיקות לכת מטריוויאלי ומפליג על דרך שיש בה כדי להחזירנו אל המחוזות מהם ברחנו — החזרה בתשובה.

אבא קובנר הסתלק מאיתנו בטרם עת. רעיונות רבים וטובים שהגה ותוכניות שטרם הושלמו יישארו מיותמים, יחד עם משפחתו, קיבוצו ורעיו שידעו את יצירתיותו שלא ידע שובע.

אבא, כידוע, ידע להפתיע ואף להדהים לעתים בביטוי מפתיע וברעיון שהעלה. אך מי שהכירו מקרוב למד לדעת, כי חריפות הביטוי שלו היא לא פעם מעין „ליצנציה פואטיקה" לגבי דבר שאיננו דווקא חמור כל־כך, אפילו בעיניו. בעומק נפשו לא היה חמור ולא קיצוני. הוא לא אהב ולא שנא באופן קיצוני — הוא היה טוב עין.

איש לא יוכל להצביע על מקרה שהיה מעורב במחלוקת באופן שיגרום לו להלבין פני אדם, או שינתק קשרים ללא אפשרות הידברות. הוא היה קל לכעוס ונוח לרצות. זכורים כמה וכמה ביטויים חריפים שלו על הנהגת התנועה ועל הקו שנקטה בסוגיות מסויימות — ולא נעו ולא זעו אמות הסיפים. גם כשחש עצמו נפגע, הוא לא הרעיש עולמות ואיכשהו הגיע להבנה ולפיוס.

היה לו יחס אמביוולנטי להרבה דברים שהיו קרובים לו ולאנשים שייצגו אותם. יהדותו היתה בדמו וממנה ובה נחתכו השקפותיו — על הקיבוץ, על התנועה, על פעילותו ועל כל אורח חייו. אך ניתן להוכיח, כי גם יהדותו ויחסו אל העם היהודי, אל הדת, אל העבר היהודי והשקפתו על עתיד העם הזה — כל אלה היו מיוחדים לו ולו לבדו.

כך הכרתי את אבא במשך קרוב ליובל שנים. והנה קרב קצו, וכאמור, בטרם עת, כשאבא ידע את מצבו לאשורו. מעידים על כך שיריו האחרונים, ולא רק השירים. לפני מותו ביקש מבנו שיאמר קדיש על קברו ומובן מאליו שבקשתו כובדה. פרט זה בביוגרפיה עתירת המעשים, האמירות, הרעיונות וההפתעות, בכתב ובעל־פה — לא קרירא ולא תמימא. לבנות דווקא על הפרט הזה תילי תילים של פרשנות ולהפליג ממנו לעבר כל השקפתנו החילונית ויחסנו אל הדת ואל המסורת, כמו שעושה זאת אריה פלגי, נראה לי למצער שטחי ואף מרגיז.

אבא קובנר לא עסק במכירת ברזל ישן — כל הגותו היתה יהדות על־פי דרכו, והיא פרושה על פני ספרים, מאמרים, חוברות ורשימות רבים. לבוא היום ולהסיק מפרט טריוויאלי מסקנות כה מרחיקות לכת ולראות בזה כעין צוואה רוחנית — מגוזם, מגוזם מאוד, חבר פלגי.

ממה נפשך, אם שאתה רוצה להחזיר אותנו לאמירת תפילות (למיז) כמצוות אנשים מלומדה, בלי לשאול אפילו לפירוש המלים — הרי את זה שללנו מכל וכל. ואם הכוונה לאמירת קדיש, תוך קבלת האמור בתפילה צבועה זו, כלומר — צידוק הדין גם על מי שמת בטרם עת, על כל הסבל הנורא שהיה מנת חלקו בטרם נפח את נשמתו — [illegible] שלנו?

טקס מכובד והולם

אומר אריה פלגי „בלתי אפשרי [illegible] ציוני בלי לדאוג לטיפוח הרציפות ההיסטורית היהודית, הספוגה באלמנטים חיוניים [illegible] לכן, גם האמירה „בעזרת השם" או „גמר חתימה טובה" הם לדידו כשרים [illegible] בשיח ושיג בינינו, החילונים. [illegible] „במקרה כזה, גם אמירת קדיש יכולה [illegible] מנהג הולם, משותף, ע"פ המסורת [illegible] האמונה באל. הטקס היה גובר על [illegible] והמנהג היה לתוכן (ההדגשה שלי — [illegible]) במצב הנוכחי החילונים מפסידים".

כאן צודק אריה פלגי. אילו היינו [illegible] את עצותיו המוזרות ומנכסים לעצמנו את הטקס של הדתיים, הוא היה על נקלה [illegible] על המלים והמנהג היה לתוכן". אם [illegible] שהוא רוצה, הריני שולל זאת בכל לשון של שלילה. הטקס השקט שלנו ואמיתות [illegible] אמת, ההולמים את חיינו ואת השקפתנו, [illegible] המת המוטל לפנינו, הוא לא פחות [illegible] מאשר הקדיש הדתי וצידוק הדין על [illegible] אפשר להצדיק. נראה לי, שאין דבר [illegible] יותר בלוויות של חללי צה"ל, ולא רק [illegible] כשהורים קוברים את בניהם, מאשר [illegible] תפילת „צידוק הדין".

מה הוא בעצם קדיש שאנו [illegible] „הקדיש הוא הכרזה שאנו מאמינים [illegible] האל ובגדולתו. הוא תפילה — [illegible] ויתקדש בעולם ומלכותו תתפשט על [illegible] הקדיש הוא הכרזה שהכל נעשה [illegible] ובהשגחתו המוחלטת, אפילו כש[illegible] נראים לאדם במבטו השטחי. [illegible] היתום, הוא מצדיק עליו את הדין [illegible] אמונה בבורא ובצדקתו." (מתוך „[illegible]" — ילקוט מושגים ביהדות)

אם זהו הדבר הקוסם לאריה פלגי [illegible] זיקנה — אין חלקי עמו. ידוע לי [illegible] רבים — בתוכם קיבוצי, המעפיל [illegible] הדרך לערוך טקס קבורה מכובד [illegible] בו מקום לרגש נחיתות מפני הטקס [illegible] המזוייף והמלאכותי, עם המקוננות [illegible] ועם כלי הקודש, העושים את קבורה [illegible] קרדום לחפור בו שלמונים.

אריה פלגי עשה הפעם עבודה לא [illegible] בין אם התכוון וגם אם לא התכוון [illegible] המליץ על דרך שיש בה כדי להחזירנו [illegible] המחוזות מהם ברחנו. לדרך הזאת יש [illegible] — חזרה בתשובה.

אי הבנת הנקרא

אריה פלגי מעיר:

מה שכתבתי הוא, שבימינו אי[illegible] להנהיג אמירת קדיש כמנהג עממי, [illegible] שאדם בעל השקפות חילוניות לא יכול [illegible] לחשוב על הנהגתו כמסמל איזו [illegible] הסטורית, כי החרדים והנגררים אחריהם [illegible] רואים בכך עוד נצחון להשקפ[illegible] הטוטליטרית על כולנו.

אני מצטער, שמנחם אשי בנה תילי [illegible] של הערכות, ביניהן גם אישיות [illegible] לצערי, גם בלתי מדוייקות על אי־הבנתו [illegible] הכתוב.

תעתוע מלולי

מאת משה ציזיק

ב„הדים" מחודש אוגוסט 18/7 מתפרסמת פגישה עם אלעזר גרנות מזב"ל מפ"ם המתייחס לשאלה „אם אכן חזקה חשותפות מבחינת התוכן הרעיוני והדמוקרטית היא בתחום המסגרת הפוליטית, נשאלת השאלה האם השותפות הרעיונית מחייבת קיום מערכת פוליטית עצמאית משלנו? האם תנועת רעיונית בלתי מפלגתית איננה מסוגלת להשפיע?" בין היתר הוא עונה „קולקטיביות רעיונית זו שהיתה כל כך אופיינית לקיבוץ הארצי הופרה לראשונה באשר הוחלט על הצטרפות למערך, במיספר חודשים מצומצם בהכרעה כוחנית. אינני אומר זאת מתוך גנאי. יתכן מאוד שהמציאות חייבה הכרעה כזו, אבל צריך להבין שמבחינת הקיבוץ היה זה שנוי גדול בדרך קבלת ההחלטות"

זאת היא התבטאות מפתיעה שאין לה כל קשר עם העובדות ההיסטוריות. על המערך הוחלט לאחר דיון ממושך שהתנהל גם מעל דפי „על המשמר", ובמסגרות אחרות. ההחלטה לא היתה חפוזה וודאי שלא כוחנית. (אל. גרנות לא פירש את הבטוי הכרעה כוחנית ולא מובן למה הכוונה). הכרעה כוחנית פירושה הכרעה באמצעים פסולים בלתי דמוקרטיים. ולא היא! בוועידה על הקמת המערך התנהל דיון פתוח ומקיף, וכאמור, קדמו לו בירורים שנמשכו חודשים. המשא ומתן עצמו על הקמת המערך אף הוא לא התנהל בצורה חפוזה, ועל כן כל התאור הזה של גרנות הוא ממש מצוץ מהאצבע ועוד יותר המורה הערכתו המטשטשת עובדות לגבי הפרדת הקולקטיביות הרעיונית. מתנגדי המערך התחלקו לשני גופים. היה גוף ובתוכו אלעזר גרנות שהתנגד, בתוקף למערך, אבל כאשר נתקבלה ההחלטה הוא לחם נגד המערך בפנים מפ"ם. חברים אלה לא עזבו את מפ"ם. לעומת זאת היתה קבוצה של חברים אשר לא קיבלו את המשמעת של החלטת הרוב והחליטו לפרוש ממפ"ם תוך שימוש שקרי בנוסחה כי הקולקטיביות הרעיונית אין פירושה קולקטיביות פוליטית. ללמוד, אתה יכול להיות שותף לקולקטיב הרעיוני של הקיבוץ הארצי, ויחד עם זאת להצטרף למפ"ק, למוקד, לר"צ מתוך שותפות פוליטית איתם. אלה שלא קיבלו את הכרעת הרוב של מפ"ם שהכריע לטובת הקמת המערך, הם הם אשר הפרו לראשונה את הקולקטיביות הרעיונית של הקיבוץ הארצי והם נושאים באחריות היסטורית לתוצאות של ההפרה הזאת.

אילו המפירים האלה היו נשארים בתוך מפ"ם, ולוחמים מבפנים נגד המערך, זה היה דבר לגיטימי לחלוטין מנקודת ראות הקולקטיביות הרעיונית, והרי ההיסטוריה של השומר הצעיר מוכיחה, כי תמיד היה מיעוט שלא קיבל הכרעת הרוב, אבל לא עזב את התנועה, ולעתים מיעוט זה הפך לרוב.

אכן בניגוד לסברות הקיימות מבחוץ הקולקטיביות הרעיונית היא מצוי המשוות חלוף רעות חופשי ומשמעת על קו סיכום הרוב, בלי שהמשמעת הזאת תמנע המשך המאבק על סי הרעות השונות, הקיימות בתוך התנועה. נוכחנו לדעת, כי מתנגדי המערך מלחמתם הממושכת, ועם שנוי בתנאים האוביקטיביים מספרם וכוחם גדל, עד כדי הכרעה שנתקבלה ברוב עצום לעזוב את המערך. ושוב ישנו מיעוט שחלק או חולק על סיכום זה של הרוב, אולם הוא לוחם מבפנים. תאורו של אל. גרנות מטעה, משום שהוא בלתי מדוייק.

'קוראץ' קורץ להפועל ת"א

הפועל תל־אביב — אינטר ברטיסלבה 86:111 (39:58)

מאת יצחק ויסתוף

שלושה עשר חודשים ציפה חיים זלוטיקמן, שחקן הפועל ת"א, למשחק שיאושש אותו מהמציאות הקשה ממנה סבל. אמש הגיע הזמן. זלוטיקמן היה הבולט בשורות קבוצתו שגברה על הקבוצה הצ'כית אינטר ברטיסלבה — 86:111 במשחק הראשון ביניהן בסיבוב השני של משחקי גביע קוראץ'.

1000 הצופים באולם הפועל ת"א (משחק ביתי של הצ'כים...) קיבלו בתשואות סוערות את מבצעיו של זלוטיקמן שקלע 26 נקודות, לחם בצורה מעוררת התפעלות ואף גילה יכולת נאותה בשמירה.

הפועל ת"א נתקלה אמש בקבוצה צ'כית מגושמת שצברה במהלך המשחק 49 עבירות. אמנם בקבוצה זו מככבים שלושה בין לאומיים — מטיצקי, זופה ופטרושקה אך מול הרכבה משופע הכוכבים של הפועל ת"א לא היה לצ'כים מה למכור.

לינטון טאונס פתח את המשחק בצורה מרשימה. טאונס קלע במחצית הראשונה 22 מ־28 נקודותיו. במחצית השניה נעלם למשך דקות רבות.

הווארד לאסוף שחימם את הספסל דקות רבות הוכיח את יכולתו כששיחק.

לאוואן מרסר וקארל איימוס שלטו ללא עוררין מתחת לסלים. מרסר עם 10 כדורים חוזרים ו־26 נקודות עלה ביכולתו על זו של איימוס שהסתפק ב־9 נקודות אך קלט 12 כדורים חוזרים. עמוס פרישמן והצעיר רותם ארליך לא בלטו כמו גם ג'ונתן דלול שפתח בחמישיה, גילה חולשה רבה ורק בסיום נכנס וקלע את 4 נקודותיו.

102 הפרש

קבוצת הכדורסל האיטלקית טרכוליני מאודינה השיגה נצחון אסטרונומי בסיבוב השני בגביע אירופה למחזיקות גביע משסוגרה בקומיסיון את קבוצת אנאר ניקוסיה 41:143.

נצחון חוץ השיגה גם ונטונר ברצלונה על קונטרון מלוקסמבורג 67:83.

לסקי ספרטק ניצחה את לנרקוון 86:94.

בשורות הקבוצה הצ'כית בלט אוטו מטיצקי עד יציאתו בחמש עבירות בדקה ה־24 וגאורג זופה שקלע 21 נקודות אך באחוז גרוע 8 מ־19 מהשדה (42 אחוז).

שחקני הפועל קלעו באחוזים גבוהים ביותר. זלוטיקמן זרק לסל הצ'כי 15 פעמים ודייק ב־12 זריקות. לינטון טאונס דייק ב־13 מ־20 (2 סלי 3) ואילו מרסר 9־15 מהשדה ו־8 מ־9 בעונשין.

הפועל ת"א שלטה בריבאונד — 30 לעומת — 19 של ברטיסלבה. שתי הקבוצות איבדו 11 כדורים.

הצ'כים הוליכו רק בפתיחה 0:3. לאחר מכן עבר היתרון להפועל ת"א — 11:29 בדקה ה־10, 36:56 (19) ובמחצית — 39:58.

בפתיחת המחצית השניה איימו הצ'כים קלות על יתרון הפועל — 65:52 (25), אך זלוטיקמן סחף את חבריו ליתרון 20 נקודות (80:100) שלוש דקות לסיום וליתרון השיא במשחק בסיום — 86:111.

שפטו מיהיי אלר מרומניה ודניאל בס מצרפת.

● קלעו להפועל ת"א: טאונס 28, זלוטיקמן 26, מרסר 26, לאסוף 9, איימוס 9, פרישמן 6, דלול 4 וארליך 3.

● קלעו לברטיסלבה: זופה 24, קרוביצקי 14, מיכליק 13, יעקובוביץ 12, פרוחאסקה 11 מטיצקי ופטרושקה 2.

שתי הקבוצות ייפגשו שוב מחר, באולם הפועל ת"א בשעה 8.30.

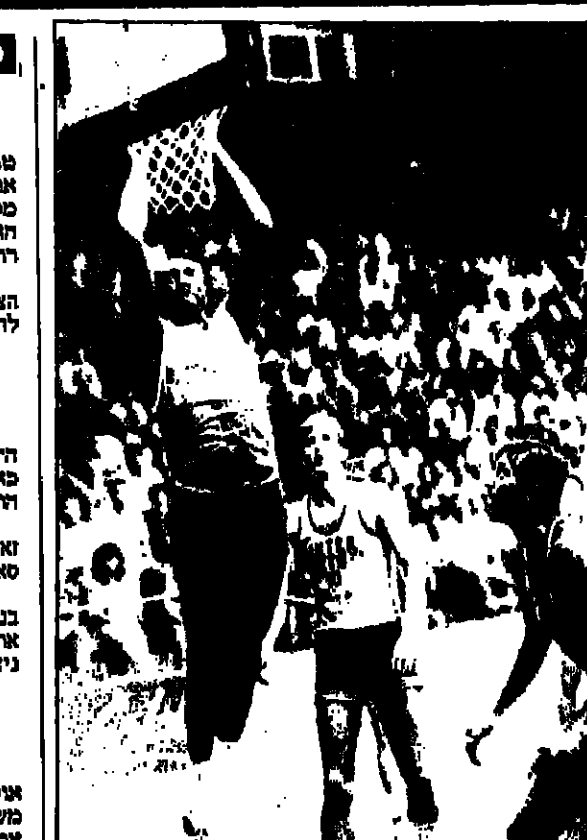

לאבן מרסר קולע שתיים מ־26 נקודותיו אמש לסל אינטר ברטיסלבה בנצחון 86:118. מימין נראה הצ'כי מיכליק ובמרכז חברו מטצקי. משחק הגומלין יערך מחר (צילום: אריה קנפר)

הנצחון הגיח מהספסל

מכבי תל־אביב — מכבי נתניה 74:92 (35:37)

מאת אורי שטיינבך

„גמרנו הימים של נצחונות ב־40 נקודות הפרש" כך סיכם אמש רלף קליין מאמן האלופה מכבי ת"א את נצחון הליגה על מכבי נתניה 74:92 במסגרת המחזור השלישי.

לרלף קליין היו סיבות לומר את המשפט הזה. מכבי של העונה איננה הקבוצה הדורסת והמפרקת קבוצות. תל־אביב פתחה אתמול את המשחק חלש, לפחות לגבי האמור למשחק ההתקפה. משך דקות רבות היו רק קן בארלו וקווין מאגי המוציאים לפועל מתחת לסל נתניה. מכבי היטיבה לשחק בהגנה אך לא הצליחה ליצור פער בנקודות. משך דקות רבות במחצית הראשונה

היה המשחק שקול.

סטייק ובראון, שחקני החיזוק של נתניה, יחד עם שלכטר, כספי ובלאט ידעו לשמור את קבוצתם בתמונה והביאו לתוצאת המחצית 35:37 לת"א.

במחצית השניה החל סטייק צולף לסל מכבי ת"א אבל זה לא הספיק לאורך זמן. בראון ספג עבירה רביעית במצב 47:52 לת"א ואז שלפה תל־אביב „אס" מהספסל — שטי דניאל. אחרי שתי נקודות במחצית הראשונה הוסיף, החל מדקה ה־29, עוד 14 נקודות והיה מעוותי הנצחון על נתניה. דניאל קבל קרדיט, הוכיח את יכולתו ויצר לרלף קליין „בעיה בריאה" לקראת משחק הגומלין מחרתיים בפורטוגל בגביע אירופה לאלופות.

מלבד דניאל בלטו מאגי ובארלו שריש גם במחצית השניה וכך קלתה מכבי, החל מדקה ה־28, ליתרון שהלך וגדל עד הסיום.

שפטו טור וורניק ושי שטריקס, לעיני 500 צופים, ביד אליהו.

● קלעו למכבי ת"א: בארלו 24, מאגי 22, דניאל 16, ג'מצ'י 15, קורנליוס 6, ברקוביץ 4, סימס 3 וארואסטי 2.

● קלעו לנתניה: סטייק 31, שלכטר 13, בראון 13, כספי 7, רוס 6, בלאט 3 וקרטר 2.

● טבלה לאומית

.1	הפועל חולון	3	215־259	6
.2	מכבי ת"א	3	240־275	6
.3	הגליל־העליון	3	230־260	6
.4	אלי. נתניה	3	246־258	5
.5	הפועל ת"א	2	145־174	4
.6	אלי. רמלה	3	254־234	4
.7	מכבי חיפה	3	287־280	4
.8	הפועל י"ם	3	280־286	4
.9	בית"ר ת"א	2	175־167	3
.10	הפועל חיפה	3	228־202	3
.11	מכבי נתניה	3	270־230	3
.12	מכבי ר"ג	3	314־259	3

● מלך הסלים

.1	ביניון	(מכ. חיפה)	89
.2	ליף	(גליל־עליון)	86
.3	דאוסן	(הפ. חולון)	82
.4	פורסט	(אלי. רמלה)	74
.5	סטק	(מכ. נתניה)	70
.6	יוסטון	(הפ. חיפה)	69
.7	מאגי	(מכבי ת"א)	68
.8	בנט	(הפועל י"ם)	67
.9	קילינג	(מכבי ר"ג)	65
.10	בראון	(הפועל י"ם)	64

● במחזור הבא

● יום רביעי, 28 באוקטובר: מכבי ת"א — הפועל הגליל־העליון.

● יום חמישי, 29 באוקטובר: מכבי נתניה — הפועל ת"א; אליצור [illegible] רמלה — בית"ר ת"א; מכבי רמת־גן — אליצור נתניה; הפועל ירושלים — הפועל חולון; הפועל חיפה — מכבי חיפה.

הפועל ובית"ר ת"א שוב בערד

מאת יצחק ויסתוף

קבוצות הכדורסל של בית"ר ת"א והפועל ת"א ייפגשו שוב בערד ביום חמישי הי"ב בנובמבר למשחק חוזר לאחר שהמשחק ביניהן במחזור השלישי בליגה הופסק בדקה ה־29 בשל תקלה בתאורת האולם.

הוועד המשפטי של איגוד הכדורסל, [illegible] עו"ד צבי ימה, שהתקבל על דעת השופטים והמשקיף קבע כי לא היה חשש למעשה זדון של מי מאנשי המקום או בית"ר ת"א.

לא להיתפס לשאננות

עם מיקדמה של שתי נקודות מארחת הערב הפועל הגליל העליון את אולוויק השבדית בגביע אירופה למחזיקות גביע ★ המאמן קצורין: „רק לנו יש מה להפסיד"

מאת יצחק ויסתוף

„הבעיה של הפועל הגליל העליון היא לשמור על המתח ולא להכנס לשאננות. אמנם ניצחנו במשחק הראשון את אולוויק בשבדיה 93:95, אך השבדים „הוכיחו כי הם קבוצה שווה לנו ולפיכך הכל פתוח. כיום רק לגליל יש מה להפסיד — אמר אתמול מולי קצורין מאמן הפועל הגליל העליון לפני המשחק הערב נגד אולוויק בסבוב השני בגביע אירופה למחזיקות גביע.

הקבוצה השבדית נחתה בישראל לאחר חצות. מנמל התעופה המשיכו השבדים לכפר המכביה ורק הבוקר יגיעו לכפר גלעדי שם יקיימו אימון קליעות קל. לשבדים מתוכנן טיול בגליל מחר ובשעות הערב ישובו לשבדיה.

החמישיה של הגליל שתפתח (המשחק יחל ב־8 בכפר גלעדי) תכלול את: ליף, הנפלד, פרימן, מרטין ופליישר.

אולוויק אותה מאמן אייבן רנקן תופיע עם פרום, צ'פמן, סאבו, ג'ונסון וראם.

ישפטו מיהיי אלר (רומניה) ודניאל בס (צרפת). המשקיף: אפרים אטלס.

בת־ים נגד כפר־סבא הערב בקרב־מוקד בליגה

● כדורעף

המעניין בין משחקי המחזור הד' בליגה הלאומית בכדורעף יהיה הערב ב־7 בבת־ים, כאשר קבוצת הפועל בת־ים תארח את הקבוצה החזקה של הפועל כפר־סבא.

לשתי הקבוצות מלוא הנקודות בשלושת המחזורים הראשונים (6). רן בורר ששיחק בעבר בבת־ים יתמודד נגד חבריו לשעבר, ספק אם בת־ים, המבוססת בעיקר על שחקנים צעירים, תוכל לעמוד מול כוכבי כפר־סבא. ישפטו טמפלחוף וסמי ממרן.

● המוליכה בטבלה, הפועל מטה־אשר, תקיים משחק־חוץ בתל־אביב נגד הפועל רמת־אביב. נראה שרמת־אביב, עם אליעזר כגן, תיאלץ ל„בלוע" הפסד רביעי רצוף. ישפטו מיקי ממרן ופטר טוביה.

● דרבי של עמק־חפר יהיה בהעוגן בין קבוצות הפועל העוגן והפועל המעפיל. האורחים מהמעפיל עדיפים. העוגן תנסה להפתיע. ישפטו: רוזנטל ותרום.

● מיפגש־שעלות ייערך ברמת־השרון, בין א.ס. רמת־השרון והפועל איחוד־עירון. מאבק פתוח בין שתי קבוצות בשורותיהן כדורעפנים ותיקים. ישפטו קמל ושמפלינר.

● קבוצת מכבי חיפה תארח את מכבי פתח־תקוה, בקרב בו תהיה, קרוב לוודאי, עדיפות לחיפנים, המנוסים יותר. ישפטו רוזנברג וברונוסר.

● קבוצת הפועל שריד/העמקים תיאלץ לספוג הפסד רביעי כשתארח את הפועל קרית־אתא החזקה, בשיפוטם של שוהם וולצברג.

הטבלה

.1	הפ. מטה־אשר	3	0־9	6
.2	הפועל כפר־סבא	3	2־9	6
.3	הפועל בת־ים	3	3־9	6
.4	מכבי חיפה	3	5־8	5
.5	הפ. קרית־אתא	2	1־6	4
.6	הפועל המעפיל	2	1־6	4
.7	מכבי פתח־תקוה	3	7־4	4
.8	הפ. רמת־אביב	3	9־3	3
.9	הפועל שריד	3	9־2	3
.10	איחוד־עירון	3	9־1	3
.11	הפועל העוגן	3	9־1	3
.12	א.ס. רמת־השרון	1	3־0	1

אוסטרליה הובסה באליפות אסיה

באליפות אסיה בכדורעף המתקיימות בבירות ניצחה פאקיסטן במפתיע את אוסטרליה 0:3.

סין הביסה את איראן 0:3 ובאותה תוצאה גברה דרום קוריאה על עיראק, יפאן על סעודיה והודו על תאילנד. כווית, המארחת גברה על שכנתה [illegible] 2:3.

● מאמן קבוצת אבילינו האיטלקית, לואיס הצ'יאר מבראזיל, התפטר מתפקידו ובמקומו מונה מאמנה לשעבר של פיורנטינה יוג'ני ברסליני.

כתום משחקי המחזור השלישי בליגה הלאומית לנשים בכדורסל

ארבע נותרו בלתי מנוצחות

מאת יוסף הכם

קבוצות הפועל גלבוע, אליצור תל־אביב, מכבי תל אביב והפועל גבעת חיים נותרו בלתי מנוצחות בתום משחקי המחזור השלישי בליגה הלאומית לנשים בכדורסל.

● באולם בבית אלפא קצרה הפועל גלבוע נצחון שלישי רצוף כאשר הביסה את העולה לליגה הלאומית אליצור פתח תקוה / תל אביב 34:81 (17:47). הירבו לקלוע להפועל גלבוע: רונית גורפינקל 19 (3 סלי 3), גבריאל 17, צפוני 12 וכרס 11. הירבו לקלוע לפ"ת / ת"א: גולדשטיין 11, איזנברג 9 ובן שושן 5. שפטו ישראל תמיר ולוי סלקר.

● באולם בכפר הירוק גברה מכבי תל אביב על מכבי קרית מוצקין 62:80 (38:38). הירבו לקלוע למכבי ת"א: קסטן 22, ינצקי 16, גיוסטר 15 ולב 13. הירבו לקלוע למוצקין: יערי 15, סנא 16 והרגמן 16. שפטו רוק ווילדרומן.

● באולם ציונים בקריאת גברה במשחק חוץ בני יהודה תל אביב על אליצור קרית־אונו 71:82 (38:47) לימור מזרחי קלעה 25 נקודות לבני יהודה. לאליצור קרית־אונו הירבו לקלוע: גילה מלין 30 (5 סלי 3) וגרינשטיין 15. שפטו גרימן וציוזרמן.

● באולם האוניברסיטה ברמת אביב הביסה אליצור תל אביב את הפועל ירושלים 37:104 (23:46). הירבו לקלוע לאליצור ת"א: גרוסמן 37, דרייגור 26.

מאמן נשות אליצור ת"א התפטר

מאת יוסף הכם

יצחק (הוקי) יעקובוביץ, מאמן אלופת הנשים בכדורסל אליצור ת"א, התפטר במוצאי שבת.

המאמן המתפטר הדגיש כי הסיבות להתפטרותו הן היעדר הנהלה („אין עם מי לדבר"), טיפול בדברים טכניים (המאמן צריך לדאוג לשתייה ולאולמות") ובעיות אישיות וכספיות עם השחקניות.

אמש אימן את הקבוצה הירושלמי חנן גולדרמן.

● באולם הפועל ראשל"צ גברה במשחק חוץ הפועל תל אביב על אליצור ראשל"צ 38:87 (18:50) הירבו לקלוע להפועל ת"א: גת 20, לקס 18 וזולק 15. גורדן קלעה 12 נקודות לראשון לציון. שפטו בן עזרא ובן עזרי.

● למשחק שאמור להתקיים שלשום בגבעת חיים בין הפועל המקומית והפועל חיפה לא הופיעו שופטים.

● הזר האמריקאי אלואה חליל ניצח בריצת המרתון של העיר הצרפתית ריימס כשעבר את המרחק בשעתיים, 16 דקות ו־29 שניות.

● ליגות באירופה

ליברפול מתחזקת

קבוצת ליברפול המצוינת בראש טבלת הליגה האנגלית תיגברה אתמול את שורותיה בשרכשה מקבוצת אוקספורד את קשרה האירי הבין־לאומי רי האוטן תמורת 800 אלף לי"ש.

האירי דחה קודם לכן את הצעותיהן של דרבי ונוטינגהם להצטרף אליהן.

הכוכב האדום הובס ביוגוסלביה

הפתעה מרעישה חוללה מחזור הי־11 בליגה היוגוסלבית בכדורגל כאשר הכוכב האדום בלגרד הובסה ע"י ואלאז מוסטאר 5:0.

בראש הטבלה צועדת דינאמו זאגרב שניצחה 0:3 את זלג'ניצ'אר סאראייבו.

לדינמו 15 נקודות ומקדימה בנקודה את ואלאז ורייקה שניצחה את פרישטינה 0:2. פרטיזן בלגרד ניצחה את ניש 0:1.

אויפשט ואטו בראש בהונגריה

בהונגריה צועדת בראש אויפשט עם 15 נקודות מ־10 משחקים ומקדימה בהפרש שערים את ראבה אטו.

אויפשט סיימה ללא שערים עם קאפושוואר ואטו ניצחה את דברצן 1:2.

האלופה מ.ט.ק נוצחה בדרבי של בודפשט ע"י ואשאש 1:0.

במוקדמות אליפות אירופה עד גיל 21

איסלנד — צ'כוסלובקיה 4:4

נבחרת הכדורגל של איסלנד הצליחה לסיים בפראג בתיקו 4:4 במוקדמות אליפות אירופה עד גיל 21 לאחר שהוליכה 2:3 במחצית.

צ'כוסלובקיה צועדת בראש בית מס' 6 עם 8 נקודות משישה משחקים והיא מקדימה ב־2 נקודות את דנמרק.

במשחקים נוספים באותה מסגרת הכניעה ספרד את אוסטריה 0:3 ומוליכה בבית מס' 1 עם 8 נקודות מ־5 משחקים. הולנד גברה על לוכסמבורג 0:1 ומוליכה עם 6 נקודות מ־4 משחקים ומקדימה בהפרש שערים את בולגריה.

הונגריה ויוון סיימו בתיקו 2:2. יוון צועדת בראש בית 5 עם 9 נקודות מ־6 משחקים ומקדימה ב־4 נקודות את הונגריה מ־5 משחקים.

אנגליה ותורכיה נפרדו בתיקו 1:1 ובבית 4 מוליכה יוגוסלביה בהפרש על אנגליה. לשתיהן 3 נקודות.

סקוטלנד ניצחה את בלגיה 0:1 ומוליכה ביתרון משמעותי עם 7 נקודות מ־4 משחקים ב־4 נקודות יותר מאשר אירלנד.

● ליגה אזורית

האלופה כיבתה להבות הבשן

מאת אביהו שפירא

משחקי הסיבוב הראשון בליגה האזורית בכדורגל גליל עליון נפתחו בשבת כאשר האלופה קרית שמונה הביסה את להבות הבשן 3:7.

בחמשת המשחקים שנערכו הובקעו 35 שערים. התוצאות הנוספות — עמיר 2:11 נאות מרדכי — איילת השחר 5:13 ראש פינה — ריחנייה 5:13 דישון — מרגליות 3:3.

מחזור שני בליגת יואב

משחקי המחזור הד־2 בליגת המועצה האזורית יואב בכדורגל נערכו בשבת.

התוצאות: זיקים — ברור חיל 5:13 כרמיה — גלאון 16:13 יכיני — רבדים 4:13 גן־יבנה — גת 10:4.

דאבל לגבעת־חיים

זכו גם בגביע המדינה לאחר נצחון 9:16 על הפועל קרית־טבעון

● כדורמים

מאת יצחק אשל

קבוצת הכדורמים של הפועל גבעת־חיים השלימה אתמול דאבל כשזכתה גם בגביע המדינה לאחר שגברה במשחק הגמר על הפועל קרית־טבעון 9:16.

זו הזכיה הי־14 של גבעת־חיים בגביע המדינה וזכיה שישית בדאבל.

בפתיחת המשחק היתה התוצאה 2:2 אולם גבעת־חיים, הגבירה את הקצב והבקיעה 8 שערים לעומת 2 של קרית טבעון.

פער השערים 6 עד 7 שערים נישאר עד לסיום.

כבשו לגבעת־חיים: טל סגונית 4, רמי פאריור וארנון פלג 3 כ"א, עוזי הדר, אייל קניץ ועומר פרידמן 2 כ"א.

לקרית־טבעון אוהד בר־דרור 4, רוני קרן ואבי שנלר 2 כ"א ורן וורדה 1.

המשחק היה בבריכת מכון וינגייט ושפטו בן יאיר סקליק ויצחק לוי.

תכונה בפ"ת לקראת האלופה

חמישים שוטרים וחמישים סדרנים ואנשי בטחון ישמרו בשבת הקרובה באיצטדיון המושבה בפתח־תקוה בעת המשחק בין הפועל פתח תקוה לאלופה בית"ר ירושלים.

ההנהלה הפתח־תקוואית מקוה למכור 4000 כרטיסים שיכניסו לקופה כ־100 אלף שקלים.

בית"ר ת"א יבחן הסגל

מאת ראובן [illegible]

נבחרת הכדורגל הלאומית של ישראל תקיים היום משחק אימון עם קבוצת בית"ר תל אביב בשעה 2.45 באיצטדיון העירוני ברמת גן.

המאמן הלאומי מילאנצ'ו מיחיץ' זימן 17 שחקנים ובהם את [illegible] דניאל בריאזלובסקי, [illegible]

הביוב של צפת מזהם את נחל עמוד והכינרת

מאת יהודה צור,
כתב „על המשמר"

רשות שמורות הטבע הגישה תביעות משפטיות נגד עיריית צפת בשל זיהום מי נחל עמוד והכינרת מהביוב הזורם ממכון הטיהור שבאחריותה.

הרשות ביקשה גם ממינהלת הכינרת ומנציבות המים לפעול להפסקת זרימת הביוב.

פקח רשות שמורות הטבע בנחל עמוד, נרב ליפשיץ, אמר, כי עשרים טונות של ביוב גולמי זורמים זה כמה ימים לנחל עמוד שליד צפת ומשם לכינרת והנזק שנגרם לשמורה בשל כך הוא כבר מאור.

ברשות מציינים, כי עיריית צפת בנתה את אחד ממיתקני הביוב המשוכללים בארץ, אולם עקב הזנחה וחוסר טיפול נכון הביוב זורם לכינרת.

נבון הורה לבדוק השיטה ההונגרית לטיפול בפגועי מוח

מאת יוסף שמי,
כתב „על המשמר"

שר־החינוך הורה לבדוק את השיטה ההונגרית לטיפול בילדים פגועי מוח, לאחר שהורים רבים שסידרו לילדיהם פגועי המוח טיפול כזה מסרו, כי הדבר שיפר את מצבם.

במכון על שם „אנדריאס פטו" בבודפשט מנסים להתגבר על הפרעות מוטוריות הנובעות מפגיעה מוחית על־ידי הפעלה מודעת של מערכות מוטוריות, והפעולות אוטומטית אצל בריאים.

אביו של אחד הילדים שקיבל טיפול בהונגריה הקים ארגון בשם „קרימה", שנועד לקדם את השיטה ההונגרית בישראל.

כאמור, הורה השר נבון לבדוק את הנושא וארגון הג'וינט בישראל הסכים לממן יציאת משלחת מהארץ להונגריה לשם לימוד השיטה.

הוועדה המקומית לתכנון ובניה
חולון

הודעה על פי סעיף 149(1) לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

ניתנת בזה הודעה כי חברה יונה אושפיז מגשי חשמל בע"מ פנתה לועדה המקומית לתכנון ולבניה חולון בבקשה לאשר (בהסכמת הועדה המחוזית), עפ"י הוראות סעיף 149 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה-1965, סטיות בין התרשים להלוקת הקרקע שהוכן עבור החברה לעיל בנין אחוד החלקות 8, 7, 6 בגוש 6780 בתכנית בנין עיר מפורשת מס' ח/36 אשר הודעה בדבר מתן הרשאה לתת לה תוקף נתפרסמה בילקוט הפרסומים מס' 616 מיום 4.12.1958.

כל מי שיש לו התנגדות מאיזו סיבה לבקשה הנ"ל, יואיל להגישה לועדה תוך 15 יום מיום פרסום הודעה זו.

עו"ד חיים שרון
יו"ר הועדה המקומית
לתכנון ולבניה, חולון

עיריית אשדוד

הוועדה המקומית לתכנון ולבניה
הודעת פרסום שמוש חורג עפ"י הוראות סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

בהתאם לסעיף 149(1) לחוק התכנון והבניה תשכ"ה-1965, ניתנת בזה הודעה כי הוגשה לועדה המקומית, בקשה להתרת שמוש חורג [illegible] מס' 104/01/3 [illegible] 14, [illegible] אשדוד. [illegible] בגוש 3075 ברחוב האלמוגים 11 אשדוד.

כל המעוניין יוכל לעיין בבקשה ובתכנית המוצעת אליה ללא תשלום, במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה אשדוד, בשעות קבלת קהל.

כל הרואה עצמו נפגע או עלול להפגע כתוצאה מאישור שמוש חורג רשאי להגיש התנגדות מנומקת בכתב המוקדם במשרדי הועדה המקומית הנ"ל, תוך 14 יום מפרסום זה.

א. אזולאי, יו"ר הועדה המקומית
לתכנון ולבניה, אשדוד

עיריית הרצליה

הוועדה המקומית לתכנון ולבניה
מרחב הרצליה

הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

נמסרת בזה הודעה בהתאם לסעיף 149 לחוק הנ"ל, כי לוועדה המקומית לתכנון ולבניה מרחב הרצליה, הוגשה על־ידי כלילה בן עמרם רח' אבן גבירול 94 ת"א, בקשה המתייחסת לקרקע שבמקום.

שם הישוב הרצליה, רח' המתמיד גוש 6546 חלקה 224 ומחוזה, הקלה לגבי המותר באזור בו מבוקשת ההקלה האמור, דהיינו הקלה 6% באחוזי בניה דהיינו 56% במקום 50% המותרים.

כל המעוניין יכול לעיין בבקשה הנ"ל במשרד הוועדה המקומית ברחוב סוקולוב 10 הרצליה בימים ובשעות שהמשרד האמור פתוח לקהל, וכל הרואה עצמו נפגע ע"י אישור הבקשה הנ"ל יוכל להגיש התנגדות מנומקת למשרדי הוועדה המקומית האמור בכתובת הנ"ל תוך שבועיים מיום פרסום מודעה זו.

אלי לנדאו, יו"ר הוועדה המקומית
לתכנון ולבניה מרחב הרצליה

עיריית חיפה

משרד מהנדס העיר

הוועדה המקומית לתכנון ולבניה
העיר חיפה

רח' ביאליק 3 חיפה, טל' 04-640776

הודעה על־פי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

ניתנת בזה הודעה כי הוגשה בקשה על־ידי שיכון עובדים בע"מ — לאיחוד החלקות 103 ו־104 בגוש 10802, שכונת נוף־ים, בסטייה מתוכנית חפ/1403, המראה אותם כשני מגרשי בנייה נפרדים.

אפשר לעיין בבקשה באגף לפיקוח ורישוי על הבנייה, בבניין העירייה, רחוב ביאליק 3, חיפה, בימים: א', ב', ה', בין השעות 08.00—11.30.

המעוניין להגיש התנגדות לבקשה, ימציאה לפי הכתובת דלעיל, תוך שבועיים מיום פרסום הבקשה.

ב/איתמר יובינץ,
מהנדס העיר

הוועדה המקומית לתכנון ולבניה
נתניה

ניתנת בזה הודעה כי לוועדה הוגשה בקשה לאישור תוספת / בניית מגורים לבית על חלקה 29 בגוש 8258, רח' ברוך רם מס' 11 — בחריגות בתקלה: 30 מ"ר (3%) ו־22 מ"ר בקומת מרתף.

תכנית מס' 102/87, ת.ב. 6888.

את התכנית ניתן לראות במשרדי הוועדה.

התנגדויות אפשר להגיש תוך משך שבועיים מיום פרסום מודעה זו.

י. אלרואי —
יו"ר הוועדה המקומית

חוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965
מרחב תכנון מקומי רעננה

הודעה בדבר אישור
שינוי תכנית מתאר מקומית

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה—1965, כי הוועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז המרכז, אישרה, באישור שר הפנים, שינוי תכנית מתאר מקומית, הנקרא: „שינוי תכנית מתאר מקומי מס' רע/118/1/ב'.

ואלה הם השטחים הכלולים בשינוי התכנית: גוש 7651 חלקה 272 — רחובות הצמחונות, התאנה.

עיקרי הוראות שינוי התכנית: שינוי יעוד משטח ציבורי לשטח מגורים א', קביעת דרך משולבת חדשה קביעת זכויות בניה, גובה בניינים וקווי בניין.

ההודעה על הפקדת שינוי התכנית יחד עם התשריט המצורף אליו, פורסמה בילקוט הפרסומים מס' 3381 התשמ"ו, עמ' 3109, ובעתון בוקר „הצופה" מתאריך 3.9.86 ובעתון ערב „חדשות" מתאריך 3.9.86 בשפה העברית ובעתון בוקר נוסף „על המשמר" מתאריך 3.9.86 בשפה העברית.

שינוי התכנית האמור בצורה שבה אישרה הוועדה המחוזית, ביחד עם התשריט המצורף אליו, הופקד במשרדי הוועדה המחוזית האמורה וכן במשרדי הוועדה המקומית לתכנון ולבניה וכל המעוניין רשאי לעיין בו, ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

ד. שיש — יו"ר הוועדה המחוזית
לתכנון ולבניה, מחוז המרכז

29.9.1987

טלוויזיה

08.00 טלטקסט — עד כאן — חדשות. 08.05 שעת כושר. 08.15 חשבון פשוט ד' — גיאומטריה — נא להכיר (כ). 08.40 ראשית הקריאה — „כלי מדות" — ח"כ. 09.00 אנגלית ה'. 09.20 בתרגום לערבית — טבע — הנשימה. 10.10 אנגלית ו'. 10.30 הגיל הרך — רחוב סומסום — אוסקר והוריתה. 11.00 צרפתית — על יסודי. 11.15 חשבון ה' — השבר מהוו. 11.30 ארץ מולדת — מדרה א' - בין חומות ירושלים (כ). 12.00 גיאוגרפיה כללית. 12.25 ספרות על יסודי — המלט — התקופה האליזבתנית. 13.00 מוסיקה — על יסודי — העשרה. 13.30 מדעי הטבע — והנשמה. 14.00 טלטקסט — עד כאן — חדשות. 14.05 סרט קולנוע — הקנטור מכנסיית סט' תומאס — י. ס. באך. הסרט מתאר את מאבקו של באך בממסד הכנסייה שלא נטה לו חסד. 15.40 שעת כושר. 16.00 פרפר נחמד — לפעמים מחורים. 16.25 רובוטריקים. 17.00 ערב חדש — מנחה רפי רשף. 17.30 „זנב לחדשות" — משתתפים שמעון כהן — בתפקיד האריה רשע, עמי ויינברג הוא הקוף פיסט, ותית פיק — בתפקיד הארנבת משי. תסריט יואב לוה. 18.00 „אלף" — סדרה קומית לכל המשפחה. 18.25 „הגיע זמן לשון" — אבשלום קור מספר על קיץ בשומרון. 18.30 קיצור החדשות (ערבית). 18.32 „תרבות המערב" — פרק ה': מורה אירופה (ערבית). 19.30 חדשות (ערבית). 20.00 כותרות מבט. 20.02 „ימי בית הספר של טום בראון" הפרק הרביעי. 21.00 מבט לחדשות. 21.30 תשדירי שירות. 21.40 מבט שני. 22.20 „גן העדן המוכתם". 23.10 „קלי קלות" — הפרק השישי „חברים לכל החיים". 23.35 „מסוקו של מקוס" — מבט אל גבעון. חדשות הלילה.

ערוץ 2

18.00 באותו עניין. 19.30 מוזיקה במשכנות: מירה זכאי. 20.00 ממני. 21.00 סוף 2.

רדיו

קול המוסיקה

06.02 „צלילי בוקר" 07.09 „בהאזנה נינוחה". 09.00 „קונצרט בוקר". 11.57 „פינת השיר" — משירי יעקב פיכמן. 12.00 מן הרפרטואר — באך: קונצ'רטו בדו־מג'ור לשני פסנתרים; שומאן: שלישיית פסנתר ברה־מינור. 13.05 „בהאזנה נינוחה" — ויולדי: קונצ'רטו ברה־מינור לחליל, אבוב, כנורות, בסון וקונטינואו; היידן: רביעית כלי־קשת אופ. 76 מס. 3 („הקיסר"); שומאן: „תמונות ילדות"; מנדלסון: סימפוניה ברה־מג'ור לכלי־קשת. 16.00 „אנתחאו" — עמנואל גרובר (צ'לו) אליקום זלמנו (כנור) וש"ח — באך: סויטה מס. 1 בסול מג'ור לצ'לו סולו; ראבל: סונטה לכנור ולצ'לו; קודאי: סונטה לצ'לו סולו, אופוס 8. 17.30 „קולות" — מנר שראייר — רבואק: נעימות צוענייות שירי אהבה אופ. 83. 18.00 „מסורת ותקליטים". 19.00 „פניני אופרה" עם הזמרים ג'ואן סאתרלנד, מרילין הורן ולוצ'אנו פבארוטי. 20.05 „אינטרלוד" — רגע מוסיקלי. 20.27 „פינת השיר". 20.30 קונצרט מהקלטות התזמורות הפילהרמונית הישראלית מנצח: קורט מאזור; סולן: אלכסנדר טורדוה — פרוקופייב: סימפוניה מס. 1 ברה־מג'ור („הקלסית"); ליסט: קונצ'רטו מס. 2 בלה־מג'ור לפסנתר ולתזמורת; בטהובן: סימפוניה מס. 5 בדו־מינור. 22.30 „ג'ז קלאסי". 23.00 „מהורי יצירה" — שירים של מאהלר ומוסיקה קאמרית מאת שנברג.

רשת א'

07.30 „רדיו קל" 08.05 „חוגה" — עם בני הבריל. 09.05 „כלדרים" — שירות מידע למאזינים. 10.00 א"ז — חדשות. 10.05 „שירוקו" — מתולות ושירים משלנו. 10.30 שירים ישראליים ולימוד שיר. 11.05 „פניני בוקר" — מגישה גרשון תור. 12.05 „מעורב ירושלמי" — עם משה גיאת. 13.30 הרשות והתכניות בצרפתית. 14.05 „בראש צעיר" — מגזין יומי לילדים ולבני נוער. 15.30 „האוניברסיטה המשודרת" הסיפורת הישראלית בשנות ה־60: שיחה עם א.ב. יהושע — חלק שני. 16.05 „מעדון שעון הזהב" — מעולמו של האדם המבוגר. 17.10 „צבעי הקשת" — „שירים ממערת אירופה". 18.05 „מינחת ערב" — משדר יומי לחוזרי רוחי ומסורת. 19.30 שירים לעולים. 22.05 „שניט יותר וכל אחד לחוד" עורך ומגיש יובל כץ — והטעם „בניסת ילד למעגל המשפחה הצעירה" עם הפסיכולוגים ד"ר אראלה אולר וגבי גולן.

רשת ב'

07.00 „מבוקר הזה". 08.05 „עושים עניין" — עם גבי גזית ושלום קיטל. 09.05 „כוכב הבוקר" פט בנן. 12.10 „אלקדאלף כינות" — עם אהוד מנור. 13.05 „בחצי היום" — חדשות ופזמונים. 14.06 „לראות או לא לראות" — יומן חדשות לתרבות ולאמנות. 14.30 „בת צחוק" — זוהי הומור. 15.05 „שירים ושעורים". 15.55 „קראתי ספר" — קוראים מקליטים. 16.05 „ומן כלכלה". 16.30 „על מספרים ואנשים" — מגזין המשק והחברה. 17.05 „רגעי קסם". 18.05 „צבעי הקשת" — שירים יזמים לאחר־הצהריים. 18.45 היום בספורט. 19.35 שירים עבריים. 20.05 ברקי הצבות בכושש — מוצר שיר. 22.05 „צריך לגלגל עמים" — שירים עבריים. 00.15 „להאזח בחלום" — שירים לסיומו של יום.

גלי צה"ל

06.05 אוניברסיטה משודרת — מכבים כמולים — שילובי התנועה וביאורה. מרצה: פרופ' אליה ליבוביץ 07.07 „שבע אפס שבע" — עם איתן ליפשיץ. 08.05 „אל'לה בוקר" — עם אלי ישראלי. 10.05 „מוסיקה" — עם אורלי יניבה. 11.05 „בכון לעכשיו" — עם רפי רשף. 13.05 „אחר אחר" — להיטים עבריים, עורכת ומגישה שירה גרא. 14.05 „רו רה יומי". 15.05 „שירים לחג" — עם ארז טל 16.05 ארבע אחרי הצהריים. 16.45 באומן מילולי — פיגוזו של אבשלום קור. 17.00 „ערב טוב ישראל" 18.05 „שעה קלה על כלכלה" — עם שמואל נחושתן ואברהם טל. 18.45 „משולש" — עימות יומי בעינייני השעה, מגיש יוסי עוזרד. 18.57 הודעות לחיילים. 19.05 „שירים מכאן" 20.05 „כתן מלאח" — עם מספרי טנקים בשיטון. לציון חורש השריון, עורך מנחם עידן (ש"ח 21.30) אוניברסיטה משודרת — כוכבים כמולים — שילובי התנועה וביאורה. מרצה פרופ' אליה ליבוביץ. 22.05 „על הדבש ועל הכיואפ" — שירים שהמחברה אוהבים 23.05 „עשרים וארבע, היום שהיה" — עם ידון וילנסקי. 23.55 „שיחת חצות" — עם גיורא רוזן — סמנכ"ל „עם עובד". 00.05 ציפורי לילה — עם אביתו מרינה. תכנית מוסיקלית בנימה אישית. 02.05 לא רוצים לישון. 05.05 צלילי בוקר.

שידורי צה"ל 2

18.05 „רדיו רדיו" — עם יואב קוטנר. 20.05 „סבבכבסים" — מידע, ר'קיש, משחקי רדיו ומוסיקה. 22.05 „הפסקת עשר" — עם מיכל ניב 23.05 „קול הג'אז הזה" — עורך ומגיש: רני קרפל.

רשת ג'

06.04 „בחורה לאושר" — להיטים ותיקים 07.07 „שיר בבוקר בבוקר" — שירים עבריים. 09.05 „מה כבר תשגו" — עם אבי אתגר 10.05 „דברים טובים" — עם שמידה אימבר 11.05 „שבעים מי יורעו" — שירי שנות השבעים. 12.05 „אהבה יומיומית" — עם יוסי טיאס. 13.05 „רק בימי חול" — עם מנחם פרי 14.05 „לי ולך" — שיר וברכה. 15.05 „חדש, חריש ומחודש" — עם שוש עטרי 16.05 „הצגה יומית" — עם יקיר אביב. 18.05 „מקום בצמרת" — מצעד הפזמונים הישראליים־שידור חי מבת־ים. 21.05 „ארום עתיק" — שירים שלא גם ליחם — עם דן עטרי. 23.05 „מגיני באור" — עם לאה ליאור.

קולנוע

תל־אביב

9.30 ,7.15 ,4.30

אסתרו: הטורף	9.40 ,7.15 ,5
אורליו: אשה מסורה	9.30 ,7.15 ,3
בן־יהודה: הבלתי משוחדים	9.30,7.00,4.30
גת: המכשפות מאיסטוויק	9.15 ,6.15 ,3.15
גורדון: טוויסט וצעקה	9.30 ,7.00
דקל: האלמנה השחורה	9.30 ,7.15 ,5
דרייב אין: משפחת סלורד	7.45
הוד: השוטר מבברלי הילס	9.30 ,7.15 ,5
הוזיות הישראליות	
הקסם מארץ עוץ	16.00 ,10.30
ואורים: מארקס במירוצים	24.00 ,21.50
ליטור ויגש: מעקב חושני	9.30 ,7.15,4.30
מוזיאון תל־אביב: בית האמיצים	9.30 ,7.30
סינמה 1: סוד ההצלחה	9.30 ,7.15 ,4.30
סינמה 2: ילדים חורגים לאלוהים	9.30 ,7.15 ,3
פאר: לחישה רועמת	9.30 ,7.15 ,5
פאריס: לא יכולה בלי זה	9.30 ,7.30 ,5
רב־חן:	9.30 ,7.15 ,12.2
חן 1: מטאלג'אקט	9.30 ,7.30 ,5
חן 2: ליבו של אנג'ל	9.45 ,7.25 ,5
חן 3: פגישה עיוורת	9.45 ,7.40 ,5
חן 4: הנוכל האוהבת והמאוהבת	9.45,7.40 ,5 ,2 ,11
חן 5: אני החברה	9.45 ,7.40 ,5 ,2 ,11
שחף: הבלתי משוחדים	9.30 ,7.00 ,4.30
תל־אביב: רובוקופ	9.30 ,7.15 ,5
תמלות: חנות מעבר לפינה	9.35 ,7.00 ,4.30
לב 1: המשפחה	9.30 ,7.15 ,4.30 ,2
לב 2: גברים נכוים	10.00 ,8 ,5 ,2
לב 3: משפחת המלוכלכים	10.00 ,8 ,5 ,2
לב 4: נרדפי החוק	10.00 ,7.50 ,5 ,2

רמת־גן

ארמון: מטאל ג'אקט	9.30 ,6.40 ,4
לילי: מרביץ לוהט	9.30 ,7.15
ארמון: הטורף	9.45 ,7.30 ,5
רב־גן:	
גן 1: המכשפות מאיסטוויק	9.40 ,7.20 ,5
גן 2: הנוכל, האוהבת והמאוהבת	9.40 ,7.20 ,5
גן 3: מעקב חושני	9.15 ,6.15
גן 4: שם הורד	9.40 ,7.30 ,5

ירושלים

אדיסון: השוטר מבברלי הילס	9.30 ,7.15 ,4.30
אורנע: לוחם עם כבוד	9.15 ,4.30
בית אגרון:	
מעבר לשיא	16.30
אנשי הפח	18.15
פינק פלויד: החומה	20.00
הבננה השחורה	22.00
שיער	24.00
בסירו: הבלתי משוחדים	9.30 ,7.00 ,4.00
אורגיל: מטאל ג'אקט	9.15 ,7 ,4.30
מיטשל: המשפחה	9.00 ,7.00
סמדר: אני והחברה	9.30 ,7.00
הבירה: סגור לרגל שיפוצים	
אדיון:	
אור 1: מעקב חושני	9.15 ,7.15 ,4.30
אור 2: לא שם זין	9.30 ,7.15 ,4.30
אור 3: לא יכולה בלי זה	
אור 4: סוד ההצלחה	9.00 ,7.00 ,4.30
אור 5: קוקה קולה קיד	9.00 ,6.30
עדן: הטורף	9.00 ,7.00 ,4.30
תיאטרון ירושלים:	9.00 ,7 ,4.30
מותו של סוכן	21.45 ,18.45

חיפה

אורות: השוטר מבברלי הילס	9.15 ,7.00 ,4.30
חן: פגישה עיוורת	9.00 ,6.45 ,4.30
עצמון 1: היהודי־לפשעים	9.15 ,7.00 ,4.30
עצמון 2: הקשר הגרוזיני	9.15 ,7.00 ,4.30
עצמון 3: ילדים חורגים לאלוהים	
רון: הבלתי משוחדים	4.30 ,7.00 ,9.30
אמפיר: זהב רטוב	
אורלי: החנות מעבר לפינה	
קרן אור: המחודש	
חימו: מלך ירושלים	
פאר: הטורף	

נתניה

שרון: המכשפות מאיסטוויק	
סטודיו: רימון חי	

חולון

סביון: הבלתי משוחדים	
מגדל: מטאל ג'אקט	
רינה: החיך אמריקאי	
ארמון: קרוקודיל דנדי	

בת־ים

עצמאות: השוטר מבברלי הילס

הרצליה

חופל: השוטר מבברלי הילס	
מלון דניאל — האודיטוריום	
א', ב', ג' — שירותים אישיים	

באר־שבע

קרן: סוד ההצלחה	

פתח־תקוה

היכל 1: הבלתי משוחדים	
היכל 2: השוטר מבברלי הילס	
היכל 3: משפחת סלורד	

כפר־סבא

בית ברל: פרוט בבתי הקלנוע

עפולה

מסחרון: משה פראי

גבעתיים

הדרי: רובוקופ

ראשון־לציון

רון 1: הבלתי משוחדים	
רון 2: השוטר מבברלי הילס	

תיאטרון

הבימה
התיאטרון הלאומי

הערב יום ג', 20.10
מירלת אפרת: 17.30, 20.30
מחכים לגודו: 20.30

צוותא
לתרבות מתקדמת

יום ג' 20.10 בשעה 20.30
„קידוש".

שרותים ● עזרה ● תחבורה

תורנות בתי־מרקחת

בת־ים
גני בת־ים — הנביאים 3.

חולון
אסותא — טרומפלדור 4.

ירושלים
אליסון — ישעיהו 10.

נתניה
הנשיא — שד' ויצמן 36.

פתח־תקוה
קופ"ח כללית — חיים עוזר.

רמת־גן
חשרון — שד' ירושלים 23.

תל־אביב
הקריה — אבן גבירול 19.
קופ"ח כללית — אסטורדם 7.

חיפה
מור — המגינים 97.

משטרה

ירושלים, תל־אביב, חיפה, רמת־גן, בני־ברק, חולון, פתח־תקוה — טל' 100. באר־שבע, נהריה, נתניה, נצרת — טל' 100. אילת — 244; חדרה — 22444.

תורנות בתי־חולים

תל־אביב והמרכז

● בית החולים ע"ש שיבא תל־השומר - כל המחלקות - כל השבוע.

● בית החולים בילינסון, פתח־תקווה - כל המחלקות - כל השבוע.

● בית החולים ע"ש רוקח, תל־אביב - בימים ב', ד', ו' - כירורגיה ופנימית. ילדים - כל השבוע.

● בית החולים איכילוב, תל־אביב - בימים א', ג', ה' שבת - כירורגיה ופנימית.

● בית החולים וולפסון, חולון - כל המחלקות - כל השבוע.

● בית החולים אסף הרופא - כל המחלקות - כל השבוע.

נתניה

● ביה"ח לניאדו נמצא בתורנות למקרים דחופים - כל השבוע, כולל שבת.

ירושלים

הדסה ע"כ - ילדים, עיניים, א.א.ג., אורטופדיה. ביקור חולים - פנימית, נשים. שערי צדק - כירורגית.

מוקד קופ"ח כללית

המוקד ימסור מידע טלפוני בימים א'-ה' ב' 08.00-20.00, בימי ו': 08.00-15.00 טלפונים: 03-433500, 433500.

יד ביד - אוזן קשבת בטלפון לילד ולנוער - קו לנוער במצוקה
ירושלים - 02-245338
ת"א - 226027 (24 שעות)
חיפה - 04-229488 (11.00-20.00)
גליל מערבי - 04-922222

קו פתוח להורים במצוקה בימי ב' ו־ד' - טל. 292732.

„קו פתוח" - אוזן קשבת לילדים ובני־נוער 03-221680 (24 שעות)

עזרה ראשונה

עזרה ראשונה לשיניים

שלוחות לרפואת שיניים בישראל בתל־אביב — בימים א'—ה' בין השעות 21.00—23.00, בלילות שבת וערבי חג בין השעות 24.00—18.00, בשבתות וחגים בין השעות 15.00—21.00.

הכתובת: רח' בר־כוכבא 49, טל' 284649 בחיפה: רחוב הגפן 26, קומה ג', טל' 533566 פתוחה מדי יום ביומו, כולל ערבי שבתות, שבתות וחגים מ־20.00 עד 24.00 בערב.

מרפאות שיניים לעזרה ראשונה

המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 24.00—9.00. אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד.

דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) קומה א' טל': 294869, 03-285822.

מרכז סיוע לנפגעות אונס

לרעננה ואיזור השרון, טל' 052-32452 בימים א'—ה' בשעות 21.00—17.00.

עזרה ראשונה נפשית

ער"ן ירושלים — טל' 02-227171
ער"ן תל־אביב — טל' 03-5461111
ער"ן ילדים ונוער, ת"א — טל' 03-461111
ער"ן חיפה — טל' 04-672222
ער"ן באר־שבע — טל' 057-418111
ער"ן נתניה — טל' 053-55316

סילוק משוקצים

מוקד עת"א למקרים דחופים — טל' 106.

מד"א

ירושלים, ת"א, חיפה — טל' 101, רמת־גן, בני־ברק, גבעתיים — טל' 5811111, רמלה — 101, טל' 08-231022, אשקלון — 101, טלפון 051-23334, טבריה — 101, טלפון 067-20111, נהריה — טל' 04-923333, 04-931401, ים — טל' 5511111, באר־שבע — טל' 057-74767.

רכבות

מירושלים לבני־ברק וחיפה:
בימים א'-ה': 16.00
בימי ו' וערבי חג 11.30

מחיפה לבני־ברק וירושלים
א'-ו': 7.00

מתל־אביב לחיפה:
בימים א'-ה': 6.00, 7.00, 8.00, 8.16, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.30, 20.00
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00

מתל־אביב לנהריה:
בימים א'-ה': 6.00, 8.00, 12.00, 14.00, 16.00
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 8.00, 12.00

מחיפה, בת־גלים, לתל־אביב:
בימים א'-ה': 6.00, 6.30, 7.30, 8.30, 10.00, 11.05, 12.30, 13.30, 14.30, 15.30, 16.30, 17.30, 19.30
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 6.30, 7.30, 8.30, 10.00, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30

מנהריה לחיפה ותל־אביב:
בימים א'-ה': 6.30, 9.05, 10.40, 14.35, 16.35, 18.35
בימי ו' וערבי חג: 9.05, 10.35

הרכבת תופעל בימי א' בשבוע ויום אחרי חג בלבד.

תשמ"ז היתה שנת יבולי ברכה, אבל הריבית בלעה את הכנסות החקלאים

הושמדו עודפי אבוקדו וביצים ● עודפי המים אינם מנוצלים

מאת יוסף גלילי,
כתב „על המשמר", עתי"ם

„שנת תשמ"ז היתה שנת חקלאות מעולה שהתבזבזה. כל הרווחים של החקלאים הלכו לבנקים, בהחזרי ריבית על חובות הכבדים", אמרו ביום ה' שמחה אסף, מזכיר המרכז החקלאי, וחיים מולכו, יו"ר הגוף המשקי במרכז, במסיבת עיתונאים בתל אביב.

את מסיבת העיתונאים כינסו ראשי המרכז בכדי להתריע על המצב הקשה של החקלאות, למרות ההצלחות הגדולות בגידולים. הם טוענים שהחקלאות נמצאת במשבר, משום שאין סיבה לכך, לפי מצב המשק, והם קובלים על ה„גזירה החוזר" במדיניות של השנים האחרונות בין ההתנחלויות להתיישבות החקלאית. „לא כל קווה, חדשה שמקיימים. מסמלת את המשך ההתיישבות והחקלאות" הם טוענים. ראשי המרכז עומדים כעת עתה להתחיל לפעול למען הקמת מגורל לחקלאות.

יוצאו ב־3 מיליארד ד'

לטענת שעדיין אין סיכומים סופיים משלמים לשנת תשמ"ז, אין שניתן כבר עתה, טוענים חברי המרכז, לבדך על שנה חקלאית שניה. היצור החקלאי הגיע ל־3 מיליארד דולר. הייצוא החקלאי עמד על כ־850 מיליון דולר, 600 מיליון תוצרת טריה ו־250 מיליון תוצרת מעובדת.

לפי הנתונים שמסרו מתברר, כי יבולי הפלחה היו גבוהים מהרגיל תנועת השיווק בשל שנת השמיטה — נפתחה. יבולים טובים בענף הלוקת ואספקה שוטפת לשוק מוצרים נמוכים יחסית, תרמו לתוצרת המדד במשק.

בענף האבוקדו היה גידול של 70 אלף טון, וכ־25 טון הושמדו כדי לשמור על רמת המחירים. עודפים היו גם בביצים למאכל, בין 50 — 80 מיליון ביצים הועברו לתעשייה, לייצוא, והיתר הושמד, לא לפני שצה"ל וזכה להינות מחלק מהעודפים.

עלייה משמעותית בצריכה היתה במוצרי החלב. כ־900 מיליון ליטר חלב נצרכו השנה, עלייה, לעומת השנה שעברה. העלייה בצריכת מוצרי החלב נובעת, לדעתו של חיים מולכו, מהיציבות במחירים, יציבות שהושגה כתוצאה מהגדלת הסובסידיות — מ־7 ל־22 אחוזים.

כל הכותנה נמכרה

שטחי הכותנה הצטמצמו מ־600 אלף ל־400 אלף דונם, אך המחירים עלו מ־35 סנט לליברה ל־85 סנט לליברה. יבולי הכותנה נמכרו כבר כולם, לרבות 5,000 טון עתידיים, שייוצאו באפריל 1988. כדי להימנע מתנודות בענף וצמצום שטחים נוספים, מציעים המגדלים להקים קרן משותפת לחקלאים ולממשלה, שמטרתה לייצב את המחירים ולמנוע צורך בצמצום שטחים לאחר שוק של עובדים. המדובר בשלושה ענפי הייצוא המרכזיים: כותנה, אבוקדו והדרים.

תקציב הפיתוח החקלאי עמד השנה על 55 מיליון שקל, אמר מולכו, אך רק רבע מסכום זה מנוצל, בגלל התנאים הלא־הגיוניים שמציבה הממשלה לחקלאים. למעשה, מעניקה הממשלה לחקלאים רק 20 אחוז מכלל ההשקעה בפיתוח ואילו החקלאים תורמים 80 אחוז.

„שמחה אסף אמר, כי המרכז החקלאי שותף לתביעת משרד החקלאות מהממשלה להקציב מתקציב 100 מיליון שקל כקרן לפתרון בעיות בוערות בחקלאות", בלי סכום רציני לרשות משרד החקלאות, ממשיך החקלאות להידרדר מרוחי אל רוחי, ותיהרס", אמר.

עודפי מים מתבזבזים

שנת תשמ"ז היתה שנה ברוכה במים. הגשמים העלו את מפלס הכנרת, שגם להיום הוא גבוה ב־1.5 מטר לעומת השנה הקודמת. שמחה אסף הוסיף, כי אנו מקבלים את פני החורף עם מפלס כנרת גבוה מדי, וגשמים רבים עלולים לגרום לכנרת לעלות על גדותיה. ושוב בגלל מדיניות קצרת ראות של האוצר לא נרכשה בזמן משאבה רביעית לתחנת ספיר, שהיתה מאפשרת החדרת למעלה מ־200 מיליון קוב להעשרת מאגרי המים התת־קרקעיים.

דוברי המרכז החקלאי ציינו את ההשגים המרשימים אליהם הגיעה החקלאות הישראלית. לדוגמה בגליל העליון הושג יבול שיא של 18 טון תפוחי־עץ לדונם. ובאזורים אחרים הגיעו ל־8 עד 9 טון תפוחי־אדמה לדונם.

בענפי החקלאות השונים ובתעשיות הקשורות בהם, מועסקים כ־160 אלף עובדים שבהם כ־5 אחוז מכלל המועסקים במשק. התוצר שלהם הוא 10 אחוז מהתוצר הלאומי הגולמי.

התפרעויות אתמול בירושלים

תלמידי ישיבה היכו ערבים ומשליכי אבנים פוזרו בגז

קטטה בין יהודים לערבים פרצה אתמול אחר הצהריים ברחוב הגיא, כתוך חומות העיר העתיקה בירושלים. נפצעו ארבעה ערבים שהועברו לבית החולים מוקאסם שבמזרח ירושלים.

הקטטה פרצה בין תלמידי ישיבה לבין ארבעת ערבים. הקרקע לה, לדברי דובר המשטרה היה „בריונות לשמה".

שלושת תלמידי הישיבה נעצרו. מחקירת המקרה עולה, לדברי המשטרה, כי מדובר במעשה בריונות, כאשר כל אחד מהצדדים מאשים את השני בהתגרות שגררה את חילופי המכות. המשטרה ממשיכה בחקירה.

תלמידי מיכללת איברהימיה שעל הכביש היורד בין הר הזיתים לחר הצופים חסמו את הכביש, הבעירו קרשים וצמיגים במרכז הכביש וידו אבנים לעבר מכוניות ישראליות.

כח משטרה הגיע למקום ונאלץ לפזר את המפגינים בגז מדמיע.

אוהל המאבק של ההתיישבות, מול הכנסת, יארח את הנהלת המערך

מאת יצחק שור, כתבנו בכנסת

הנהלת המערך תקיים ביום ב' הבא ישיבת הודעות עם תנועות ההתיישבות באוהל שיקים מטה המאבק שלהן מול הכנסת, כדי להניע את האוצר לבצע את החלטותיו ואת החלטות ועדת הכספים בנדר מתן סיוע להתיישבות. מרכז הליכוד בוועדת הכספים, יגאל הורביץ, קרה לכנסת לתתערב כדי למנוע מחנק ביורוקרטי בהפעלת ההסדר הכספי למשק המשפחתי במושבים.

סיעת המערך דרשה אתמול משר האוצר, לבצע את החלטות הממשלה והכנסת בכל הנוגע להזרמת כספים ליישובים ערביים, ערי פיתוח ותנועות התיישבות. הנהלת הסיעה אימצה את הצעות חבר הכנסת דראושה להבעת תמיכה במאבק הציבורי הערבי למען שוויון עם הרשויות היהודיות.

ח"כ דראושה הוסמך למסור בכנס ראשי הרשויות הערביות בשבוע הבא את עמדת סיעתו.

בואו לצעוד עם נעמת בדרך לשלום

הצעדה לנשים, גברים, נוער וילדים תתקיים בחיפה, בשבת 24.10.87.

הזינוק בשעה 07.00 מול אוניברסיטת חיפה.
הצעדה - דרך פארק הכרמל עד לגן האם.
סך הכל כ־8 ק"מ.

■ תוכנית אמנותית בגן האם.
■ תעודה ומדליה לכל משתתף.

ההרשמה בסניפי נעמת, במועצות הפועלים ובאגף למשפחה ולקהילה במרכז נעמת, בית הוועד הפועל תל־אביב, חדר 120, 431484, 03-219963.
דמי השתתפות כולל הסעה 10 ש"ח למבוגר, 5 ש"ח לילד מגיל 4.
הצעדה בחסות רשות הגנים הלאומיים.

נעמת
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל

בי"ח מאיר יחסל תור של 800 ניתוחי עין בחצי שנה

מאת ניצה רימון

בשורה טובה ל־800 הממתינים לניתוח קטראקט (עכירות העדשה) בעיניהם. ד"ר שלומי ענתבי, מנהלו הרפואי של בית החולים „מאיר" בכפר סבא מסר אתמול, כי מהחודש הבא יחלו בבית החולים לבצע ניתוחים במחלקת אשפוז־יום כירורגית, שלוש פעמים בשבוע, בשיטת סרט־נע. בכך מקווה ד"ר ענתבי לחסל תוך חצי שנה תור של כ־800 ממתינים לניתוחי קטראקט באזור השרון.

פתיחת המחלקה התאפשרה לאחר שנקלטו בה שני רופאים ומרדים וכן נתקבל ציוד חדש. במסיבת־העיתונאים שהתקיימה לרגל חצי־יובל להקמת בית החולים בכפר־סבא מסר ד"ר ענתבי, כי בבית החולים נפתחו יחידות חדשות, ביניהן מחלקת אשפוז יום לילדים, יחידה למחלות זיהומיות ויחידה להפריה חוץ־גופית.

חדר המיון של בית החולים „מאיר" קולט היום באזור השרון יותר פונים מאשר בית החולים „תל־השומר" ולאחרונה הורחב היקף פעולתו הרפואית על־ידי הפעלת אגף גריאטרי, פגייה ויחידה אונקולוגית.

עיזאת נאפסו עובד כפועל ייצור ב„תעשיות גולן"

מאת שלמה גלזר, כתב „על המשמר"

עיזאת נאפסו התחיל לעבוד לפני כשבועיים ב„תעשיות גולן" שבקיבוץ שער הגולן, כפועל ייצור ליד אחת המכונות.

בשער הגולן אין מתרגשים במיוחד מהעניין וכל שנאותו לומר היה, כי נאפסו הוא בחור נחמד ועושה רושם של עובד מצוין.

במפעל כ־12 פועלים צ'רקסים, חלקם עובדים שנים רבות.

גבר שחזר מטיול במצרים אובחן כחולה בחולירה

גבר ישראלי בן 51 אשר חזר בימים האחרונים מטיול קבוצתי במצרים אובחן כחולה בחולירה. האיש התלונן על כאבים חזקים בבטנו ועל שלשולים. הוא אושפז בבית החולים במרכז הארץ, טופל ומצבו טוב.

צוות האפידמיולוגים של משרד הבריאות ביצע חקירה בקרב כל חברי קבוצת הטיול ובקרב בני משפחת החולה, כדי לנסות ולאתר מקרים נוספים. כל הממצאים עד עתה לא העלו שום מקרה של תחלואה נוספת. זה שנים רבות שלא היה שום מקרה של חולירה בישראל.

תלמידי המכללה „אהל שרה" בעמק יזרעאל פשטו על המחלקה לכירורגיית ילדים בבית החולים „העמק", והחלו לצייר ציורי אגדות על הקירות. הפרויקט הוא יוזמה של המכללה, בשיתוף עם הנהלת בית החולים. המבצע עורר התלהבות רבה בקרב ילדי המחלקה המאושפזים
(צילום: פול מלינג)

דרוזים למען עלייה מבריה"מ

מאת יוסף גלילי,
כתב „על המשמר"

נציגי „התנועה הדרוזית הציונית" נפגשו אתמול עם נציגי „המועצה הציבורית למען יהודי ברית־המועצות, במשרדם בתל־אביב, לפי בקשת הדרוזים.

יו"ר התנועה יוסף נאצר א־דין מדלית־אל־כרמל ציין בדבריו, כי הם רואים עצמם כתנועה ציונית פועלת. גם מחוץ למגזר הדרוזי ויש לה מחויבות בכל הנושאים המטרידים את עם ישראל, ובמיוחד בקשר לעליית יהודי ברית־המועצות. הם רואים בעלייה זו, אחד האתגרים הציוניים החשובים ביותר. לדעתם, „העם על כל גווניו, חייב להתלכד למען עליית אחינו מברית־המועצות".

בפגישה הוחלט כי ב־4 בנובמבר השנה יקיימו עצרת משותפת למען יהודי ברית־המועצות בדלית־אל־כרמל, בהשתתפות פעילי עלייה ואסירי ציון לשעבר.

בפגישה נכחו עוד השייך זאקי זוהיר מעוספיה, עימאד סאלח מירקה, וג'עבר אבו רוקן מעוספיה.

קריאה לשוויון בחינוך טכנולוגי בכנס יהודי־ערבי

מאת קאסם זיד, כתב „על המשמר"

בכינוס לקידום החינוך הטכנולוגי במגזר הערבי, שהתקיים אתמול בכפר מג'ד־אל כרום, הושמעה תביעה מהממשלה לעמוד בהבטחותיה לסגירת הפערים בין מערכת החינוך הערבי לעברי.

בכינוס השתתפו יו"ר רשת עמל בהסתדרות, אורי אגמי, סגן יו"ר אגף הארגון, נוואף מסאלחה, יו"ר ועדת המעקב של החינוך הערבי, ד"ר מאגד אלחאג', ראשי מועצות ערביות, מנהלי מועצות פועלים ואנשי חינוך ערבים ויהודים.

יו"ר רשת עמל אורי אגמי, סיפר, שהוועדה המרכזת של ההסתדרות קיימת החלטה להביא לשוויון מלא בחינוך הטכנולוגי, אך יש הרבה לעשות כדי להגיע לשוויון המיוחל.

לדברי אגמי, בחמש השנים האחרונות חלה התקדמות ניכרת בחינוך הטכנולוגי הערבי ובישובים הערביים יש מורים ברמה יותר גבוהה מאשר ביישובים היהודיים. הוא קרא לראשי הציבור הערבי לעשות יד אחת עם רשת עמל, כדי להעלות את רמת החינוך הטכנולוגי.

ד"ר מאגד אלחאג' סקר את בעיות החינוך הערבי ואמר, שהחינוך לגבי האזרחים הערבים הוא ערך עליון שאסור להפקיר את המערכה עליו. „אנו רואים את עצמנו ערבים ויהודים בצד אחד של המתרס", הודיע.

ד"ר אלחאג' מתח ביקורת קשה על תוכניות הלימודים המיושנות בבתי הספר הערביים, בספרי הלימוד הערביים יצחק בן צבי הוא עדיין נשיא מדינת ישראל, בגין הוא ראש ממשלה ושמחה ארליך שר האוצר. לדבריו, בבתי הספר הערביים שלטה מגמה מוטעית של ישראליזציה והתעלמות מהשיוך הלאומי של התלמיד הערבי. בשנה האחרונה חל מפנה חיובי בנושא, והתכנסה הגדרת חדשה, למתן חינוכו הערבים בישראל כפלשתינים ובאזרחי המדינה.

ד"ר אלחאג' בירך על תוכנית התמש שהגיש שר החינוך לאישור הממשלה לקידום החינוך הערבי והביע תקווה שאכן תאושר.

רופאים, רוקחים ולקוחות חשודים בהונאת קופ"ח מכבי

החולים המדומים קיבלו החזר כספי על תרופות שלא קנו והתחלקו בשלל עם הרופאים והרוקחים ● בדרך זו הוציאו מאות אלפי שקלים

מאת זהבה מוזס, כתבת "על המשמר"

רופאים, בעלי בתי מרקחת ולקוחות נחקרים ביחידה לחקירות הונאה במטה הארצי של המשטרה בחשד שהוציאו במרמה מאות אלפי שקלים מקופת־חולים מכבי באיזור תל־אביב.

היחידה לחקירות הונאה פתחה בחקירה לפני מספר חודשים בעקבות תלונה שהתקבלה מקופ"ח מכבי ולאחר שאספה נתונים עלתה על עקבותיהם של 10 חשודים, ביניהם רופאים, בעלי בתי־מרקחת וחולים.

על־פי החשד נהגו החולים המדומים לקבל מרשמי תרופות מהרופאים אותם הגישו לבעלי בתי־המרקחת. בעלי בתי־המרקחת שלחו מרשמים אלה לקופ"ח מכבי לקבלת החזר כספי, למרות שלא בוצעה כל פעולה של קנייה ומכירה. המעורבים בפרשה התחלקו בכסף שהתקבל מקופ"ח ובדרך זו הוציאו לפי החשד מאות אלפי שקלים.

דובר המשטרה מסר שהחקירה נמצאת בראשיתה וטרם נעצר איש.

טלקס

● מירוץ גולני מהחרמון לירושלים

מירוץ חיילי חטיבת גולני מתחיל היום בחרמון ויסתיים ביום חמישי בירושלים.

המירוץ ייפתח בשעות הבוקר המוקדמות במוצב החרמון, משם ירוצו מאה מחיילי החטיבה דרך ישובי קו העימות עם לבנון. בכל ישוב יצטרפו לרצים ילדים וצעירים תושבי המקום וירוצו עימם כברת דרך.

מירוץ היום הראשון יהווה הצדעה לישובי קו העימות ויסתיים לפנות ערב בעכו. ביום השני יעשו הרצים את דרכם בשרון ובשפלה וביום השלישי יסיימו מאה מחיילי החטיבה את המירוץ בירושלים. **יהודה צור**

● פסל קיר מים נחנך בתל־אביב

בתל־אביב נחנך אתמול פסל ראשון מסוגו – קיר מים, מעשה ידיו של הפסל ישראל הדני. הקיר מתנשא לגובה 12 מטר ומהווה מעין מפל מים ראשון מסוגו בעיר.

הפסל מוקם בגן החדש ברחוב שיינקין, שהוקם מתרומת ג'רי אורן לזכר אביו מרדכי פינגרמן. הגן החדש הוקם ע"י קרן תל־אביב לפיתוח.

שלשום חנכה קרן תל־אביב לפיתוח את פארק יפו על גבול יפו ובת־ים. פארק זה הוקם מתרומת איירה ריקליס, ונציגי המנהיגות הצעירה של קרן תל־אביב לפיתוח בניו־יורק והוא משתרע על שטח של 20 דונם. (שע"ח)

● מילגות לסטודנטים מצטיינים

47 מילגות לסטודנטים מצטיינים בסכום של 1,050 ש"ח כל אחת חילקה קרן המילגות ע"ש קלוג ליוצאי הארצות הבלטיות בישראל.

טקס החלוקה נערך באוניברסיטת תל־אביב בהשתתפות יו"ר הקרן, אינג' י. לוסוס מלונדון, וועדת הקרן הישראלית בהרכב עו"ד אברהם תורי (יו"ר), השופט בוריס רפפורט ופרופ' מלך פרק מהאוניברסיטה העברית. (עתי"ם)

● מינויים במועצת נבחרי הנגב

שני ראשי מועצות מקומיות יחליפו את צבי חזן, יו"ר המועצה האזורית שער הנגב, בתפקידו כיו"ר מועצת נבחרי הנגב. זאת, בעקבות מינויו של חזן לקונסול ישראל בברזיל.

ישיבת מועצת נבחרי הנגב בחרה שלשום בראש מועצת אופקים, יחיאל בנטוב, למ"מ יו"ר מועצת נבחרי הנגב, במקומו של חזן. ראש מועצת ערד אברהם (כיינג) שוחט נבחר לשמש במקום חזן כנציג הנהלת מועצת נבחרי הנגב בוועדת השרים לענייני הנגב שבראשותו של שמעון פרס. (עתי"ם)

● הכרה אקדמית לסמינר בית הכרם

סגן ראש הממשלה ושר־החינוך והתרבות, יצחק נבון, יעניק היום בפעם הראשונה בתולדות המיכללה לחינוך ע"ש דוד ילין בשכונת בית הכרם בירושלים, תעודות אקדמאיות למסיימי המסלולים לגיל הרך, לבית־הספר היסודי ולחינוך מיוחד. (שע"ח)

רופאים ואחיות נאשמים במותה של צעירה עקב ניתוח פלסטי

מנתח פלסטי, ד"ר דן מלר, ורופא מרדים, ד"ר ראובן סלבין, מואשמים ביחד עם שתי אחיות שעבדו עימם בבית־החולים "סינופסיס" בבת־ים בגרימת מוות ברשלנות, בעקבות ניתוח פלסטי שבוצע בפניה של המנוחה טלי חבושי.

בכתב־האישום שהוגש לבית־משפט השלום בתל־אביב נאמר, שטלי חבושי (18) פנתה ביוני 1987 אל ד"ר מלר בבית־החולים "סינופסיס" על מנת שיבצע ניתוח פלסטי באפה ובסנטרה. המנוחה אושפזה בבית־החולים ב־8.7.87 כשמצב בריאותה תקין לחלוטין, נאמר בכתב־האישום.

התובעת, עו"ד נורית אחיטוב מפרקליטות מחוז תל־אביב, טוענת, כי ד"ר מלר לא הודיע לד"ר סלבין את מנות התרופות שנתן למנוחה, ואף לא רשם אותם בגליון ההרדמה.

המנוחה הוכנסה לחדר הניתוח בשעה 5.00 לפנות בוקר, שם נתן לה המרדים סלבין חומרי הרגעה והרדמה שונים. בשעה 5.45 הסתיים הניתוח והיא הועברה לחדר מחלקה רגיל, כשאינה נתונה לכל השגחה רפואית. "הנאשמים ידעו והיו צריכים לדעת כי בניתוח מסוג זה עלול להתרחש דם ריאות" — טוענת התביעה.

בשעה 6.45 קראה חולה ששכבה בחדר עם המנוחה לאחות ארואדרה רודרי, והפנתה תשומת ליבה לכך שהמנוחה "נושמת קשה". אלא שהאחות לא ניגשה למיטתה, לטענת התובעת, וענתה מפתח הדלת, כי "בניתוח מהסוג הזה זה בסדר".

בשעה 7.15 התחלפה משמרת האחיות האחראיות, אך אף אחת מהן לא ניגשה למיטת המנוחה, לא נמדד לחץ דמה ולא ניתנה כל תשומת לב למצבה.

בשעה 8.20 נמצאה המנוחה במיטה ללא רוח חיים.

התביעה טוענת, כי מותה של המנוחה נגרם מהצטברות דם במערכת הנשימה, שגרמה לתשניק (אספיקציה), ובכך לתת־חימצון מוחי עוקב ולדיכוי המרכזים החיוניים במוח — כל זאת עקב השפעת חומרי ההרדמה והתרופות ההרגעה.

(עתי"ם)

מומחה מגרמניה יעיד במשפט נהג הקטר

מומחה מגרמניה, שבדק את הקופסה השחורה של קטר הרכבת שהיה מעורב בתאונת הדרכים בצומת הבונים, עלה היום על דוכן העדים בבית־המשפט לתעבורה בחיפה.

המומחה, קרל אוסטהולד, הגיע אתמול מגרמניה כעד מטעם התביעה במשפטו של נהג הקטר שלמה סומך, המואשם בגרימת מוות, בנהיגה רשלנית ובנהיגה בלתי זהירה בתאונת הדרכים שאירעה בצומת הבונים במחצית חודש יוני 1985. בתאונה המחרידה נהרגו 22 מנוסעי אוטובוס, מהם 19 ילדים תלמידי בית־הספר ברנר בפתח־תקווה.

שליח מיוחד של משטרת ישראל העביר למפעל בגרמניה, המייצר קופסאות שחורות, את הקופסה השחורה שהיתה ממוקמת בקטר הרכבת שהיה מעורב בתאונה. פיענוח הרישומים הגרפיים שבקופסה יש בו כדי לשפוך אור על מהירות הנסיעה של הרכבת ומרחק העצירה ממקום ההתנגשות.

במהלך המשפט העיד שמאי הבטוח יונתן המאירי, שהיה בין נוסעי הרכבת, כי הקטר נעצר במרחק של 617 מטרים ממקום ההתנגשות, ואילו המשטרה גורסת שזה נעצר במרחק של 440 מטרים ממקום ההתנגשות.

עדותו של המומחה הגרמני תושמע בפני השופטת רחל חוזה. כפי שנודע מתכוונת הסנגוריה לזמן לבית משפט לתעבורה בחיפה מומחה לרכבות מאנגליה להעיד בסוגיה זו מטעם ההגנה.

נאשם בגניבת חומרי חבלה יוביל החוקרים לסליק שבו הסתירם

צו המורה לחוקרי המשטרה להילוות אל נאשם בגניבת נשק ותחמושת מבסיס צבאי, על מנת שזה יגלה את מקום המיסתור שבו החביא את אמצעי הלחימה, ניתן אתמול בבית־המשפט המחוזי בחיפה.

בפני השופט מיכה ליגדנשטראוס הודה אילן ללוש (24) מגבעת אולגה בכך שפרץ, לטענת התביעה, יחד עם רוני סבח ג'ומעה (20) מיהוד לבסיס צבאי משם נטלו תחמושת שכללה 20 מטעני חיקוי ירי, שהכילו פתיתי ט.נ.ט. ושמונה רימוני עשן ונפצים חשמליים.

הנאשם ג'ומעה כפר באמצעות סניגורו עו"ד יוסף פניאל באשמות המיוחסות לו.

סגן בכיר לפרקליטת מחוז חיפה, עו"ד ערנה כהניא, טוענת בכתב־האישום, כי בחודש דצמבר השנה פרצו השניים לאוהל תחמושת בבסיס טירונים, לאחר שחתכו את גדר הבסיס. התביעה טוענת, כי הנאשמים החביאו את התחמושת שגנבו ב"סליק" בקירבת ביתו של הנאשם אילן ללוש. פריצה דומה לבסיס ביצעו השניים, לטענת התביעה, בחודש ינואר השנה וגנבו מהבסיס תת־מקלע עוזי, שגם אותו החביאו במקום מיסתור. הפרשה נחשפה לאחר שסוכן משטרתי רכש מהנאשם אילן ללוש רימון רסס ומיטען חיקוי ירי.

סניגורו של הנאשם, עו"ד דרור מקרין, ביקש מבית־המשפט צו שיורה למשטרת ישראל להילוות אל הנאשם, הנתון במעצר, כדי שזה יוציא ממקום המיסתור סוגי תחמושת שונים שלטענתו "כבר מזמן רצה להחזיר למשטרה".

השופט הורה לחוקרי המשטרה להילוות אל הנאשם, כדי שזה יחשוף בפניהם את מיקום הסליק הסודי.

בית־המשפט יקיים בסוף חודש נובמבר הקראה נוספת במשפטו של רוני ג'ומעה ויתן את גזר הדין במשפטו של אילן ללוש. (עתי"ם)

קנסות להורים שהיכו את בתם בצינור גומי

שופט שלום בבאר־שבע הטיל אתמול קנסות מסמליים נמוכים על הורים ממושב תדהר בנגב המערבי לאחר שהודו כי היכו את בתם בצינור גומי.

התובע טען, שלפני כארבעה חודשים היכו ההורים את בתם בת ה־16 בצינור גומי קשיח וגרמו לה חבלות בכל חלקי גופה. האב הודה באשמה והאם אישרה שאכן החזיקה בבתה, שעה שבעלה הילקה בה בצינור. הרקע למעשה היתה שיחת טלפון שערכה הנערה מבית הוריה הדתיים בשבת. ההורים סיפרו, שבתם היא נערה קשה, שיש לה חיכוכים רבים עם הוריה. הם הוסיפו שעתה מצויה הבת במוסד לנערות חוסות. האב אמר לשופט: "היא לא רוצה ללמוד, מדי פעם גנבה מאתנו ולכן התעצבנתי".

השופט יצחק ולצמן הרשיע את ההורים עפ"י הודאתם. הוא אמר בגזר־הדין, כי "מדובר ביחסים מעורערים בין הורים לבין הבת".

השופט אמר בגזר־הדין: "האב דיבר בפני והאמין בתום לב, שנהג כדרך תבונה בהענשת בתו. האב השתמש מדי פעם בעבר באלימות לפתרון בעיותיו ונראה שהמדובר בהורים שאינם מבינים דקויות כגון סיבוכים נפשיים בגיל ההתבגרות ולכן פעלו כפי שפעלו". השופט הסתפק, לכן, בהטלת תשלומי קנס של 150 ש"ח על האב ועוד 100 ש"ח על האם. (עתי"ם)

● שר־התחבורה חיים קורפו הוזמן ע"י שר־התחבורה של פינלנד, פקה ונמו, לבקר בפינלנד ולקיים עימו שיחות בענייני תעופה ובעניינים תחבורתיים נוספים המשותפים לשתי המדינות.

בפלילים

12 שנות מאסר לנרקומן שהרג פרוצה

בית־המשפט המחוזי בירושלים גזר אתמול 12 שנות מאסר בפועל על מאיר אטיאס, נרקומן מירושלים שהורשע בהריגת הפרוצה בת־שבע דרעי לפני כשנה.

אטיאס נדון למאסר בעקבות עיסקת טיעון שחתם פרקליטו עו"ד יוסף שביט עם התובעת עו"ד דרורה נחמני, לפיה הסכימה התביעה לשנות את האישום נגד אטיאס מרצח להריגה ונסיון לרצח.

בדצמבר 86 הגיע אטיאס לביתה של בת־שבע דרעי בשכונת שמואל הנביא בירושלים. בבית היו באותה עת בעלה לשעבר של דרעי, חיים בן־נון, ובנם המשותף בן ה־6 של בני הזוג. התביעה טענה, כי אטיאס ניסה לרצוח את בן־נון, אך היריות שירה החטיאו את המטרה. קליע פגע בדרעי והיא נהרגה.

חיים בן־נון היה אמור להיות עד התביעה המרכזי במשפטו של אטיאס. שבועיים לפני מתן עדותו נעלם בן־נון וגופתו נמצאה לפני כחודשיים בהרי ירושלים, לאחר שכנראה התאבד.

שופטי בית־המשפט המחוזי, אליהו נועם, שמואל פינקלמן ושלום ברנר, אישרו את עיסקת הטיעון שנחתמה עם אטיאס והטילו עליו 12 שנות מאסר. (עתי"ם)

הכדורגלן שירזי מואשם בהחזקת נשק שלא כדין

כתב־אישום על החזקת נשק שלא כדין הוגש אתמול נגד שלמה שירזי (27), שחקן הכדורגל של בית"ר ירושלים.

בכתב האישום שהגיש עו"ד ערן שנדר, סגן בכיר לפרקליט מחוז ירושלים, נאמר, כי בתאריך 9 באוקטובר 1987 ובסמוך לכך החזיק שירזי בדירתו שברחוב רופין 6 בירושלים רימון רסס מספר 26 מתוצרת ישראל, בלא שהיה בידו רשיון להחזקתו.

היום בבוקר יובא שירזי, תחת משמר כבד, לבית־המשפט המחוזי בירושלים. עו"ד שנדר יבקש מהשופט התורן לעצור אותו עד תום ההליכים המשפטיים.

עו"ד שנדר מנמק את הבקשה בכך שבידי הפרקליטות ראיות לכאורה ששירזי עלול היה לעשות שימוש בנשק למטרות פליליות. לטענת הפרקליטות חומרת העבירה, בשילוב עם העובדה ששירזי היה אמור להשתמש ברימון בעת משחק הכדורגל נגד מכבי נתניה לפני 10 ימים, מצביעות על הסכנה הצפויה לציבור ומצדיקות שבית־המשפט יעצור את שירזי עד תום ההליכים נגדו.

שירזי נעצר ביום ו' לפני 10 ימים והיום יפוג תוקף צו המעצר שהוצא נגדו בבית־משפט השלום בירושלים. (עתי"ם)

30 סוחרי סמים נעצרו במיבצע "טיפול שורש"

מאת יהודה צור, כתב "על המשמר"

30 סוחרי סמים, חלקם מוגדרים כ"לוויתנים", נעצרו אתמול על ידי משטרת מרחב הגליל במיבצע שנקרא "טיפול שורש", בו נטלו חלק 135 שוטרים שהסתייעו בכלבי סמים.

בשעה 2.30 לפנות בוקר פשטו השוטרים בעת ובעונה אחת על בתי החשודים בערים נהריה, עכו העתיקה ושפרעם ובישובים שלומי, מכר, כפר־יאסיף וג'דידה ולכדו את החשודים בשנתם.

המיבצע התאפשר בעקבות השתלת סוכן משטרתי סמוי שפעל מספר חודשים בקרב סוחרי הסמים וחשף אותם.

ממשטרת מרחב הגליל הותר אתמול לפרסם כי בתקופה האחרונה נתפסו שני ק"ג הרואין שהוברחו ארצה מלבנון. פרטי תפיסת הסם לא הותרו לפרסום כדי לא לפגוע בהמשך החקירה.

מבקשים לשחררם לאחר שעד התביעה ביטל עדותו

מאת קובי מנדל, כתב "על המשמר"

אלוף ישראל בסיוק, יצחק חתואל, ויפה איבגי, המואשמים בבית־המשפט המחוזי בחיפה בהברחת הרואין מצרפת, ביקשו אתמול לקיים דיון חוזר בדבר הארכת מעצרם עד תום ההליכים המשפטיים.

השניים, שנעצרו בחודש ינואר עד תום ההליכים נגדם, טוענים, כי הנסיבות השתנו לאחר שעד התביעה דוד אלקיים, המרצה עונש של ארבע שנות מאסר על חלקו בפרשה זו, חזר בעדותו בבית־המשפט מגירסתו המפלילה נגדם וטען כי כל שהעיד היה שקר מוחלט ועלילה.

הנאשמים פנו לבית־המשפט באמצעות סניגורו של חתואל, עו"ד דוד יערה, בבקשה לשחררם בערבות נוכח הנסיבות החדשות.

אנו משתתפים בצער של
לואיז גוטליב והמשפחה
במות
האם
בניבר
מרכז תיעוד וחקר של השומר"צ
גבעת־חביבה

ארגון המועצות האזוריות של ההתיישבות העובדת
אבל על פטירת
צבי רייז ז"ל
בעבר ראש מו"א געמן
ומשתתף בצער המשפחה וקיבוץ השומר"צ עין־המפרץ

נמשכים החיפושים אחר קצין צה"ל; החייל והחיילת נמצאו

תושבת חאן־יונס מתה ממכת ברק ● תיירים מישראל חולצו ע"י מסוק מצרי בסיני ● כבישי הדרום נפתחו אתמול לתנועה

מאת שלי יחימוביץ' ובצלאל רובין, כתבי "על המשמר"

החיפושים אחר קצין צה"ל, סגן אחמד פרשי מכפר אבו סנאן, שנסחף בשטפונות בנגב, נמשכים ויש חשש כבר לחייו.

סגן אחמד פרשי נשטף שלשום במי נחל נקרות, בעת שניסה לחלץ מכונית פרטית מדגם "רנו 4" ששקעה במים. נהג המכונית עצמו נחלץ ללא פגע.

החייל והחיילת שעקבותיהם אבדו שלשום באיזור נחל נקרות נמצאו אתמול בריאים ושלמים, לאחר שכוחות גדולים של צבא ואנשי רשות שמורות הטבע והחברה להגנת הטבע חיפשו אחריהם במשך יומיים.

השניים, אורן ירדן מבאר־שבע וקרן ענבל מרמת־השרון, חיילים בשירות סדיר שיצאו לחופשה, השאירו בידי חבריהם מסלול טיול מפורט. המסלול כלל את נחל נקרות, מרסת נקרות ועין־סהרונים. משהחל השטפון בנחל התעורר חשש לשלומם. חיפושים נרחבים לא העלו דבר. אתמול בבוקר הבחין אחד מטייסי המסוקים שהשתתפו בחיפוש בשתי דמויות צועדות על שטח סלעי כקילומטר אחד מן הנחל. המחפשים הגיעו אליהם מיד וגילו כי אכן מדובר בשני הנעדרים.

השניים לא הבינו על מה המהומה, ואמרו כי לא שיערו כלל שמתנהלים אחריהם חיפושים. הם טיילו בדיוק על פי המסלול המתוכנן, ולאיזור המסוכן של נחל נקרות הגיעו רק בתום השטפון. הם סירבו להתלוות למחפשים והמשיכו בטיולם כמתוכנן.

אתמול הוגברו החיפושים אחר סגן אחמד פרשי. מסוקים טסו מעל איזור הנחל וצוללנים של חיל־הים צללו אל הנקבות התת־קרקעיות המוצפות כעת מים. בצה"ל שוקלים לשאוב חלק ממי האגן שנוצר כדי להקל על החיפושים.

נותרו בלי בית

כבישי הדרום נפתחו אתמול שוב לתנועה. בשכונות נווה־נוי בבאר־שבע שהוצפה שלשום יש עדיין ששה בתים שאינם ראויים למגורים. בלילה נותרו שני קשישים בבית מוצף מים עד גובה מותניהם. העירייה הושיטה סיוע, אולם באיחור רב.

אתמול פינו אנשי העירייה שלושה מן האנשים שנותרו בלי בית — לאכסניית הנוער "בית יציב" בעיר. האחרים מצאו לעצמם סידורים זמניים בכוחות עצמם.

במהלך השטפונות מצאו כ־600 מטיילים ונוסעים מקלט בבית־ספר שדה חצבה.

מתה ממכת ברק

סבחה אטווא עטיה בת 65 מתה ממכת ברק בחוף חאן־יונס. המקרה אירע שלשום בצהריים אך פרטיו נודעו רק אתמול.

האישה נפגעה ממכת ברק כאשר עבדה בחקלאות בשדות המשפחה ליד הים וכעבור מספר שעות קרוביה מצאו את גופתה כשבגדיה חרוכים במקצת.

בבדיקה רפואית שנעשתה מאוחר יותר בביה"ח בחאן־יונס התברר כי האשה מתה כתוצאה ממכת ברק.

כזכור, נהרגו שלשום שני תושבים נוספים מחאן יונס ממכת ברק במושב אוהד שליד אופקים.

חולצו ע"י מסוק מצרי

21 תיירים, מרביתם גרמנים, שיצאו לפני כמה ימים מישראל לטיול בדרום סיני באמצעות חברת "נאות הכיכר" ונתקעו בוואדי מלחאה כ־15 ק"מ צפונית לנואייבה, חולצו בשלום ע"י מסוק מצרי שהטיס אותם לטאבה.

המקרה אירע אתמול בבוקר וע"פ דיווחי התיירים, נהגו בהם המצרים כשורה.

תערוכת הזאב המחייך

בצילום: השחקן יוסף בנאי והקאריקטוריסט זאב

מאת גיורא מנור, כתב "על המשמר"

במסגרת חגיגות ה־70 לתיאטרון "הבימה" נפתחה אתמול תערוכת קאריקטורות תיאטרון מאת זאב באכסדרת התיאטרון.

מאות דמויות של שחקנים חיים, ואלה שכבר אינם עלי בימות, מצויים על הקירות. חלק מן התצוגה הן עבודות מעובדות, שראו אור בעיתון "מעריב", וחלקן הרישומים הגולמיים, הראשוניים, דפים שנתלשו מהפנקס, ציורים שנעשו תוך כדי מהלך ההצגה. ואלה, החפוזים, המדייקים, הם המגלים את התפישה המצויינת של זאב לכל בת־גוון של הבעת־פנים, עמידתו של שחקן או אותה מחווה דובבת, שהוא צד בעינו. זה התיאטרון הרוטט, הנושם, כמו שהוא, ללא הליטוש של הצייר לאחר מעשה.

כשרונו של זאב הוא בזה, שהוא מצליח לחפות עניין אפילו בגוגו של שחקן משעמם. והצגות נשכחות קמות לתחיה ברגע, ואתה לומד איך שחקן צעיר הולך ומתבגר, ומשתנה מקאריקטורה לקאריקטורה, כאילו דפדפת בספר החיים של "הבימה".

שניים מחברי תא־המבקרים באגודת העיתונאים אינם מתבגרים: זאב, ושמואליק כך שלנו. יחסי מבקרים עם מבוקריהם בתיאטרון לא תמיד לבביים... אבל דומני, טרם פגשתי איש, שאינו אוהב את הבקורת הקאריקטוריסטית של הזאב, שלמרות שמו, אינו נושך, אלא בעדינות רבה ובחיבה.

"טנק המבצעים" של חב"ד פקד את חיל ההנדסה

מאת אבי בניהו, כתבנו הצבאי

"טנק המבצעים" של תנועת חב"ד פקד באחרונה בסיס של חיל ההנדסה בצפון הארץ ועסק שם בפעילות מאורגנת בהטפה לחזרה בתשובה ובשכנוע לקיום מצוות.

ממידע שהגיע לחבר הכנסת רן כהן מר"צ עולה כי ב־12 לאוקטובר, בחול המועד סוכות, הגיעו אנשי חב"ד לבסיס ההנדסה באזור מושב בית הלל בצפון והחלו שם בפעילות דתית בניגוד להוראות הצבא.

ח"כ כהן שיגר מברק לשר־הבטחון בתביעה לבדוק את הנושא, ובו נאמר: "כל העת מודיעים שר־הבטחון, הרמטכ"ל וראש אכ"א שאין בצבא הטפה לחזרה בתשובה וכי צה"ל פועל למיגור הכפיה הדתית בתוכו. והנה ארגון חב"ד פועל בצבא ככל העולה לרוחו". האם יתיר שר־הבטחון לרכב של תנועת ר"צ להסתובב בתוך מחנות צה"ל עם פוסטר של הרצל ולהטיף לערכים הומניים לשלום ולצדק חברתי?"

בתגובה נמסר מדובר צה"ל, כי "אנשי חב"ד אכן ביקרו ביחידה המוזכרת. כמידי שנה בשנה חסידי חב"ד מבקרים ביחידות צה"ל בחגים, מסבירים את משמעות החג לתת לחיילים מתחושת שמחת החג".

תוכנית העבודה של צה"ל תושלם בעוד מספר חודשים

מאת אבי בניהו, כתבנו הצבאי

להערכת גורמים צבאיים תושלם תוכנית העבודה השנתית של צה"ל רק בעוד מספר חודשים. תוכנית העבודה של הצבא לשנת 1988/9 גובשה מחדש לאחר שנתקבלה החלטת הממשלה על ביטול הלביא.

לדברי הגורמים הצבאיים, הונחו כבר כל הנתונים בפני הרמטכ"ל רב אלוף דן שומרון וסגנו אהוד ברק, המופקד על תוכנית העבודה, ואלה צריכים לקבל "החלטות לא פשוטות", כדברי המקורות, בעניין כווני ההתפתחות.

בין הדברים העומדים על הפרק ושניתן לפרסמם: פרויקט ההצטיידות של חיל הים (בניית צוללות וספינות טילים) ונשק מונחה מדוייק.

לדברי המקורות אמורים הרמטכ"ל וסגנו להחליט על קדימות ולהביאן לאישור שר־הבטחון.

חריש החליט על סגירת תיק החקירה נגד רייסר

מאת כתב "על המשמר" לענייני משפט

היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש עומד להודיע בימים הקרובים כי החליט לסגור את תיק החשדות נגד חבר הכנסת מיכה רייסר (ליכוד), ולא להגיש נגדו כתב אישום.

חריש הגיע להחלטה זו אחרי שהגיע לידיו תזכיר נוסף מפרקליטו של רייסר, עורך־הדין אמנון גולדנברג.

רייסר חשוד בקבלת שוחד מאיש העסקים מיכאל אלבין בצורת מניות אופציה מקרן "גשואה".

עם זאת נודע, כי בפרקליטות המדינה חלוקים על עמדתו זו של חריש ומרגישים שיש בתיק ראיות מספיקות המצדיקות כתב אישום פלילי.

בימים הקרובים עומד להתקיים דיון מסכם בלשכת היועץ המשפטי בנושא זה, בו יטלו חלק כל צמרת המשפטנים במשרד המשפטים.

המשטרה פיזרה בכוח את עובדי שרון־טקסטיל שהפגינו בתל־אביב

מכות בהפגנת עובדי "שרון טקסטיל" צילום: בועז לניר

מאת כתב "על המשמר"

עובדי מפעל "שרון טקסטיל" בפ"ת קיימו אתמול הפגנה סוערת מול הבנין המרכזי של האחים קרסו בת"א במחאה על החלטת האחים קרסו, שהם בעלי המפעל, לסגור אותו ולפטר את 180 עובדיו.

המפגינים נשאו כרזות בגנות החלטת ההנהלה ותבעו להבטיח את המשך העבודה במפעל תוך כוננות מצדם להתייעל.

עובדי "שרון טקסטיל" הגיעו בשעות הבוקר באוטובוסים למשרדי "בני משה קרסו" ברחוב ריב"ל בת"א וניסו להסתער על המשרדים ולפרוץ לתוכם. כוח של שוטרים שהיה במקום מבעוד מועד מנע זאת מהם תוך שימוש בכוח. אחדים מהמפגינים אף נפגעו באורח קל ונזקקו לטיפול רפואי.

רוב המפגינים הינם אנשים מבוגרים שהחלו את עבודתם במפעל לפני עשרות שנים. הם החזיקו בידיהם כרזות, תלושי משכורת בסכומים של 500־600 ש"ח, וכן את מכתבי הפיטורין ששלחה להם ההנהלה. הם ניסו לחסום את התנועה בכביש, אולם גם במקרה זה השתמשה המשטרה בכוח כדי למנוע את חסימת הכביש.

אחדים מבין העובדים פשטו מעל גופם חלקי לבוש כדי לחשוף את הנזקים הגופניים שנגרמו להם תוך כדי עבודתם במפעל. "מי יקבל אותנו עכשיו לעבודה? הקרבנו את הגוף שלנו למפעל ופתאום אומרים לנו לכו הביתה" זעמו העובדים. הם עכבו במשך כשעתיים מול משרדי האחים קרסו שהם צועקים "לחם עבודה" ו"לא נתן לסגור".

הנהלת המפעל החליטה על סגירתו, כיוון שלטענתה צובר המפעל הפסדים מאז תחילת השנה.

מועצת ועדי העובדים שליד מפ"ם הודיעה כי היא ניצבת לימין העובדים ותסייע להם במאבקם. יו"ר המועצה, מישל אלמליח, לשעבר יו"ר ועד העובדים של מספנות ישראל, שנכח בהפגנה, ציין, כי העובדים מוכנים להבראת המפעל אולם הם לא יסכימו לפיטורי ייעול ללא פיצויים הוגנים.

מועצת ועדי העובדים יצאה בקריאה להסתדרות עובדי הטקסטיל ולמועצת פועלי פ"ת לפעול להמשך העסקתם של 180 העובדים במפעל.

מזכירת הסתדרות פועלי הטקסטיל, אמירה אנדרייאנוב, ציינה, כי העובדים שיפלטו מן המפעל יתקשו למצוא עבודה במפעל דומה.

ח"כ רן כהן, שביקר השבוע במפעל, טוען, כי אין בסיס לטענת ההנהלה שתפוקת העובדים דלה וכי המפעל מפסיד כספים.

הביוכימאים מחריפים את מאבקם; נמשכים עיצומי הרופאים והרוקחים

מאת יוסף שמי, כתב "על המשמר"

הביוכימאים מחריפים את מאבקם וישבתו היום את המעבדות בבתי־החולים "הלל יפה" בחדרה, "שער־מנשה" ו"פרדסיה" בשומרון, ו"רמב"ם" ו"רוטשילד" בחיפה. כן ישבתו המעבדות של משרד הבריאות בחיפה ובשומרון.

אשר גולשלגר, יו"ר הסתדרות הביוכימאים, אמר כי שרת־הבריאות אינה מציגה תמונה אמיתית של הסכסוך. היו סיכומים בכתב ובעל־פה לגבי שיפור תנאי העבודה והשכר שלא כובדו על־ידי משרד הבריאות וזו הסיבה למאבק, אמר גולשלגר.

בשבוע הבא ישבתו המעבדות בבית־החולים "פוריה" ובבתי החולים הממשלתיים בנצרת ובנהריה. כן ישבתו שלוחות לשכות הבריאות באיזור הצפון.

עיצומי רופאי קופ"ח

רופאי בתי־החולים של קופ"ח ממשיכים בעיצומים. אתמול נדחו 40 ניתוחים בבית־החולים "השרון" והיום יידחו כ־100 ניתוחים אלקטיביים ב"בלינסון" וכ־50 ניתוחים ב"סורוקה" בשל עיצומי הרופאים.

מחר, יעבדו במתכונת שבת רופאי בית־החולים בעמק ו"כרמל" בחיפה. ביום זה יחול עיצומים בבתי־החולים "קפלן" ו"גהה". היום מתכנסים רופאי בתי־החולים של קופת־חולים בתל־אביב כדי לדון בהמשך המאבק בשבוע הבא.

הרוקחים

יו"ר ארגון הרוקחים, חיים כושי, מסר לכתבנו, כי היום יתכנסו הרוקחים בכל הארץ כדי לדון בהמשך צעדיהם.

גם היום יימשכו העיצומים במתכונת הקיימת ומטה הפעולה של הרוקחים החליט לצמצם עד למינימום את ההיתרים לעבודה שניתנו לרוקחים בבתי־מרקחת באזורי ספר ועוד.

מזג אוויר

הטמפרטורות החזויות: ירושלים 13 — 23, רמת־הגולן 13 — 23, נהריה 19 — 26, צפת 12 — 21, חיפה 17 — 26, טבריה 16 — 28, נצרת 15 — 24, עפולה 14 — 27, השומרון 14 — 24, תל־אביב 17 — 27, נמל התעופה לוד 16 — 26, יריחו 17 — 29, באר־שבע 13 — 25, עזה 18 — 26, אילת 18 — 30. (עתי"ם)